

KANUNLAR VE KARARLAR BAŞKANLIĞI

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İLE İLGİLİ KANUNLAR

EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR

KANUNLAR VE KARARLAR BAŞKANLIĞI

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İLE İLGİLİ KANUNLAR

Temmuz 2024 - Ankara

EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İLE İLGİLİ KANUNLAR

FİHRİSTİ

BİRİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İDARİ TEŞKİLATI İLE YASAMA VE DENETİM FAALİYETLERİNE İLİŞKİN KANUNLAR

Sayfa

- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatı Kanunu	7
- Türkiye Büyük Millet Meclisinin Dış İlişkilerinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun	77
- Cumhurbaşkanı Seçimi Kanunu	91
- Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanun.....	101
- İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Kanunu	109
- Avrupa Birliği Uyum Komisyonu Kanunu	117
- Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Kanunu	125
- Kamu İktisadi Teşebbüsleri ile Fonların Türkiye Büyük Millet Meclisince Denetlenmesinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun	133

- Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat
Teşkilatı Kanunu 145
- Dijital Mecralar Komisyonu Kurulması ile Bazı
Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun 151

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ ÜYELİĞİNE İLİŞKİN KANUNLAR

- Milletvekili Seçimi Kanunu..... 159
- Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliği ile
Bağdaşmayan İşler Hakkında Kanun..... 201
- Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyelerinin Ödenek,
Yolluk ve Emekliliklerine Dair Kanun..... 207
- Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde
Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 219
- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ve Divan
Üyelerinin Temsil Ödenekleri ile Türkiye Büyük
Millet Meclisi Hesaplarını İnceleme Komisyonunca
Seçilen Denetçi Üyenin Ödenegi Hakkında Kanun..... 225

BİRİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İDARİ TEŞKİLATI İLE YASAMA VE DENETİM FAALİYETLERİNE İLİŞKİN KANUNLAR

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatı Kanunu

Kanun Numarası	: 6253
Kabul Tarihi	: 1/12/2011
Yayımlandığı Resmî Gazetenin Tarihi - Sayısı	: 18/12/2011 - 28146

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI

İDARİ TEŞKİLATI KANUNU

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Tanımlar ve Görevler

Amaç

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatının kuruluş, görev, yetki ve sorumluluklarını düzenlemektir.

Tanımlar

MADDE 2- (1) Bu Kanunda geçen;

- a) TBMM: Türkiye Büyük Millet Meclisini,
  - b) Genel Kurul: Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunu,
  - c) İçtüzük: Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünü,
  - ç) Başkanlık Divanı: Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanını,
  - d) İdari Teşkilat: Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatını,
  - e) Genel Sekreter: Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Genel Sekreterini,
- ifade eder.

İdari Teşkilatın görevleri

MADDE 3- (1) İdari Teşkilatın görevleri şunlardır:

a) Genel Kurula, Başkanlık Divanına, komisyonlara, siyasi parti gruplarına ve milletvekillerine her türlü bilgi desteği ile idari ve teknik destek sağlamak.

b) **(Değişik: 2/7/2018-KHK-703/49 md.)** Yasama uzmanları marifetiyle kanun teklifleri ile diğer yasama ve denetim belgelerini inceleyerek komisyonlara bilgi vermek, komisyon raporlarının hazırlanmasına yardımcı olmak ve komisyonların görev alanına giren konularla ilgili araştırma ve incelemeler yapmak.

c) Milletvekilleri için talepleri doğrultusunda kanun teklifi taslağı hazırlamak.

ç) Tutanak, çözümleme ve basım hizmetlerini yürütmek.

d) Komisyonların ve milletvekillerinin her türlü yayın, belge ve bilgi ihtiyacını karşılamak.

e) **(Mülga: 2/7/2018-KHK-703/49 md.)**

f) **(Değişik: 2/7/2018-KHK-703/49 md.)** TBMM'nin çalışmaları ile ilgili olarak Cumhurbaşkanlığı ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarıyla eş güdümü sağlamak.

g) TBMM'nin ve İdari Teşkilatın uluslararası kuruluşlarla ilişkilerini ve uluslararası etkinliklerle ilgili iş ve işlemlerini yürütmek.

ğ) TBMM'nin basın ve halkla ilişkiler hizmetlerini yerine getirmek ve TBMM faaliyetlerini çeşitli vasıtalarla kamuoyuna duyurmak.

h) (Mülga: 2/7/2018-KHK-703/49 md.)

1) Evrak ve arşiv hizmetlerini yerine getirmek.

i) TBMM Başkanlığınca ve mevzuatla İdari Teşkilata verilen diğer görevleri yerine getirmek.

İKİNCİ BÖLÜM

İdari Teşkilat

Teşkilat

MADDE 4- (Değişik: 2/7/2018-KHK-703/49 md.)

(1) Bu Kanuna ekli (I) sayılı cetvelde gösterilen İdari Teşkilat, doğrudan TBMM Başkanına ve Genel Sekretere bağlı birimler ile Yasama ve Denetim Hizmetlerinden Sorumlu Genel Sekreter Yardımcısına, İdari, Mali ve Teknik Hizmetlerden Sorumlu Genel Sekreter Yardımcısına, Bilgi ve Bilişim Hizmetlerinden Sorumlu Genel Sekreter Yardımcısına (...) ¹ bağlı birimlerden meydana gelir.

(2) Özel Kalem Müdürlüğü, TBMM Başkan başmüşavirleri, TBMM Başkan müşavirleri ve Hukuk Hizmetleri Başkanlığı görev yönünden TBMM Başkanına, idari yönden ise Genel Sekretere bağlıdır.

¹ 2/7/2018 tarihli ve 703 sayılı KHK'nin 49'uncu maddesiyle bu fıkrada yer alan "ve Milli Saraylardan Sorumlu Genel Sekreter Yardımcısına" ibaresi madde metninden çıkarılmış olup Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E.: 2021/125, K.: 2023/213 sayılı Kararı ile bu ibarenin madde metninden çıkarılması iptal edilmiştir.

(3) Dış İlişkiler ve Protokol Başkanlığı, Strateji Geliştirme Başkanlığı, müşavirler ve iç denetçiler doğrudan Genel Sekretere bağlıdır.

(4) Yasama ve Denetim Hizmetlerinden Sorumlu Genel Sekreter Yardımcısına aşağıdaki hizmet birimleri bağlıdır:

- a) Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı
- b) Bütçe Başkanlığı
- c) Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

(5) İdari, Mali ve Teknik Hizmetlerden Sorumlu Genel Sekreter Yardımcısına aşağıdaki hizmet birimleri bağlıdır:

- a) İnsan Kaynakları Başkanlığı
- b) Destek Hizmetleri Başkanlığı
- c) İşletme ve Yapım Başkanlığı
- ç) Milletvekili Hizmetleri Başkanlığı

(6) Bilgi ve Bilişim Hizmetlerinden Sorumlu Genel Sekreter Yardımcısına aşağıdaki hizmet birimleri bağlıdır:

- a) Araştırma Hizmetleri Başkanlığı
- b) Kütüphane ve Arşiv Hizmetleri Başkanlığı
- c) Basın, Yayın ve Halkla İlişkiler Başkanlığı
- ç) Bilgi İşlem Başkanlığı

(7) (Mülga: 2/7/2018-KHK-703/49 md.)²

---

² Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E.: 2021/125, K.: 2023/213 sayılı Kararı ile bu fıkranın yürürlükten kaldırılması iptal edilmiştir.

Genel Sekreter ve Genel Sekreter yardımcıları

MADDE 5- (1) Genel Sekreter, İdari Teşkilatın üst yöneticisi olup İdari Teşkilatın görevlerinin yürütülmesinden TBMM Başkanına karşı sorumludur.

(2) Genel Sekreter, İdari Teşkilatın görevlerini mevzuata, İdari Teşkilatın amaç ve politikaları ile stratejik planına uygun olarak düzenler, yürütür ve hizmet birimleri arasında eş güdümü sağlar.

(3) Genel Sekreter yardımcıları kendilerine bağlı birimlerin yönetim ve eş güdümünden Genel Sekretere karşı sorumludur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Hizmet Birimlerinin Görevleri

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

MADDE 6- (1) Kanunlar ve Kararlar Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Genel Kurula, Başkanlık Divanına, TBMM Başkanlığına, Danışma Kuruluna, komisyonlara ve milletvekillerine uzmanlık hizmeti sunmak.

b) Milletvekilleri için talepleri doğrultusunda kanun teklifi taslağı hazırlamak.

c) **(Değişik: 2/7/2018-KHK-703/49 md.)** TBMM Başkanlığına sunulan kanun tekliflerini kanun yapım tekniğine uygunluk açısından inceleyerek rapor hazırlamak.

ç) **(Değişik: 2/7/2018-KHK-703/49 md.)** Yasama uzmanları marifetiyle kanun teklifleri ile yasamaya ve denetime ilişkin diğer belgeleri inceleyerek komisyona bilgi vermek, komisyon görüşmelerine yönelik hazırlık çalışmalarını yapmak, komisyon raporlarının hazırlanmasına yardımcı olmak ve komisyonun görev alanına giren konularla ilgili araştırma ve incelemeler yapmak.

d) İhtüzükte öngörülen yasama ve denetim belgelerini hazırlamak ve kayıtlarını tutmak.

e) Genel Kurulda kabul edilen kanun ve karar metinlerini hazırlamak ve güncelleyerek hizmete sunmak.

f) Bilgi edinme ve denetim yollarına ilişkin önergeler hakkında Anayasa ve İhtüzükte öngörülen işlemleri yürütmek.

g) Anayasa, İhtüzük ve ilgili kanunlarda öngörülen yasama ve denetim faaliyetlerine ilişkin diğer görevleri yapmak.

ğ) Yasama ve denetim süreçlerine ilişkin ulusal ve uluslararası gelişmeleri takip etmek ve ulusal ve uluslararası alandaki kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapmak.

h) Yasama ve denetim faaliyetlerine ilişkin istatistikî verileri hazırlamak.

i) Verilecek benzeri görevleri yapmak.

Bütçe Başkanlığı

MADDE 7- (1) Bütçe Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Plan ve Bütçe Komisyonuna yasama, denetim, gözetim, izleme ve seçim faaliyetlerinde uzmanlık hizmeti sunmak.

b) **(Değişik: 2/7/2018-KHK-703/49 md.)** Yasama uzmanları marifetiyle kanun teklifleri ile yasama ve denetime ilişkin diğer belgeleri inceleyerek Komisyona bilgi vermek, Komisyon görüşmelerine yönelik hazırlık çalışmalarını yapmak, Komisyon raporlarının hazırlanmasına yardımcı olmak ve Komisyonun görev alanına giren konularla ilgili araştırma ve incelemeler yapmak.

c) **(Değişik: 2/7/2018-KHK-703/49 md.)** Merkezi yönetim bütçe kanunu teklifi ve merkezi yönetim kesin hesap kanunu teklifinin Komisyon görüşmelerine yönelik hazırlıkları yapmak, bütçe ve kesin hesapla ilgili analizler yaparak gerekli dokümanları hazırlamak ve tespitleri Komisyonun bilgisine sunmak.

ç) Kalkınma planlarının Komisyon görüşmelerinde uzmanlık desteği sağlamak.

d) **(Değişik: 2/7/2018-KHK-703/49 md.)** Kanun teklifleri ile diğer yasama ve denetim belgelerinin analizlerini yaparak bütçe ve kalkınma planına uygunluğu hakkında Komisyonu bilgilendirmek.

e) Komisyonun görev alanına giren konularla ilgili ulusal ve uluslararası gelişmeleri takip etmek ve ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapmak.

f) Verilecek benzeri görevleri yapmak.

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

MADDE 8- (1) Tutanak Hizmetleri Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Genel Kurul görüşmelerinin tutanağını tutmak, tutanak özetini hazırlamak ve TBMM Tutanak Dergisini baskıya hazırlamak.

b) Komisyon kararı üzerine komisyon görüşmelerinin tutanağını tutmak ve yasama yılı sonunda Komisyon Tutanak Dergisini yayımlamak.

c) Başkanlık Divanı ve Danışma Kurulunun toplantı tutanaklarını tutmak.

ç) Talep hâlinde, komisyon görüşmelerinin ve yasama ve denetime ilişkin diğer toplantıların ses kayıtlarının çözümlemesini yapmak.

d) Tutanak hizmetlerine ilişkin ulusal ve uluslararası gelişmeleri takip etmek ve ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapmak.

e) Verilecek benzeri görevleri yapmak.

İnsan Kaynakları Başkanlığı

MADDE 9- (1) İnsan Kaynakları Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) TBMM Başkanlığının insan gücü politikası ve planlaması ile insan kaynakları sisteminin geliştirilmesi ve performans ölçütlerinin oluşturulması konusunda çalışmalar yapmak ve tekliflerde bulunmak.

b) Personelin atama, nakil, terfi, emeklilik ve benzeri özlük işlemlerini yapmak.

c) Siyasi parti gruplarında ve milletvekilleri için çalıştırılacak personelin istihdamına ilişkin işlemleri yerine getirmek.

ç) Mal bildirimine ilişkin işlemleri yapmak.

d) TBMM çalışanlarının gelişimini ve verimliliğini artıracak eğitim programlarının hazırlanmasını ve uygulanmasını sağlamak.

e) Eğitim faaliyetleri ile ilgili planlama, dokümantasyon, yayın ve arşiv hizmetlerini birimlerin ihtiyaçları doğrultusunda planlamak, yerine getirmek ve birimler arasında eş güdümü sağlamak.

f) Yurt dışı lisansüstü ve diğer eğitim programlarını izlemek, bu programlara katılım amacıyla yapılacak başvurulara ilişkin iş ve işlemleri yapmak.

g) Kurs, seminer ve staj düzenlenmesini ve uygulanmasını sağlamak.

ğ) Başkanlık Divanı kararı doğrultusunda milletvekillerine yönelik eğitim faaliyetlerini yerine getirmek.

h) Verilecek benzeri görevleri yapmak.

Destek Hizmetleri Başkanlığı

MADDE 10- (1) Destek Hizmetleri Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Milletvekillerinin ve personelin yemek ve diğer ikram hizmetlerinin yerine getirilmesini sağlamak.

b) Sosyal tesislerin sevk ve idaresini yapmak, lojman tahsis işlemleri ile kreş hizmetlerini yerine getirmek.

c) Ulaşım hizmetlerinin yerine getirilmesini sağlamak.

ç) Sivil savunma ve seferberlik hizmetlerini planlamak ve yerine getirmek.

d) TBMM bina ve tesislerini her an hizmete hazır bulundurmak, temizlik işlerini yapmak veya yaptırmak.

e) Park ve bahçeleri düzenlemek, bakımını ve peyzaj işlerini yapmak veya yaptırmak.

f) TBMM’de düzenlenen cenaze törenlerine yönelik hizmetleri yerine getirmek.

g) Verilecek benzeri görevleri yapmak.

İşletme ve Yapım Başkanlığı

MADDE 11- (1) İşletme ve Yapım Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) TBMM bina, tesis, tesisat, araç ve gereçlerinin kullanım ve işlerliğini sağlamak üzere gerekli bakım ve onarımı ile benzeri hizmetleri yapmak veya yaptırmak.

b) (**Ek: 6/12/2019-7196/65 md.**) TBMM uhdesindeki kültür ve tabiat varlığı niteliği taşıyan taşınır ve taşınmaz kültür varlıklarının rölöve, restorasyon, restitüsyon ve konservasyon projeleri, sokak sağlıklılaştırma, çevre düzenleme projeleri ve bunların uygulamaları ile değerlendirme, muhafaza, nakil işleri ve kazı çalışmalarını, gerektiğinde ilgili kamu kurum ve kuruluşlarıyla da iş birliği ile yapmak veya yaptırmak.

c) TBMM binalarının ve gerçekleştirilecek yeni projelerin mimarlık ve mühendislik hizmetlerini yerine getirmek, gerekli denetimleri yapmak ve TBMM’ye ait özgün projeleri arşivlemek.

ç) Toplantıların ses kayıtlarını yapmak ve bu amaçla seslendirme sistemlerini kurarak işlerliğini sağlamak.

d) Aydınlatma, ısıtma, onarım ve benzeri hizmetleri yapmak.

e) Taşınmazlara ilişkin işlemleri ilgili mevzuat çerçevesinde yerine getirmek.

f) Verilecek benzeri görevleri yapmak.

Milletvekili Hizmetleri Başkanlığı

MADDE 12- (1) Milletvekili Hizmetleri Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Milletvekillerinin ödenek, yolluk ve emeklilik işlemleri ile diğer özlük ve sosyal haklarına ilişkin işlemleri yapmak.

b) Milletvekillerinin sağlık harcamalarına ilişkin belgeleri incelemek ve ödemelerin yapılabilmesi için gerekli işlemleri yerine getirmek.

c) Milletvekillerinin sekreteryaya ve halkla ilişkiler hizmetlerini yerine getirmek.

ç) Milletvekili odalarının tahsis ve donatımına ilişkin işlemleri yerine getirmek.

d) Siyasi parti gruplarının ve milletvekillerinin çalışma mekânlarını düzenlemek.

e) Milletvekillerine yönelik ulaşım ve iletişim hizmetlerini yerine getirmek.

f) Milletvekillerinin mal bildirimlerine ilişkin işlemleri yapmak.

g) Verilecek benzeri görevleri yapmak.

Araştırma Hizmetleri Başkanlığı

MADDE 13- (1) Araştırma Hizmetleri Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Yasama uzmanları marifetiyle yasama ve denetim faaliyetlerine ilişkin konu odaklı nesnel araştırmalar yapmak ve milletvekillerinin ve komisyonların bilgisine sunmak.

b) Milletvekillerinin talep ettikleri konularda bilgi ihtiyaçlarını karşılamak.

c) TBMM gündemindeki konulara ilişkin bilgi ve belge derlemek.

ç) Görev alanına giren konularla ilgili ulusal ve uluslararası gelişmeleri, konferans ve seminerleri takip etmek ve ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapmak.

d) Harici kaynaklardan bilgi desteği sağlamak için iş birliği ağı kurmak.

e) Verilecek benzeri görevleri yapmak.

Kütüphane ve Arşiv Hizmetleri Başkanlığı

MADDE 14- (1) Kütüphane ve Arşiv Hizmetleri Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) TBMM Kütüphanesi için ihtiyaç duyulan basılı ve dijital belgeleri tespit ve temin etmek ve elektronik veri tabanlarına erişim sağlamak.

b) Milletvekillerinin ihtiyaç duyabilecekleri referans kaynakları ve belgeleri kullanıma sunmak.

c) Görev alanına giren konularla ilgili ulusal ve uluslararası gelişmeleri takip etmek, ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapmak ve kütüphane koleksiyonunu zenginleştirmek.

ç) Nadir eserleri elektronik ortamda veya benzeri yöntemlerle depolamak ve hizmete sunmak.

d) Gelen ve giden evrakın kayıt ve dağıtım işleri ile İdari Teşkilatın yasama ve denetime ilişkin olanlar dışında kalan evrakının arşiv işlerini yapmak.

e) Yurt dışı ve yurt içi arşiv ve kütüphanelerden, parlamento tarihi bakımından önem arz eden belge ve evrakı arşive kazandırmak için gerekli çabayı göstermek.

f) Yasama ve denetime ilişkin arşiv malzemelerinin tasnifi, kaydı ve yerleştirilmesini yapmak ve bunlardan yararlanma imkânını sağlamak.

g) Verilecek benzeri görevleri yapmak.

Basın, Yayın ve Halkla İlişkiler Başkanlığı

MADDE 15- (1) Basın, Yayın ve Halkla İlişkiler Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) TBMM'nin basın ve yayın işlerini düzenlemek ve tanıtım ile halkla ilişkiler faaliyetlerini yapmak.

b) TBMM'ye ilişkin konularda etkinlikler düzenlemek, gerçekleştirilen etkinliklerle ilgili yayınlar yapmak veya yaptırmak ve kamuoyunu bilgilendirici faaliyetlerde bulunmak.

c) TBMM'de görev yapan basın ve yayın mensuplarına teknik donanım desteği sağlamak ve akreditasyon hizmetlerini yerine getirmek.

ç) TBMM yerleşkesine gelen ziyaretçilerin giriş ve çıkış işlemlerini yapmak.

d) Genel Kurul görüşmelerini yayınlamak.

e) Yasama ve denetim çalışmaları ile bunlara ilişkin faaliyetleri izlemek, bunlarla ilgili programlar hazırlamak ve yayınlar yapmak veya yaptırmak.

f) 9/10/2003 tarihli ve 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanununa göre yapılacak bilgi edinme başvurularına yönelik eş güdümü sağlamak.

g) Kültür, Sanat ve Yayın Kurulunun sekretarya hizmetlerini yerine getirmek.

ğ) **(Mülga: 2/7/2018-KHK-703/49 md.)³ (Yeniden Düzenleme: 6/12/2019-7196/66 md.)** TBMM uhdesindeki

---

³ Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E.: 2021/125, K.: 2023/213 sayılı Kararı ile bu bendin yürürlükten kaldırılması iptal edilmiştir.

müzelerde tüm müzecilik hizmetlerini yerine getirmek, bu müzelerin ulusal ve uluslararası tanıtımını yapmak veya yaptırmak ve bu amaçla faaliyetlerde bulunmak, ilgili kuruluşlarla kültürel alanlarda iş birliği yapmak, müzelerin onarım, restorasyon, teşhir ve müzecilikle ilgili diğer teknik hizmetlerini, gerektiğinde İşletme ve Yapım Başkanlığı ile birlikte yürütmek.

h) Yasama ve denetim faaliyetlerine yönelik belgeleri basmak, basılan belgelerin ve TBMM Kütüphanesinin cilt işlerini yapmak.

ı) İdari Teşkilatın faaliyetlerinde kullanılan belgeleri basmak.

i) Milletvekillerinin halkla ilişkiler, iletişim ve sekreteryaya faaliyetlerinde kullandığı materyalleri basmak.

j) TBMM ile ilgili tanıtıcı yayınları basmak.

k) Verilecek benzeri görevleri yapmak veya yaptırmak.

Bilgi İşlem Başkanlığı

MADDE 16- (1) Bilgi İşlem Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Bilişim altyapısı ve sistemlerini planlamak ve uygulamak, bu çerçevede her türlü yazılım ve donanım desteğini sağlamak ve ihtiyaç duyulan veri tabanlarını oluşturmak.

b) Genel Kurul toplantı salonundaki elektronik oylama ve yoklama sisteminin işlerliğini sağlamak, bilgisayar donanımı ve yazılımı ile ilgili hizmetleri yerine getirmek.

c) TBMM projelerinin TBMM bilişim altyapısına uygun olarak tasarlanmasını ve uygulanmasını sağlamak, teknolojik gelişmeleri takip etmek ve otomasyon stratejilerini belirlemek, bilgi güvenliği ve güvenilirliği konusunun gerektirdiği önlemleri almak, politikaları ve ilkeleri belirlemek, kamu bilişim standartlarına uygun çözümler üretmek.

ç) İnternet sayfaları, elektronik imza ve elektronik belge uygulamaları ile ilgili teknik çalışmalar yapmak.

d) Bilişim hizmetleriyle ilgili bilgileri toplamak ve veri tabanları oluşturmak.

e) TBMM'nin bilişim altyapısının kurulumu, bakımı, ikmali, geliştirilmesi ve güncellenmesi ile ilgili işleri yapmak, haberleşme güvenliğini sağlamak ve bu konularda görev üstlenen personelin bilgi teknolojilerindeki gelişmelere paralel olarak düzenli şekilde hizmet içi eğitim almalarını sağlamak.

f) Verilecek benzeri görevleri yapmak.

Müzecilik ve Tanıtım Başkanlığı

MADDE 17- (Mülga: 2/7/2018-KHK-703/49 md.)⁴

---

⁴ Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E.: 2021/125, K.: 2023/213 sayılı Kararı ile bu maddenin yürürlükten kaldırılması iptal edilmiştir.

Restorasyon ve Teknik Uygulamalar Başkanlığı

MADDE 18- (Mülga: 2/7/2018-KHK-703/49 md.)⁵

İdari ve Mali İşler Başkanlığı

MADDE 19- (Mülga: 2/7/2018-KHK-703/49 md.)⁶

Hukuk Hizmetleri Başkanlığı

MADDE 20- (1) Hukuk Hizmetleri Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) 26/9/2011 tarihli ve 659 sayılı Genel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdareleri ve Özel Bütçeli İdarelerde Hukuk Hizmetlerinin Yürütülmesine İlişkin Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine göre hukuk birimlerine verilen görevleri yapmak.

b) Talep hâlinde komisyonlara yasama süreçlerinde hukuki görüş sunmak.

c) Verilecek benzeri görevleri yapmak.

Dış İlişkiler ve Protokol Başkanlığı

MADDE 21- (1) Dış İlişkiler ve Protokol Başkanlığının görevleri şunlardır:

---

⁵ Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E.: 2021/125, K.: 2023/213 sayılı Kararı ile bu maddenin yürürlükten kaldırılması iptal edilmiştir.

⁶ Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E.: 2021/125, K.: 2023/213 sayılı Kararı ile bu maddenin yürürlükten kaldırılması iptal edilmiştir.

a) 28/3/1990 tarihli ve 3620 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisinin Dış İlişkilerinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun kapsamında, TBMM'nin dış ilişkileri ve uluslararası etkinliklerinin yürütülmesi için gerekli olan destek hizmetlerini yerine getirmek, bu çerçevede, bilgi notu ve dosyası hazırlamak, parlamentolar, ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlar ile eş güdüm sağlamak ve iş birliği yapmak, toplantı raporlarını hazırlamak ve protokol hizmetlerini yerine getirmek.

b) 3620 sayılı Kanun kapsamında TBMM Başkanı, Başkanlık Divanı üyeleri, ihtisas komisyonları, uluslararası komisyonlar, dostluk grupları ve milletvekilleri yürütülecek faaliyetlere yönelik her türlü destek hizmetleri ile parlamentolararası iş birliği süreçlerinin sürdürülmesi ve geliştirilmesi konusunda gerekli olan faaliyetleri yerine getirmek.

c) Avrupa Birliğine tam katılım müzakereleri ve Avrupa Birliğine üyelik süreçlerinde TBMM adına yürütülen faaliyetlere ilişkin her türlü destek hizmetini yerine getirmek.

ç) TBMM'nin ve İdari Teşkilatın her türlü dış ilişkilerinde irtibat noktası ve koordinasyon görevini yerine getirmek.

d) TBMM'nin ve İdari Teşkilatın yurt dışı faaliyetleri kapsamında ilgili birimler tarafından ulusal ve uluslararası kuruluşlarla yürütülen ve TBMM Başkanlığınca uygun görülen projelerin eş güdümünü sağlamak ve kaydını tutmak.

e) Parlamenter diplomasinin etkin bir şekilde kullanılmasında TBMM Başkanlığına, komisyonlara, parlamentolararası iş birliği örgütlerine ve dostluk gruplarına gerekli bilgi desteğini sağlamak.

f) TBMM'nin dış ilişkilerinde ihtiyaç duyulan bilgi ve belgeleri temin ve muhafaza etmek.

g) Uluslararası kurum ve kuruluşların çalışmalarını ve uluslararası gelişmeleri takip ederek bilgilendirici doküman hazırlamak.

ğ) TBMM'nin dış ilişkileriyle ilgili resmî ziyaret ve kabullerle uluslararası organizasyonlarda tercüme hizmeti sunmak ve ilgili belgelerin tercümesini yapmak veya yaptırmak.

h) TBMM'nin Dışişleri Bakanlığı ve Türkiye'de mukim yabancı misyon temsilcilikleriyle ilişkilerini koordine etmek ve yerine getirmek.

ı) Verilecek benzeri görevleri yapmak.

Strateji Geliştirme Başkanlığı

MADDE 22- (1) Strateji Geliştirme Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) 5018 sayılı Kanun, 22/12/2005 tarihli ve 5436 sayılı Kanunun 15 inci maddesi ve diğer mevzuatla strateji geliştirme ve mali hizmetler birimlerine verilen görevleri yapmak.

b) 5018 sayılı Kanunun 61 inci maddesi çerçevesinde TBMM'nin ve Sayıştayın muhasebe hizmetlerini yapmak.

c) Verilecek benzeri görevleri yapmak.

Özel Kalem Müdürlüğü

MADDE 23- (1) Özel Kalem Müdürlüğünün görevleri şunlardır:

a) TBMM Başkanının çalışma programını düzenlemek.

b) TBMM Başkanının resmî ve özel yazışmalarını yapmak.

c) TBMM Başkanı tarafından verilecek benzeri görevleri yapmak.

Müşavirler

MADDE 24- (Değişik: 2/7/2018-KHK-703/49 md.)

(1) Önem ve öncelik taşıyan konularda TBMM Başkanına yardımcı olmak üzere yirmi TBMM Başkan başmüşaviri, otuz TBMM Başkan müşaviri, otuz müşavir atanabilir.

(2) TBMM Başkan Başmüşaviri, TBMM Başkan Müşaviri ve Müşavir kadrolarına, her bir kadro unvanının toplam sayısının yüzde kırkı oranında, 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun istisnai memuriyet hakkındaki hükümlerine göre açıktan veya naklen atama yapılabilir.

(3) TBMM Başkan Başmüşaviri, TBMM Başkan Müşaviri ve Müşavir kadrolarına atanabilmek için üniversitelerin dört yıllık eğitim veren fakültelerinden ya da bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulu tarafından kabul edilen yurt dışındaki yükseköğretim kurumlarından mezun olmak şarttır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Sorumluluk ve Yetkiler

Yöneticilerin sorumlulukları ve yetki devri

MADDE 25- (1) Bu Kanunla, TBMM Başkanına İdari Teşkilatla ilgili verilen yetkiler, sınırları açıkça belirtilmek kaydıyla TBMM Başkanı tarafından Genel Sekretere devredilebilir.

(2) İdari Teşkilatın her kademedeki yöneticisi görevlerini mevzuata, stratejik plan ve programlara, performans ölçütlerine ve hizmet kalite standartlarına uygun olarak yürütmekten üst kademelere karşı sorumludur.

(3) İdari Teşkilatın her kademedeki yöneticisi, sınırlarını yazılı olarak açıkça belirtmek kaydıyla, yetkilerinin bir kısmını alt kademelere devredebilir. Yetki devri, yazılı olmak kaydıyla ilgililere duyurulur.

(4) İdari Teşkilatın kamu kurum ve kuruluşları ile yapacağı yazışmalar, Genel Sekreterin belirleyeceği usul ve esaslar çerçevesinde ilgili birimler ve Genel Sekretere bağlı bir büro tarafından yürütülür. Başkanlık Divanının sekretarya hizmetleri de bu büro tarafından yerine getirilir.

Başkanlık Divanının yetkisi

MADDE 26- (Değişik: 2/7/2018-KHK-703/49 md.)

(1) Kanunlarda Cumhurbaşkanı kararına lüzum gösterilen hususlardan TBMM ve İdari Teşkilatla ilgili olanlar hakkında Başkanlık Divanı yetkilidir.

(2) Siyasi parti gruplarının, Başkanlık Divanı üyelerinin ve komisyon başkanlarının personel ihtiyacı ile milletvekillerinin çalışma mekânlarının tahsis ve donatımına ilişkin usul ve esaslar Başkanlık Divanınca belirlenir.

(3) Belirli bir sürede bitirilmesi gereken zorunlu ve istisnai işlerden, her defasında ayrıca Başkanlık Divanınca karar alınması kaydıyla, Başkanlık Divanınca uygun görülenlerde çalışan İdari Teşkilat kadro ve pozisyonlarında bulunan personele, ayda elli saati ve bir yılda altı ayı geçmemek üzere yearly merkezi yönetim bütçe kanununda belirlenen fazla çalışma saat ücretinin beş katını aşmamak kaydıyla Başkanlık Divanınca belirlenen çalışma süresi, miktar, usul ve esaslar dâhilinde fazla çalışma ücreti ödenebilir. Bu ödeme damga vergisi hariç herhangi bir vergiye tabi tutulmaz. Diğer mevzuat hükümleri çerçevesinde yaptıkları fazla çalışma karşılığında herhangi bir ad altında ödeme yapılan personele bu madde uyarınca ayrıca fazla çalışma ücreti ödenmez.

Düzenleme yetkisi

MADDE 27- (1) Başkanlık Divanı ve TBMM Başkanlığı; İdari Teşkilatın görev, yetki ve sorumluluk alanına giren ve

önceden kanunla düzenlenmiş konularda idari düzenlemeler yapabilir. Bu madde uyarınca çıkarılacak yönetmeliklerden Başkanlık Divanınınca uygun görülenler Resmî Gazetede veya uygun araçlarla yayımlanır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Personele İlişkin Hükümler

Kadrolar⁷

MADDE 28- (1) İdari Teşkilatın kadroları ekli (1) ve (2) sayılı listelerde gösterilmiştir.

(2) Başkanlık Divanı, bu Kanuna ekli (1) sayılı listede yer alan toplam kadro sayısı geçilmemek ve anılan listede yer alan kadro unvanları ile 13/12/1983 tarihli ve 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin eki cetvellerde yer alan kadro unvanlarıyla sınırlı olmak kaydıyla, dolu kadrolarda derece ve sınıf değişikliği, boş kadrolarda sınıf, unvan ve derece değişikliği ile sınıflar arası atama yapabilir ve boş kadroları iptal edebilir.

Atama esasları

MADDE 29- (1) Genel Sekreter, Genel Sekreter yardımcıları, TBMM Başkan başmüşavirleri, TBMM Başkan müşavirleri ve Özel Kalem Müdürü doğrudan, diğer

---

⁷ Bu maddede yer alan kadrolarla ilgili olarak 18/12/2011 tarihli ve 28146 sayılı Resmî Gazete'ye bakınız.

personel ise Genel Sekreterin teklifi üzerine TBMM Başkanı tarafından atanır. TBMM Başkanı, atama yetkisini Genel Sekretere devredebilir.

(2) Genel Sekreter ve Genel Sekreter Yardımcısı olarak atanabilmek için üniversitelerin dört yıllık eğitim veren fakültelerinden ya da bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulu tarafından kabul edilen yurt dışındaki yükseköğretim kurumlarından mezun olmak ve en az on iki yıl kamu ve/veya özel sektörde çalışmış olmak zorunludur.

(3) Başkan olarak atanabilmek için üniversitelerin en az dört yıllık eğitim veren fakültelerinden ya da bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulu tarafından kabul edilen yurt dışındaki yükseköğretim kurumlarından mezun olmak ve en az on iki yıl kamu hizmeti yapmış olmak zorunludur. Başkan Yardımcısı olarak atanabilmek için bu fıkrafta belirtilen eğitim şartını taşımak kaydıyla, askerlikte geçen süreler dâhil; en az on yıl veya yüksek lisans yapmış olanlar için en az dokuz yıl kamu hizmeti yapmış olmak zorunludur.

(4) (Mülga: 2/7/2018-KHK-703/49 md.)⁸

(5) Yasama ve Denetim Hizmetlerinden Sorumlu Genel Sekreter Yardımcısı, bu Genel Sekreter Yardımcısına bağlı başkanlıklarda ve Araştırma Hizmetleri Başkanlığında başkanlık veya başkan yardımcılığı yapanlar veya yapmış

---

⁸ Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E.: 2021/125, K.: 2023/213 sayılı Kararı ile bu fıkranın yürürlükten kaldırılması iptal edilmiştir.

olanlar arasından atanır. Kanunlar ve Kararlar, Bütçe ve Araştırma Hizmetleri başkanlıklarının başkan ve başkan yardımcıları, İdari Teşkilatta yasama uzmanı olarak görev yapanlar veya yapmış olanlar arasından, Tutanak Hizmetleri Başkanlığının Başkan ve Başkan yardımcıları stenograf olarak görev yapanlar veya yapmış olanlar arasından atanır.

(6) İdari Teşkilatın kadrolarına aşağıda sayılanlar ile TBMM Başkanlığı tarafından açılan sınavlar sonucuna göre yapılacak atamalar dışında açıktan veya naklen atama yapılamaz:

a) Genel Sekreter

b) **(Değişik: 2/7/2018-KHK-703/49 md.)⁹ (Değişik: 27/12/2023-7491/69 md.)** İdari, Mali ve Teknik Hizmetlerden, Bilgi ve Bilişim Hizmetlerinden sorumlu Genel Sekreter Yardımcıları,

c) Milletvekili Hizmetleri Başkanlığı hariç, İdari, Mali ve Teknik Hizmetlerden Sorumlu Genel Sekreter Yardımcısına bağlı başkanlıkların başkanları

---

⁹ 2/7/2018 tarihli ve 703 sayılı KHK'nin 49'uncu maddesiyle bu fıkrafta yer alan "ve Milli Saraylardan Sorumlu Genel Sekreter yardımcıları" ibaresi madde metninden çıkarılmış olup Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E.: 2021/125, K.: 2023/213 sayılı Kararı ile bu ibarenin madde metninden çıkarılması iptal edilmiştir.

ç) Araştırma Hizmetleri Başkanlığı hariç, Bilgi ve Bilişim Hizmetlerinden Sorumlu Genel Sekreter Yardımcısına bağlı başkanlıkların başkanları

d) **(Mülga: 2/7/2018-KHK-703/49 md.)¹⁰**

e) Özel Kalem Müdürü ve Müdür yardımcıları

f) Hukuk Hizmetleri Başkanlığının Başkanı

g) Dış İlişkiler ve Protokol Başkanlığının Başkanı

ğ) Strateji Geliştirme Başkanlığının Başkan ve Başkan yardımcıları

h) Hukuk müşavirleri

ı) Mali hizmetler uzmanları

i) İç denetçiler

(7) Altıncı fıkrada sayılanlar hariç olmak üzere memuriyete ilk defa İdari Teşkilat kadrolarında başlayacak olanlar, Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi tarafından yapılan sınavda başarılı olanlar arasından sınavla seçilir. Bu şekilde atanacaklarda aranacak özel şartlar ve sınavlar ile atamaya ilişkin usul ve esaslar Başkanlık Divanınca çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir. **(Mülga üçüncü cümle: 2/7/2018-KHK-703/49 md.)¹¹**

---

¹⁰ Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E.: 2021/125, K.: 2023/213 sayılı Kararı ile bu bendin yürürlükten kaldırılması iptal edilmiştir.

¹¹ Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E.: 2021/125, K.: 2023/213 sayılı Kararı ile bu cümlenin madde metninden çıkarılması iptal edilmiştir.

(8) **(Değişik: 11/5/2018-7143/26 md.)** İdari Teşkilatta, toplam kadro sayısının yüzde yirmisini geçmemek üzere, 657 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (B) fıkrasına göre sınavla alınmak suretiyle sözleşmeli personel çalıştırılabilir. Bu şekilde çalıştırılacaklarda aranacak nitelikler, yapılacak sınavın şekli ve konuları ile bunların çalışma usul ve esasları Başkanlık Divanınca belirlenir. **(Mülga üçüncü cümle: 2/7/2018-KHK-703/49 md.)**¹²

(9) İdari Teşkilat kadrolarındaki herhangi bir personelin (bu Kanunun 31 ve 32 nci maddesi kapsamında bulunan personel hariç) diğer kamu kurum ve kuruluşlarına atanmasına ihtiyaç duyulması ve Başkanlık Divanınca bu konuda karar alınması hâlinde; atamaya ilişkin talep TBMM Başkanlığınca, Devlet Personel Başkanlığına (...) ¹³ gönderilir. Devlet Personel Başkanlığı personelin atanacağı kurum ve kuruluş ile kadro görevini tespit eder. İlgili kurum ve kuruluşlar atama işlemlerini genel hükümlere göre yaparlar. Ancak bu personelin ataması Ankara'daki kamu kurum ve kuruluşlarından veya talep etmeleri hâlinde talep ettikleri ildeki kamu kurum ve kuruluşlarından birine yapılır.

---

¹² Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E.: 2021/125, K.: 2023/213 sayılı Kararı ile bu cümlenin madde metninden çıkarılması iptal edilmiştir.

¹³ 2/7/2018 tarihli ve 703 sayılı KHK'nin 49'uncu maddesiyle bu fıkra da yer alan "bildirilmek üzere Başbakanlığa" ibaresi madde metninden çıkarılmış olup Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E.: 2021/125, K.: 2023/213 sayılı Kararı ile bu ibarenin madde metninden çıkarılması iptal edilmiştir.

(10) İdari Teşkilat personeli TBMM Başkanlığınca uluslararası kuruluşlarda görevlendirilebilir. Bu şekilde görevlendirilenlerin; niteliği, (...) ¹⁴ ile görevlendirme usul ve esasları TBMM Başkanlığınca belirlenir.

(11) İdari Teşkilat kadrolarında bulunan personel hakkında bu Kanunda belirtilen özel hükümler dışında 657 sayılı Kanunun istisnai memuriyet hakkındaki hükümleri uygulanır.

(12) **(Ek: 1/7/2022-7417/62 md.)** İdari Teşkilatta görev yapan üst kademe yöneticilerinden;

a) **(Değişik: 27/12/2023-7491/69 md.)** Genel Sekreter veya en az iki yıl kesintisiz Genel Sekreter Yardımcısı olarak görev yapanlar görevden alındıklarında TBMM Başkan Başmüşaviri kadrolarına,

b) **(Değişik: 27/12/2023-7491/69 md.)** En az iki yıl kesintisiz Başkan olarak görev yapanlar görevden alındıklarında TBMM Başkan Müşaviri kadrolarına,

c) **(Değişik: 27/12/2023-7491/69 md.)** Başkan Yardımcısı olarak görev yapanlar görevden alındıklarında,

1) Daha önce İdari Teşkilatta mesleğe özel yarışma sınavı ile giren ve belirli süreli meslek içi eğitimden sonra

---

¹⁴ Bu fıkra da yer alan “...mali, sosyal ve diğer özlük hakları...” ibaresi, 28/12/2013 tarihli ve 28865 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Anayasa Mahkemesinin 8/6/2013 tarihli ve E.: 2012/18, K.: 2013/80 sayılı Kararı ile iptal edilmiştir.

özel bir yeterlik sınavı sonucunda atanmış olanlar ile iç denetçi ve hukuk müşaviri unvanlı kadrolarda bulunanlar, daha önceki bulundukları anılan kadrolarına,

2) (1) numaralı alt bent kapsamında yer almayanlar, Başkan Yardımcısı kadrosunda kesintisiz en az iki yıl görev yapmış olmaları halinde idari uzman kadrolarına,

ç) **(Ek: 27/12/2023-7491/69 md.)** (a) ve (b) bentleri kapsamına girmeyenler ile (c) bendinin (1) ve (2) numaralı alt bentleri kapsamına girmeyenler görevden alındıklarında İdari Teşkilatta durumlarına uygun kadrolara,

atanırlar. **(Mülga ikinci ve üçüncü cümle: 27/12/2023-7491/69 md.) (Değişik cümle: 27/12/2023-7491/69 md.)** Bu fıkraya göre TBMM Başkan Başmüsaviri, TBMM Başkan Müşaviri ve idari uzman kadrolarına atanacakların kadroları başka bir işleme gerek kalmaksızın ihdas edilmiş ve bu Kanuna ekli (2) sayılı listenin ilgili bölümlerine eklenmiş sayılır. İhdas edilmiş sayılan kadrolar herhangi bir şekilde boşalmalarını müteakiben başka bir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş ve (2) sayılı listeden çıkarılmış sayılır. Anılan kadrolara atananlar ilgisine göre TBMM Başkanlığı veya TBMM Başkanlığı Genel Sekreterliği tarafından ihtiyaç duyulan işlerde görevlendirilebilir. **(Değişik cümle: 27/12/2023-7491/69 md.)** Bu fıkra uyarınca idari uzman kadrolarına atananlar, İdari Teşkilatta görev yapan mali hizmetler uzmanı kadrosuna denktir ve idari uzman kadrosunda bulunanlara, emsali olarak

belirlenen mali hizmetler uzmanına mali ve sosyal hak ve yardımlar ile diğer özlük hakları kapsamında yapılan ödemeler aynı usul ve esaslar çerçevesinde ödenir. **(Değişik cümle: 27/12/2023-7491/69 md.)** Bu fıkranın; (a), (b) ve (c) bentleri (...) hükümlerine göre yukarıda anılan kadrolara atananlardan, bu atamalar öncesi bulundukları yönetici kadro veya görevlerinde en az iki yıl kesintisiz olarak fiilen görev yapmış olanların malî hakları, atandıkları söz konusu kadrolarda bulunmaları kaydıyla, atandıkları tarihi takip eden ay başından itibaren ikinci yılın sonuna kadar, fiili çalışmaya bağlı ödemeler hariç önceki görevine ait ödeme unsurları esas alınarak verilmeye devam edilir.”

(13) **(Ek: 1/7/2022-7417/62 md.)** Onikinci fıkra da belirtilen yönetici kadrolarına atananların görevden alındıkları tarihte emeklilik aylığı bağlanmasına hak kazanmış olmaları şartıyla, onikinci fıkra uyarınca atandıkları tarihi izleyen bir ay içerisinde yaş haddini beklemeksizin talepleri üzerine emekli olmaları durumunda, haklarında 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 35 inci maddesinin onuncu fıkrası hükmü uygulanabilir. **(Mülga ikinci cümle: 27/12/2023-7491/69 md.)** Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar TBMM Başkanınca belirlenir.

(14) **(Ek: 1/7/2022-7417/62 md.)** Bu maddenin onikinci ve onüçüncü fıkrası hükümleri, atanma şartlarını kaybetme, ceza kovuşturması veya disiplin soruşturması sonucunda görevden alınanlar hakkında uygulanmaz.

Sözleşmeli personel

MADDE 30- (1) TBMM'nin faaliyetleri ile ilgili alanlarda TBMM Başkanına danışmanlık yapmak üzere, kadro şartı aranmaksızın ve diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlerine bağlı olmaksızın sözleşmeli olarak beş TBMM Başkan danışmanı çalıştırılabilir. Bu kapsamda çalıştırılanlara, (60.000) ile (100.000) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarda aylık sözleşme ücreti hak edildikçe ödenir ve sözleşme ücreti dışında mali ve sosyal haklar kapsamında herhangi bir ad altında ödeme yapılmaz. Bu şekilde çalıştırılacak personelin sözleşme ücreti ile sözleşme usul ve esasları tam veya kısmi zamanlı çalıştırılacak olması dikkate alınarak TBMM Başkanlığınca belirlenir.

(2) Yasama faaliyetleri ile ilgili özel bilgi ve ihtisas gerektiren konularda siyasi parti grup başkanlıklarında kadro şartı aranmaksızın ve diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlerine bağlı olmaksızın sözleşmeli personel çalıştırılabilir. Bu kapsamda her siyasi parti grubunda on grup danışmanı, yirmi beş büro görevlisi ve TBMM'de grubu bulunan her bir siyasi parti için, her bir siyasi parti grubunun milletvekili sayısının yüzde onu oranında ilave büro görevlisi çalıştırılabilir. Bunlardan grup danışmanına (85.000), büro görevlisine (73.000) gösterge

rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarda aylık sözleşme ücreti hak edildikçe ödenir. Bu kapsamda çalıştırılan personele sözleşme ücreti dışında mali ve sosyal haklar kapsamında herhangi bir ad altında ödeme yapılmaz.

(3) Yasama faaliyetlerinde milletvekillerine yardımcı olmak üzere kadro şartı aranmaksızın ve diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlerine bağlı olmaksızın her milletvekili için bir danışman, bir ikinci danışman ve ilave bir personel sözleşmeli olarak çalıştırılabilir. Danışmanın en az iki yıllık yükseköğretim ya da bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulu tarafından kabul edilen yurt dışındaki yükseköğretim kurumlarından, ikinci danışmanın en az liseden ve diğer personelin en az ilkokuldan mezun olması ve ikinci danışmanın kamu kurum ve kuruluşları ile kamu tüzel kişiliğini haiz kurumların personeli olması zorunludur. Bu kapsamda çalıştırılanlardan; danışmana (83.500), ikinci danışmana (73.000) ve diğer personele ise (63.000) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarda aylık sözleşme ücreti hak edildikçe ödenir. Bu kapsamda çalıştırılan tüm personele sözleşme ücreti dışında mali ve sosyal haklar kapsamında herhangi bir ad altında ödeme yapılmaz.

(4) İkinci, üçüncü ve beşinci fıkra uyarınca sözleşmeli olarak çalıştırılacak tüm personelin sözleşme usul ve esasları Başkanlık Divanınca belirlenir.

(5) Kamu kurum ve kuruluşları ile kamu tüzel kişiliğini haiz kurumlarda çalışanlar aylık, ödenek, her türlü zam ve tazminatlar ile diğer mali ve sosyal hak ve yardımları kurumlarınca ödenmek kaydıyla kurumlarının ve kendilerinin muvafakati ile bu maddenin bir ila üçüncü fıkraları kapsamında TBMM’de görevlendirilebilirler. Bu personele mali ve sosyal haklar kapsamında ayrıca bir ödeme yapılmaz. Bu kapsamdaki personel ilgili mevzuatında yer alan süre sınırlamalarına tabi olmaksızın ihtiyaç duyulan hizmet süresince kurumlarından aylıksız izinli olarak da bu madde hükümleri uyarınca TBMM’de görevlendirilebilir. Aylıksız izinli çalışanlara çalıştıkları görev unvanları dikkate alınarak birinci, ikinci ve üçüncü fıkra hükümleri uyarınca ödeme yapılır ve bunların sosyal güvenlik kurumu ile ilişkileri kendi kurumlarındaki statüleri dikkate alınarak devam ettirilir. TBMM Başkanlığının bu konudaki talebi ilgili kurum ve kuruluşlarca ivedilikle sonuçlandırılır. Bu personelin TBMM’de çalıştıkları süre, varsa mecburi hizmetlerine sayılır ve bunlara TBMM’de çalıştıkları süre karşılığında herhangi bir mecburi hizmet yükletilmez. Bunlardan aylıksız izinli olarak çalıştırılanların TBMM Başkanlığında geçen süreleri kazanılmış hak aylık derece ve kademelerinde değerlendirilir ve bu süreler terfi ve emekliliklerinde hesaba katılır. Terfileri başkaca bir işleme gerek duyulmadan süresinde yapılır.

İdari Teşkilat kadro veya pozisyonlarında bulunan personel de ikinci ve üçüncü fıkrada belirtilen sayılar aşılmamak kaydıyla aylıksız izinli olarak bu fıkralarda belirtilen görev unvanlarında çalıştırılabilirler. Bunlardan 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 14 üncü maddesi kapsamında bulunanların, geçici 14 üncü maddedeki hakları saklıdır.

(6) Bu madde uyarınca çalıştırılan TBMM Başkan danışmanlarının sözleşme veya görevlendirmeleri TBMM Başkanının görev süresinin sona erdiği, grup danışmanları ve büro görevlilerinin sözleşme veya görevlendirmeleri siyasi parti gruplarının ilgili yasama dönemi içinde grup kurma hakkını kaybettiği, danışman, ikinci danışman ve ilave personelin sözleşme veya görevlendirmeleri milletvekilinin ilgili yasama dönemi içinde milletvekilliği sıfatını kaybettiği tarihte veya tüm sayılanlar açısından milletvekili genel seçimlerinin ardından yapılan ilk seçimle TBMM Başkanının seçildiği tarihte hiçbir işleme gerek kalmaksızın sona ermiş sayılır. Kamu kurum ve kuruluşları ile kamu tüzel kişiliğini haiz kurumların personeli bu fıkrada sayılan hallerde hiçbir işleme gerek kalmaksızın kendi kurumlarındaki kadro veya pozisyonlarına dönerler.

(7) Bu madde uyarınca, aylıksız izinli olanlar hariç, sözleşmeli olarak çalıştırılacak tüm personel, 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılır.

(8) Gerekli hallerde TBMM Başkanlığının talebi üzerine kamu kurum ve kuruluşları ile kamu tüzel kişiliğini haiz kurumlarda çalışanlar aylık, ödenek, her türlü zam ve tazminatlar ile diğer mali ve sosyal hak ve yardımları kurumlarınca ödenmek kaydıyla kurumlarının ve kendilerinin muvafakati ile bu maddenin diğer fıkra hükümlerine tabi olmaksızın TBMM’de görevlendirilebilirler. Bu personele mali ve sosyal haklar kapsamında ayrıca bir ödeme yapılmaz.

Yasama Uzmanlığı

MADDE 31- (1) Yasama uzmanları mesleğe özel yarışma sınavıyla Yasama Uzman Yardımcısı olarak alınırlar.

(2) Yasama Uzman Yardımcısı olarak atanabilmek için 657 sayılı Kanunun 48 inci maddesinde sayılan genel şartlara ilave olarak aşağıdaki şartlar aranır:

a) En az dört yıllık lisans eğitimi veren hukuk, siyasal bilgiler, iktisat, işletme, iktisadi ve idari bilimler fakültelerinden veya bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulu tarafından kabul edilen yurt içindeki veya yurt dışındaki yükseköğretim kurumlarından mezun olmak.

b) Sınavın yapıldığı tarihte otuz beş yaşını doldurmamış olmak.

c) Yapılacak yarışma sınavında başarılı olmak.

(3) Yasama uzman yardımcılığına atananlar, en az üç yıl çalışmak ve istihdam edildikleri birimlerce belirlenecek konularda hazırlayacakları uzmanlık tezinin kabul

edilmesi kaydıyla, yapılacak yeterlik sınavına girmeye hak kazanırlar. Süresi içinde tezlerini sunmayan veya tezleri kabul edilmeyenlere tezlerini sunmaları veya yeni bir tez hazırlamaları için altı ayı aşmamak üzere ilave süre verilir. Yeterlik sınavında başarılı olanların Yasama Uzmanı kadrolarına atanabilmeleri, Kamu Personeli Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavından asgari (C) düzeyinde veya dil yeterliği bakımından bunlara denkliği kabul edilen ve uluslararası geçerliliği bulunan başka bir belgeye yeterlik sınavından itibaren en geç iki yıl içinde sahip olma şartına bağlıdır. Yeterlik sınavında başarılı olarak dil yeterlik şartını yerine getirenler Yasama Uzmanı kadrosuna atanırlar ve bunlara ayrıca bir derece yükselmesi uygulanır. Sınavda başarılı olamayanlar veya sınava girmeye hak kazandığı hâlde geçerli mazereti olmaksızın sınav hakkını kullanmayanlara, bir yıl içinde ikinci kez sınav hakkı verilir. Verilen ilave süre içinde tezlerini sunmayan veya ikinci defa hazırladıkları tezleri de kabul edilmeyenler, ikinci sınavda da başarı gösteremeyen veya sınav hakkını kullanmayanlar ile süresi içinde yabancı dil yeterliği şartını yerine getirmeyenler Yasama Uzman Yardımcısı unvanını kaybederler ve İdari Teşkilatta durumlarına uygun Memur unvanlı kadrolara atanırlar.

(4) Yasama uzman yardımcılarının mesleğe alınması, yarışma sınavı, yetiştirilmesi, tez hazırlama ve yeterlik sınavının şekil ve uygulama esasları ile yasama uzmanı ve

yasama uzman yardımcılarının görevleri, çalışma usul ve esasları, bunların yurt içi ve yurt dışı eğitimleri ve diğer hususlar Başkanlık Divanınca çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir.

(5) Yasama uzman yardımcılığı giriş sınavı 657 sayılı Kanunun ek 41 inci maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkra hükümleri uyarınca yapılır.

Stenograflık

MADDE 32- (1) Stenograflar mesleğe özel yarışma sınavı ile Stenograf Yardımcısı olarak alınırlar. Stenograf Yardımcısı olarak atanabilmek için TBMM Başkanlığı tarafından verilecek stenografi kursunda başarılı olmak şarttır.

(2) Stenografi kursuna katılacaklarda 657 sayılı Kanunun 48 inci maddesinde sayılan genel şartlara ilave olarak aşağıdaki şartlar aranır:

a) Hukuk, siyasal bilgiler, iktisat, işletme, iktisadi ve idari bilimler fakültelerinden veya bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulu tarafından kabul edilen yurt içindeki veya yurt dışındaki yükseköğretim kurumlarından mezun olmak.

b) Yapılacak yarışma sınavında başarılı olmak.

c) Sınavın yapıldığı yılın ocak ayının ilk günü itibarıyla otuz yaşını doldurmamış olmak.

(3) Stenograf yardımcıları, en az üç yıl çalışmaları ve yapılacak yeterlik sınavında başarılı olmaları hâlinde Stenograf kadrolarına atanırlar. Yeterlik sınavında iki defa başarılı olamayanlar, Stenograf Yardımcısı unvanını kaybederler ve İdari Teşkilatta durumlarına uygun başka kadrolara atanırlar.

(4) Kamu kurumlarında çalışanlar hariç stenografi kursiyerlerine kurs süresince damga vergisi hariç, herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın net asgari ücret tutarında aylık ödeme yapılır.

(5) Stenografi kursunun düzenlenmesi ve yürütülmesi, stenograf yardımcılarının mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri, yeterliklerinin tespiti ile stenograf ve stenograf yardımcılarının görevleri ile çalışma usul ve esasları, yurt içi ve yurt dışı eğitimleri ve diğer hususlar Başkanlık Divanınca çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir.

ALTINCI BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Norm kadro

MADDE 33- (1) İdari Teşkilatta norm kadro ilke ve standartları uygulanır. İdari Teşkilat hizmet birimlerinin görev ve sorumlulukları çerçevesinde gerekli personel

sayısı ve bunlarda aranacak nitelikler norm kadro ilke ve standartları dikkate alınarak Başkanlık Divanınca belirlenir.

Mali yönetim

MADDE 34- (1) TBMM Başkanı; kaynakların etkili, ekonomik ve verimli kullanılmasını izler, gözetir ve denetler.

(2) Genel Sekreter, İdari Teşkilatın stratejik planı ve bütçesinin hazırlanması ve uygulanmasından; sorumluluğu altındaki kaynakların etkili, ekonomik ve verimli şekilde elde edilmesi ve kullanımını sağlamaktan, kayıp ve kötüye kullanımının önlenmesinden; mali yönetim ve kontrol sisteminin işleyişinin gözetilmesi, izlenmesi ve 5018 sayılı Kanunda belirtilen görev ve sorumlulukların yerine getirilmesinden TBMM Başkanına karşı sorumludur.

(3) **(Değişik: 2/7/2018-KHK-703/49 md.)** TBMM kesin hesap cetvelleri, muhasebe kayıtları dikkate alınarak hazırlanır ve bir örneği kesin hesap kanunu teklifine ilave edilmek üzere Maliye Bakanlığına gönderilir.

(4) 5018 sayılı Kanunun öngördüğü kamu mali yönetim ve kontrol sisteminin TBMM’de uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Başkanlık Divanınca belirlenir.

Özel gelir ve özel ödenek kaydedilecek tutarlar

MADDE 35- (Mülga: 2/7/2018-KHK-703/49 md.)
(Yeniden Düzenleme: 6/12/2019- 7196/67 md.)

(1) TBMM uhdesindeki kültür ve tabiat varlığı niteliği taşıyan taşınır ve taşınmaz kültür varlıklarından müzecilik faaliyetleri ve benzeri hizmetler nedeniyle sağlanan her türlü gelir genel bütçeye özel gelir, buraların bakım ve onarımı için yapılan şartlı bağışlar ve yardımlar ise 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununun 40 ıncı maddesine göre gelir kaydedilir. Özel gelir kaydedilen tutarlar TBMM'ye bağlı kültür ve tabiat varlığı niteliği taşıyan taşınır ve taşınmaz kültür varlıklarının bakım, onarım, muhafaza, iyileştirme ve işletilmesinde kullanılmak üzere TBMM bütçesinin mevcut ya da yeni açılacak tertiplerine özel ödenek kaydedilir. Kaydedilen özel ödeneklerden kullanılmayan kısımlar ertesi yıl bütçesine devren özel ödenek kaydedilir.

Restorasyon işleri ve hizmet satın alma

MADDE 36- (Mülga: 2/7/2018-KHK-703/49 md.)¹⁵

Denetim

MADDE 37- (1) İdari Teşkilatın iç denetimi, 5018 sayılı Kanun ile belirlenen ilke ve esaslara uygun olarak iç denetçiler tarafından yapılır. İç denetçiler, Maliye Bakanlığınca verilecek iç denetim eğitimini başarıyla tamamlayarak sertifika alan İdari Teşkilatta Yasama Uzmanı unvanlı kadrolarda çalışanlar ile 5018 sayılı Kanunun 65 inci

---

¹⁵ Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E.: 2021/125, K.: 2023/213 sayılı Kararı ile bu maddenin yürürlükten kaldırılması iptal edilmiştir.

maddesinde yer alan niteliklere ve sertifikaya sahip olanlar arasından atanır. İç denetçiler tarafından hazırlanan denetim raporları Genel Sekretere sunulur. Denetim raporları, İç Denetim Koordinasyon Kuruluna gönderilmez.

(2) TBMM harcamalarının dış denetimi, her yıl Sayıştay tarafından görevlendirilen üç denetçiden oluşan bir komisyonca, yalnızca hesaplar ve bunlara ilişkin belgeler esas alınarak yapılır. TBMM'nin ilgili mali yıl bütçe gerçekleştirmelerine ilişkin belgeler muhasebe yetkilisi tarafından takip eden yılın mart ayı başından itibaren dış denetim yapmakla sorumlu komisyona teslim edilir. Dış denetim sonucu hazırlanacak raporlar, eylül ayı sonuna kadar TBMM Başkanlığına sunulur. Bu raporlar TBMM Başkanlığınca Başkanlık Divanına sunulur ve bir örneği Genel Sekretere gönderilir. Genel Sekreter, cevaplarıyla birlikte raporlara ilişkin inceleme sonuçlarını Başkanlık Divanına sunar. Görüşülen inceleme sonuçları, Genel Kurulun bilgisine sunulur.

Yayın, bilgi ve belge temini

MADDE 38- (1) Basımevleri, 21/6/1934 tarihli ve 2527 sayılı Basma Yazı ve Resimleri Derleme Kanunu kapsamına giren her türlü basmayazı ve resimlerden birer nüshayı, adı geçen Kanun hükümlerine göre TBMM Kütüphanesine gönderilmek üzere Kültür ve Turizm Bakanlığı emrine vermeye zorunludurlar. Kültür ve Turizm Bakanlığı bu

yolla emrine verilen basmayazı ve resimleri bir ay içinde TBMM'ye gönderir. Bu yolla temin edilen eserler Kütüphane ve Arşiv Hizmetleri Başkanlığı tarafından değerlendirilir ve amaç dışı kalanlar Kültür ve Turizm Bakanlığına devredilir.

(2) TBMM Başkanlığı, yasama ve denetim çalışmalarında kullanılmak üzere bakanlıklar, kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler ve mahalli idarelerden bilgi ve belge talebinde bulunabilir. Kendisinden talepte bulunulan kurum ve kuruluşlar bu isteği, iki ay içinde neticelendirir.

Sağlık hizmetleri

MADDE 39- (1) Milletvekilleri ve İdari Teşkilatın kadrolu personeli, bunların emeklileri, sözleşmeli, geçici ve geçici görevli personel ile bunların bakmakla yükümlü olduğu kişilere TBMM yerleşkesi içerisinde verilecek sağlık hizmetleri, TBMM Başkanlığı ile Sağlık Bakanlığı arasında yapılacak protokol çerçevesinde Bakanlığa bağlı eğitim ve araştırma hastanelerinin TBMM yerleşkesi içerisinde kuracakları yataklı veya yataksız sağlık birimlerince verilir.

Güvenlik hizmetleri

MADDE 40- (1) TBMM'nin bütün bina, tesis, eklenti ve arazisinde kolluk ve yönetim hizmetleri TBMM Başkanlığı eliyle düzenlenir ve yürütülür. Emniyet ve diğer kolluk hizmetleri için yeteri kadar kuvvet İçişleri Bakanlığınca TBMM Başkanlığına tahsis edilir.

YEDİNCİ BÖLÜM

Değiştirilen ve Yürürlükten Kaldırılan Hükümler

Değiştirilen hükümler

MADDE 41- (1) (15/7/1950 tarihli ve 5682 sayılı Pasaport Kanunu ile ilgili olup yerine işlenmiştir.)

(2) (14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Kanun ile ilgili olup yerine işlenmiştir.)

(3) (17/8/1983 tarihli ve 2879 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği Teşkilatı Kanunu ile ilgili olup yerine işlenmiştir.)

(4) (13/12/1983 tarihli ve 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile ilgili olup yerine işlenmiştir.)

(5) (1/11/1984 tarihli ve 3071 sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanun ile ilgili olup yerine işlenmiştir.)

(6) (2/4/1987 tarihli ve 3346 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri ile Fonların Türkiye Büyük Millet Meclisince Denetlenmesinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun ile ilgili olup yerine işlenmiştir.)

(7) (375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile ilgili olup yerine işlenmiştir.)

(8) (375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile ilgili olup yerine işlenmiştir.)

(9) (375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile ilgili olup yerine işlenmiştir.)

(10) (375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile ilgili olup yerine işlenmiştir.)

(11) (375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile ilgili olup yerine işlenmiştir.)

(12) (5/12/1990 tarihli ve 3686 sayılı İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Kanunu ile ilgili olup yerine işlenmiştir.)

(13) (25/6/2001 tarihli ve 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları Kanunu ile ilgili olup yerine işlenmiştir.)

(14) (15/4/2003 tarihli ve 4847 sayılı Avrupa Birliği Uyum Komisyonu Kanunu ile ilgili olup yerine işlenmiştir.)

Yürürlükten kaldırılan Kanun

MADDE 42- (1) 13/10/1983 tarihli ve 2919 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreterliği Teşkilat Kanunu ile ekleri yürürlükten kaldırılmıştır.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Geçiş Hükümleri

Düzenleyici işlemler

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu Kanun hükümlerine göre çıkarılacak Başkanlık Divanı kararları ve yönetmelikler yürürlüğe girinceye kadar yürürlükte bulunan Başkanlık Divanı kararlarının ve yönetmeliklerin bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam edilir.

(2) Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin Başkanlık Divanı kararları ve yönetmelikler bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren bir yıl içinde hazırlanarak yürürlüğe konulur.

Personel ve kadrolar¹⁶

GEÇİCİ MADDE 2- (1) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte TBMM Genel Sekreterliğinde; Genel Sekreter, Genel Sekreter Yardımcısı, Daire Başkanı, I. Hukuk Müşaviri, Daire Başkan Yardımcısı, Müdür, Müdür Yardımcısı, Avrupa Parlamentosu Nezdinde Parlamento Temsilcisi, Şube Müdürü, İdari Şube Müdürü, Saray Müdürü, Saray Müdür Yardımcısı, Grup Başkanı, İşletme Müdürü, Fabrika Müdürü ve Personel Müdürü unvanlı kadrolarda bulunanların görevleri hiçbir işleme gerek kalmaksızın sona ermiş sayılır.

---

¹⁶ Bu maddede yer alan kadrolarla ilgili olarak 18/12/2011 tarihli ve 28146 sayılı Resmî Gazete'ye ve 19/2/2014 tarihli ve 28918 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 6/2/2014 tarihli ve 6518 sayılı Kanunun 123'üncü maddesine bakınız.

Bu fıkra uyarınca görevi sona erenler ile bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte TBMM Genel Sekreterliğinde; Başkan Başmüşaviri, Başkan Müşaviri ve Müşavir unvanlı kadrolarda bulunanlar, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte bulundukları kadro dereceleriyle hiçbir işleme gerek kalmaksızın ekli (2) sayılı listede yer alan aynı unvanlı, Avrupa Parlamentosu Nezdinde Parlamento Temsilcisi ise Müdür Yardımcısı unvanlı şahsa bağlı kadrolara atanmış sayılırlar. Bu fıkroda sayılanlar TBMM Başkanlığınca ihtiyaç duyulan işlerde görevlendirilebilir. Bunlardan talepte bulunanlar İdari Teşkilatta durumlarına uygun başka kadrolara da atanabilirler.

(2) Birinci fıkroda belirtilenler, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önceki kadrolarının sözleşme ücreti, aylık, ek gösterge, ikramiye, her türlü zam ve tazminatlar, makam tazminatı, temsil tazminatı, görev tazminatı, özel hizmet tazminatı, ek ücret, ek ödeme, fazla çalışma ücreti ve benzeri adlar altında yapılan her türlü ödemelerini yapılacak artışlarla birlikte almaya devam ederler. Bu fıkroda belirtilen ödemeler Avrupa Parlamentosu Nezdinde Parlamento Temsilcisine ekli (2) sayılı listede yer alan Müdür Yardımcısı unvanlı kadro emsal alınarak ödenmeye devam olunur.

(3) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte TBMM Genel Sekreterliği kadrolarında bulunan personelden birinci fıkra dışında kalanlar, bulundukları kadro dereceleriyle hiçbir

işleme gerek kalmaksızın ekli (1) sayılı listede yer alan aynı unvanlı TBMM Başkanlığı İdari Teşkilatı yeni kadrolarına atanmış sayılırlar.

(4) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte TBMM Genel Sekreterliğinde Uzman Yardımcısı unvanlı kadrolarda bulunanlar ile Uzman unvanlı kadrolarda bulunanlardan mesleğe özel yarışma sınavı ile Uzman Yardımcısı olarak alınan, 31 inci maddenin ikinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen eğitim şartını taşıyan ve hazırladıkları uzmanlık tezinin kabulünden sonra uzmanlığa atanmış olanlar ile TBMM Genel Sekreterliğinde Uzman unvanlı kadrolarda bulunanlardan bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Kanunlar ve Kararlar Müdürlüğünde görevli olanlar, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte bulundukları kadro dereceleriyle hiçbir işleme gerek kalmaksızın durumlarına göre Yasama Uzmanı veya Yasama Uzman Yardımcısı unvanlı kadrolara atanmış sayılırlar. Bunların uzman yardımcılığında ve uzmanlıkta geçen süreleri yasama uzman yardımcılığı ve yasama uzmanlığında geçmiş sayılır.

(5) TBMM Genel Sekreterliğinde mesleğe özel yarışma sınavı ile Uzman Yardımcısı olarak alınmış olup Uzman unvanlı kadrolara atandıktan sonra başka görevlere atananların uzman ve uzman yardımcılığında geçen süreleri yasama uzman ve yasama uzman yardımcılığında geçmiş sayılır.

(6) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte TBMM Genel Sekreterliğinde Uzman unvanlı kadrolarda bulunanlardan bu maddenin dördüncü fıkrasında belirtilen şartları taşımayanlar, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte bulundukları kadro dereceleriyle hiçbir işleme gerek kalmaksızın ekli (2) sayılı listede yer alan aynı unvanlı şahsa bağlı kadrolara atanmış sayılırlar. Bunlar hakkında ikinci fıkra hükümleri uygulanır.

(7) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte TBMM Genel Sekreterliğinde Uzman Stenograf unvanlı kadrolarda bulunanlar, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte bulundukları kadro dereceleriyle hiçbir işleme gerek kalmaksızın ekli (2) sayılı listede yer alan aynı unvanlı şahsa bağlı kadrolara atanmış sayılırlar. Bunlar hakkında ikinci fıkra hükümleri uygulanır.

(8) Bu Kanuna ekli (2) sayılı listede yer alan kadrolar, herhangi bir nedenle boşalması hâlinde hiçbir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılır.

(9) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte, TBMM Genel Sekreterliğinde Teknisyen kadrosunda çalışanlardan en az yüksekokul mezunu olup Tekniker unvanını haiz olanlar hiçbir işleme gerek kalmaksızın bulundukları kadro dereceleriyle Tekniker unvanlı kadrolara atanmış sayılırlar. Bu fıkra uyarınca atanmış sayılanlar üçüncü fıkra uyarınca atanmış sayılan aynı ya da emsali unvanlı personelin her türlü mali ve sosyal hak ve yardımlarından aynı usul ve esaslar çerçevesinde yararlandırılırlar.

(10) 29 uncu maddenin dokuzuncu fıkrası uyarınca diğer kamu kurum ve kuruluşlarına atanan personelin yeni kadrolarına atandıkları tarih itibarıyla eski kadrolarına ilişkin olarak en son ayda almış oldukları sözleşme ücreti, aylık, ek gösterge, ikramiye (bir aya isabet eden net tutarı), her türlü zam ve tazminatlar, makam tazminatı, temsil tazminatı, görev tazminatı, ek ücret, ek ödeme ve benzeri adlar altında yapılan her türlü ödemeler ile diğer malî hakları toplamının net tutarı (bu tutar sabit bir değer olarak esas alınır) yeni atandıkları kadrolara ilişkin olarak yapılan sözleşme ücreti, aylık, ek gösterge, ikramiye, her türlü zam ve tazminatlar, makam tazminatı, temsil tazminatı, görev tazminatı, ek ücret, ek ödeme ve benzeri adlar altında yapılan her türlü ödemeler ile diğer mali hakları toplamının net tutarından fazla olması hâlinde aradaki fark tutarı, atandıkları kadrolarda kaldıkları sürece farklılık giderilinceye kadar herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın tazminat olarak ödenir.

Emeklilik

GEÇİCİ MADDE 3- (1) TBMM Genel Sekreterliği kadrolarında görev yapmakta olanlardan bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte emekli aylığı bağlanmasına hak kazanmış olan ve bu tarihten itibaren dört ay içinde emeklilik başvurusunda bulunanlara emekli ikramiyesi, bu maddenin yayımı tarihi itibarıyla yaş haddinden emekliliğine;

- a) En fazla üç yıl kalmış olanlara yüzde otuz,
- b) Üç yıldan çok ve altı yıl dâhil, altı yıldan az kalmış olanlara yüzde kırk,

- c) Altı yıldan fazla kalmış olanlara yüzde elli,

oranında fazla ödenir. Bu şekilde emekli olanlardan boşalan toplam kadro sayısının yüzde kırkı hiçbir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılır.

(2) TBMM Genel Sekreterliğinde 657 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (C) fıkrasına göre görev yapmakta olanlardan bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte emekli aylığı bağlanmasına hak kazanmış olan ve bu tarihten itibaren dört ay içinde emeklilik başvurusunda bulunanlara iş sonu tazminatı, emekli aylığı bağlanmasına hak kazanılan tarihi aşan süre;

- a) On yıl ve üstü olanlara yüzde otuz,
  - b) Beş ila on yıl arasında olanlara yüzde kırk,
  - c) Beş yıldan az olanlara yüzde elli,
- oranında fazla ödenir.

(3) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren dört ay içinde emekli aylığı bağlanmasına hak kazanacaklar da belirtilen süre içinde emeklilik başvurusunda bulunmaları hâlinde bu madde hükümlerinden yararlandırılır.

Norm kadronun uygulanması

GEÇİCİ MADDE 4- (Değişik: 11/5/2018-7143/26 md.)

(1) İdari Teşkilatta, 657 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (B) fıkrasına göre çalışanların sayısı bu Kanunun 29 uncu maddesinin sekizinci fıkrasında öngörülen orana düşünceye kadar bu statüde personel alımı yapılmaz.

(2) İdari Teşkilat kadrolarında çalışanların sayısı unvanlar itibarıyla bu Kanunun 33 üncü maddesine göre belirlenecek norm kadro sayılarına ininceye kadar bu unvanlı kadrolara atama yapılmaz.

Mevcut işlerin yürütülmesi

GEÇİCİ MADDE 5- (1) Bu Kanunla kurulan İdari Teşkilatın kuruluş işlemleri tamamlanıncaya kadar İdari Teşkilatta değişen veya yeni kurulan birimlere verilen görev ve hizmetler, TBMM Genel Sekreterliği tarafından mevcut personel eliyle yürütülmeye devam olunur.

Bütçe işlemleri

GEÇİCİ MADDE 6- (1) TBMM'nin 2011 malî yılı harcamaları, 26/12/2010 tarihli ve 6091 sayılı 2011 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununa istinaden TBMM'ye tahsis edilen ve 2011 yılı bütçesinde yer alan ödeneklerden karşılanır.

Uygulamaya yönelik geçiş hükmi

GEÇİCİ MADDE 7- (1) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte TBMM Genel Sekreterliği Kanunlar ve Kararlar, Bütçe ve Araştırma Merkezi Müdürlüklerinde müdürlük veya müdür yardımcılığı görevi yapmış veya yapmakta olanlardan geçici 2 nci maddenin beşinci fıkrasında belirtilen şartları taşıyanlar ile Tutanak Müdürlüğünde müdür veya müdür yardımcılığı görevi yapmış veya yapmakta olanlar 29 uncu maddenin beşinci fıkrasında belirtilen şartlar aranmaksızın Yasama ve Denetim Hizmetlerinden Sorumlu Genel Sekreter Yardımcısı olarak atanabilirler.

(2) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Kanunlar ve Kararlar, Bütçe ve Araştırma Merkezi Müdürlüklerinde müdür veya müdür yardımcılığı görevinde bulunanlar 29 uncu maddenin beşinci fıkrasında belirtilen şartlar aranmaksızın aynı maddede belirtilen ilgili başkanlıkların başkan ve başkan yardımcılığına atanabilirler.

Sağlık biriminin devri

GEÇİCİ MADDE 8- (1) TBMM Genel Sekreterliği Baştabipliğinde görevli sağlık hizmetleri sınıfı kadrolarında bulunan personel ve Baştabipliğin sağlıkla ilgili ekipmanı TBMM Başkanlığı ve Sağlık Bakanlığı arasında yapılacak protokollerle Bakanlığa devredilir.

(2) Birinci fıkrada belirtilen personelden hangilerinin Sağlık Bakanlığına devredileceği ve devredilen bu personelden hangilerinin TBMM yerleşkesi içerisindeki sağlık birimlerinde görevlendirileceği bu protokollerle belirlenir. Bu şekilde devri öngörülen personel Sağlık Bakanlığının Ankara'daki sağlık kurum ve kuruluşlarında durumlarına uygun kadrolara atanırlar ve bunların kadroları atamanın yapıldığı tarihte hiçbir işleme gerek kalmaksızın ekli (1) sayılı listeden çıkarılmış sayılır.

(3) Bu madde uyarınca atanan personelin yeni kadrolarına atandıkları tarih itibarıyla eski kadrolarına ilişkin olarak en son ayda almış oldukları sözleşme ücreti, aylık, ek gösterge, ikramiye (bir aya isabet eden net tutarı), her türlü zam ve tazminatlar, makam tazminatı, temsil tazminatı, görev tazminatı, ek ücret, ek ödeme ve benzeri adlar altında yapılan her türlü ödemeler ile diğer mali hakları toplamının net tutarı (bu tutar sabit bir değer olarak esas alınır) yeni atandıkları kadrolara ilişkin olarak yapılan sözleşme ücreti, aylık, ek gösterge, ikramiye, her türlü zam ve tazminatlar, makam tazminatı, temsil tazminatı, görev tazminatı, ek ücret, ek ödeme ve benzeri adlar altında yapılan her türlü ödemeler ile diğer mali hakları toplamının net tutarından fazla olması hâlinde aradaki fark tutarı, atandıkları kadrolarda kaldıkları sürece farklılık giderilinceye kadar herhangi bir vergi ve kesintiye tâbi tutulmaksızın tazminat olarak ödenir.

(4) Bu madde kapsamında devredilen personelden bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte makam tazminatından yararlananlar, emekli olmaları durumunda, makam tazminatı öngörülen görevlerde iki yıl çalışma şartı aranmadan bu tazminattan yararlanırlar.

(5) TBMM Genel Sekreterliği Baştabipliğinin kullanımında olan ve devri yapılacak sağlıkla ilgili ekipman, TBMM Başkanlığı ve Sağlık Bakanlığınca ortaklaşa oluşturulan bir komisyon tarafından tespit edilir ve bu ekipmanın bedelsiz olarak Bakanlığa devri sağlanır.

(6) Bu madde kapsamında atanan personel de geçici 3 üncü madde hükümlerinden yararlandırılır.

GEÇİCİ MADDE 9- (1) Bu Kanunun 29 uncu maddesinin yedinci fıkrasına göre İdari Teşkilat kadrolarına personel alınması durumunda, her seferinde alınması öngörülen kadronun yüzde yirmisi oranında personel, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte TBMM Genel Sekreterliğinde 657 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (C) fıkrasına göre istihdam edilenlerden 29 uncu maddenin yedinci fıkrasında belirtilen sınav şartına bağlı olmaksızın Kurum içinde açılacak sınavlarda başarılı olmak kaydıyla İdari Teşkilat kadrolarına atanabilir. Bunlar, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 14 üncü maddesi dikkate alınarak, atandıkları aynı veya emsali unvanlı kadrolarda bulunan personelin her türlü mali ve sosyal hak ve yardımlarından aynı usul ve esaslar çerçevesinde yararlandırılır.

GEÇİCİ MADDE 10- (1) TBMM Genel Sekreterliği veya İdari Teşkilatta istihdam edildikleri sürece, TBMM Genel Sekreterliği veya İdari Teşkilat kadro veya pozisyonlarında 15/1/2012 tarihine kadar istihdam edilen personelin (İçişleri Bakanlığınca tahsis edilen polis kuvvetine mensup personel dâhil), mali ve sosyal hakları hakkında ilgili mevzuatın 2/11/2011 tarihinden önceki hükümleri uygulanır. Bu madde kapsamında bulunanlar açısından, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 14 üncü maddesinde uygulanmasına devam olunacağı belirtilen mevzuat hükümleri bu maddede belirtilen mevzuat hükümleridir.

(2) TBMM Genel Sekreterliği tarafından açılan sınav sonucu stenografi kursuna katılmaya hak kazanıp bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte kursa devam edenlerden ilgili mevzuatı uyarınca Stenograf Yardımcılığı kadrosuna atanmaya hak kazanacaklar ile bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce başlayan Uzman Yardımcılığına alım sürecinde ilgili mevzuatı uyarınca Yasama Uzman Yardımcılığı kadrosuna atanmaya hak kazanacaklar hakkında da 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 14 üncü maddesi hükümleri uygulanır.

(3) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte TBMM Genel Sekreterliğinde Uzman Yardımcısı kadrolarında bulunanların yeterlik sınavları ve Yasama Uzmanlığı kadrolarına atanmaları ile bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce

başlayan Uzman Yardımcılığına alım süreci, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önceki ilgili mevzuat hükümlerine göre sonuçlandırılır.

(4) 2919 sayılı Kanunun 12 nci maddesi ile ek 1 inci maddesinin ikinci fıkrası hükümleri bu Kanunun 30 uncu maddesinin yürürlüğe girdiği tarihe kadar uygulanmaya devam olunur. Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte TBMM Genel Sekreterliğinde bu kapsamda çalıştırılanlardan bu Kanunun 30 uncu maddesi uyarınca çalıştırılacakların, TBMM’de bu hükümlere tabi çalışmaları 30 uncu maddenin yürürlüğe girdiği tarihe kadar devam eder. Ancak bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte TBMM’de geçici görevlendirmeyle çalışan personelden 30 uncu maddenin beşinci fıkrası uyarınca istihdam edilemeyecekler hakkında 2919 sayılı Kanunun 12 nci maddesinin uygulanmasına 24 üncü Yasama Dönemi sonuna kadar devam olunur.

GEÇİCİ MADDE 11- (1) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte TBMM Genel Sekreterliğinde ilgili mevzuatı uyarınca görevlendirilmiş personelden 30 uncu maddenin beşinci fıkrası uyarınca istihdam edilecekler yeni bir görevlendirme onayı alınmaksızın anılan maddede yer alan hükümler çerçevesinde görevlerine devam edebilirler.

GEÇİCİ MADDE 12- (1) 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 14 üncü maddesinin uygulaması bakımından bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte TBMM

Genel Sekreterliği kadrolarında bulunan personelden İdari Teşkilatta; Genel Sekreter kadrosuna atananlar TBMM Genel Sekreterliği Genel Sekreterinin, Genel Sekreter Yardımcısı kadrosuna atananlar TBMM Genel Sekreterliği Genel Sekreter Yardımcısının, TBMM Başkan Başmüşaviri kadrosuna atananlar TBMM Genel Sekreterliği Başkan Başmüşavirinin, Başkan ve Özel Kalem Müdürü kadrosuna atananlar TBMM Genel Sekreterliği Daire Başkanının, TBMM Başkan Müşaviri, Başkan Yardımcısı ve Özel Kalem Müdür Yardımcısı kadrolarına atananlar TBMM Genel Sekreterliği Daire Başkan Yardımcısının, Yasama Uzman ve Yasama Uzman Yardımcısı kadrolarına atananlar TBMM Genel Sekreterliği Uzman ve Uzman Yardımcısının aylık, ödenek her türlü zam ve tazminatlar ile her türlü mali ve sosyal hak ve yardımlarından aynı usul ve esaslar çerçevesinde yararlandırılır ve emeklilik hakları bakımından da aynı mali ve sosyal hak ve yardımlarından yararlandığı personel ile denk kabul edilir.

GEÇİCİ MADDE 13- (Ek: 2/7/2018-KHK-703/49 md.)¹⁷

(1) Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte Milli Saraylardan Sorumlu Genel Sekreter Yardımcılığına bağlı birimlere tahsis edilen her türlü taşınır, taşıt, araç, gereç

---

¹⁷ Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E.: 2021/125, K.: 2023/213 sayılı Kararı ile bu madde iptal edilmiştir. Kararın Resmî Gazete’de yayımlanmasından başlayarak on iki ay sonra (5/6/2025) yürürlüğe gireceği hüküm altına alınmıştır.

ve malzeme, borç ve alacaklar, hak ve yükümlölükler, yazılı ve elektronik ortamdaki her türlü kayıtlar ve dokümanları; bunların bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla Cumhurbaşkanlığı kararnamesi hükümlerine göre bünyesinde düzenlendiği kamu kurum ve kuruluşuna ilgili Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla başka hiçbir işleme gerek kalmaksızın devredilmiş sayılır. Mülkiyeti Hazineye ait veya Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki taşınmazlardan tahsis edilmiş olanlar ile fiilen kullanılanlar, hiçbir işleme gerek kalmaksızın tahsis amacına uygun olarak kullanılmak üzere Cumhurbaşkanlığı kararnamesi hükümlerine göre nezdinde düzenlendiği kamu kurum ve kuruluşuna tahsis edilmiş sayılır.

(2) Milli Saraylardan Sorumlu Genel Sekreter Yardımcısı ile buna bağılı birimlerde Başkan unvanlı kadrolarda bulunanların görevleri, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte sona erer. Bunlar, Türkiye Büyük Millet Meclisi İdari Teşkilatında durumlarına uygun kadrolara bir ay içinde atanırlar.

(3) Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte Milli Saraylardan Sorumlu Genel Sekreter Yardımcılığına bağılı birimlerdeki kadro veya pozisyonlarda görev yapan personel, Türkiye Büyük Millet Meclisi İdari Teşkilatının diğerk birimlerinde durumlarına uygun kadro veya pozisyonlara bir ay içinde atanırlar.

(4) Bu madde uyarınca atanan personelin yeni kadrolarına atandıkları tarih itibarıyla eski kadrolarına ilişkin olarak en son ayda aldıkları sözleşme ücreti, ücret, tazminat, aylık, ek gösterge, ikramiye (bir aya isabet eden net tutarı), her türlü zam ve tazminatları ve benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin (ilgili mevzuatı uyarınca fiili çalışmaya bağlı olarak yapılan ödemeler, avukatlık vekalet ücreti, fazla çalışma ücreti, tayin bedeli ve ek ders ücreti hariç) toplam net tutarının (bu tutar sabit bir değer olarak esas alınır); atandıkları yeni kadrolara ilişkin olarak yapılan ücret, tazminat, aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatları, ek ödeme ve benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin (ilgili mevzuatı uyarınca fiili çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti ve ek ders ücreti hariç) toplam net tutarından fazla olması halinde aradaki fark tutarı, herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın fark kapanıncaya kadar ayrıca tazminat olarak ödenir. Atandıkları kadro unvanlarında isteğe bağlı olarak herhangi bir değişiklik olanlarla kendi istekleriyle başka kurumlara atananlara fark tazminatı ödenmesine son verilir.

(5) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin hususlarda ortaya çıkabilecek tereddütleri giderme ve sorunları çözme yetkisi, Milli Saraylardan Sorumlu Genel Sekreter Yardımcılığına bağlı birimlerin ve/veya bunların görevlerinin ilgili Cumhurbaşkanlığı kararnamesi hükümlerine göre bünyesinde yeniden düzenlendiği ilgili kurumun üst yöneticisine aittir.

GEÇİCİ MADDE 13- (Ek: 27/12/2018-7159/7 md.)

Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte, Türkiye Büyük Millet Meclisi İdari Teşkilatında hangi statüde olursa olsun, Destek Hizmetleri Başkanlığı tarafından fiilen en az 5 yıldır kavas görevini yürüttüğü tespit edilenler, hiçbir işleme gerek kalmaksızın hâlen bulundukları kadro derecelerine uygun kavas unvanlı kadrolara atanmış sayılırlar. Bunların atandıkları tarih itibarıyla diğer kanunlardaki hükümlere bakılmaksızın ve başka hiçbir işleme gerek kalmaksızın kadroları ihdas edilmiş ve bu Kanuna ekli (1) sayılı cetvele eklenmiş sayılır. Bu madde kapsamında kavas kadrosuna atanarlara, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihteki mükteseplerine uygun kavas kadrolarına uygulanmakta olan her türlü mali ve özlük haklar uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 14- (Ek: 17/7/2019-7186/25 md.)

(1) 2/7/2018 tarihli ve 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 49 uncu maddesiyle bu Kanuna eklenen geçici 13 üncü maddenin üçüncü fıkrası kapsamında İdari Teşkilat kadro ve pozisyonlarına atanıp Milli Saraylar İdaresi Başkanlığında görevlendirilen İdari Teşkilat personeli Milli Saraylar İdaresi Başkanlığına atanabilir. Bu şekilde atanarlara göreve başladıkları tarihi izleyen ay başından geçerli olmak üzere atama tarihinden önceki kadro ve pozisyonlarına ilişkin olarak atandıkları tarih itibarıyla almakta oldukları aylık, ücret, ek gösterge, zam, özel hizmet tazminatı, makam tazminatı, temsil tazminatı, görev tazminatı gibi mevzuatında

kadro ve pozisyonuna bağlı olarak öngörölen mali haklar ile sosyal hak ve yardımlar kapsamında yapılması öngörölen ödemeler aynı usul ve esaslar çerçevesinde ödenmeye devam edilir. Ataması yapılmayan personelin görevlendirmeleri sonlandırılmış sayılır.

(2) Birinci fıkra kapsamındaki personelin kadro ve pozisyonları, diğer mevzuattaki hükümlere bakılmaksızın ve başka bir işleme gerek kalmaksızın atandıkları tarih itibarıyla ihdas edilmiş sayılır. Bu şekilde ihdas edilen kadro ve pozisyonlar, herhangi bir nedenle boşalma hâlinde hiçbir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılır.

(3) Bu madde kapsamında ataması yapılanların İdari Teşkilat kadro ve pozisyonlarında geçirdikleri süreler, Milli Saraylar İdaresi Başkanlığında geçmiş sayılır.

(4) Bu madde kapsamında ataması yapılan personele iş sonu tazminatı ödenmez.

(5) 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 49 uncu maddesiyle bu Kanuna eklenen geçici 13 üncü maddenin üçüncü fıkrası kapsamında İdari Teşkilat kadro ve pozisyonlarına atanıp Milli Saraylar İdaresi Başkanlığında görevlendirilen İdari Teşkilat personelinden, Milli Saraylar İdaresi Başkanlığındaki görevlendirmesi devam ederken doğum, askerlik veya ücretsiz izin nedenleriyle görevlerinden ayrılan ve bu nedenlerle bu maddenin yürürlüğe girdiğı tarih itibarıyla görevinde bulunmayanlar

ile bu maddenin yürürlüğe girmesinden önce Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı kadrolarına atananlar hakkında da bu madde hükümleri uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 15- (Ek: 27/12/2023-7491/70 md.)

(1) 5/7/2022 tarihi ile bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih arasında İdari Teşkilatta görev yapan Genel Sekreter Yardımcısı, Başkan ve Başkan Yardımcılarının bu maddenin yürürlük tarihinden sonra görevden alınması durumunda, 1/7/2022 tarihli ve 7417 sayılı Kanunun 62 nci maddesi hükümleri uygulanır ve anılan Kanunun 62 nci maddesi uyarınca müşavirlik kadrolarına atanmış olanların hakkı saklı tutulur.

Yürürlük

MADDE 43- (1) Bu Kanunun;

- a) 30 uncu maddesi 15/1/2012 tarihinde,
  - b) Diğer hükümleri yayımı tarihinde,
- yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 44- (1) Bu Kanun hükümlerini TBMM Başkanı yürütür.

(I) SAYILI CETVEL

TBMM BAŞKANLIĞI İDARİ TEŞKİLATI

Genel Sekreter	Genel Sekreter Yardımcısı	<u>Hizmet Birimleri</u>¹⁸
Genel Sekreter	Genel Sekreter Yardımcısı	1) Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı
	Genel Sekreter Yardımcısı	2) Bütçe Başkanlığı
	Genel Sekreter Yardımcısı	3) Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
	Genel Sekreter Yardımcısı	4) İnsan Kaynakları Başkanlığı
		5) Destek Hizmetleri Başkanlığı
		6) İşletme ve Yapım Başkanlığı
		7) Milletvekili Hizmetleri Başkanlığı
		8) Araştırma Hizmetleri Başkanlığı
		9) Kütüphane ve Arşiv Hizmetleri Başkanlığı

¹⁸ 2/7/2018 tarihli ve 703 sayılı KHK'nin 49'uncu maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi ile; bu Kanun'un Müzecilik ve Tanıtım Başkanlığı, Restorasyon ve Teknik Uygulamalar Başkanlığı ile İdari ve Mali İşler Başkanlığına ilişkin 17'nci, 18'inci ve 19'uncu maddeleri ilga edilmiştir.

- 10) Basın, Yayın ve Halkla İlişkiler Başkanlığı
- 11) Bilgi İşlem Başkanlığı
- 12) Müzecilik ve Tanıtım Başkanlığı
- 13) Restorasyon ve Teknik Uygulamalar Başkanlığı
- 14) İdari ve Mali İşler Başkanlığı
- 15) Hukuk Hizmetleri Başkanlığı
- 16) Dış İlişkiler ve Protokol Başkanlığı
- 17) Strateji Geliştirme Başkanlığı
- 18) Özel Kalem Müdürlüğü

**6253 SAYILI KANUNA EK VE DEĞİŞİKLİK
GETİREN MEVZUATIN VEYA ANAYASA
MAHKEMESİ TARAFINDAN İPTAL EDİLEN
HÜKÜMLERİN YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ TARİHLERİNİ
GÖSTERİR LİSTE**

Değiştiren Kanunun/ KHK'nin veya İptal Eden Anayasa Mahkemesi Kararının Numarası	6253 sayılı Kanunun Değişen veya İptal Edilen Maddeleri	Yürürlüğe Giriş Tarihi
Anayasa Mahkemesinin 8/6/2013 tarihli ve E.: 2012/18, K.: 2013/80 sayılı Kararı	29 uncu maddenin onuncu fıkrası	28/12/2013
6518	İşlenemeyen Hüküm	19/2/2014
7143	29, Geçici Madde 4	18/5/2018
KHK/703	3, 4, 6, 7, 15, 17, 24, 26, 29, 34, 35, 36, Geçici Madde 13	24/6/2018 tarihinde birlikte yapılan Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimleri sonucunda Cumhur- başkanının andiçerek göreve başladığı tarihte (9/7/2018)
7159	Geçici Madde 13	28/12/2018
7186	Geçici Madde 14	19/7/2019

7196	11, 15, 35	24/12/2019
7417	29	5/7/2022
7491	29, Geçici Madde 15	28/12/2023
Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E.: 2021/125, K.: 2023/213 sayılı Kararı	Geçici Madde 13	5/6/2025

Türkiye Büyük Millet Meclisinin Dış İlişkilerinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun

Kanun Numarası : 3620
Kabul Tarihi : 28/3/1990
Yayımlandığı Resmî Gazetenin Tarihi - Sayısı : 6/4/1990 - 20484

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİNİN DIŞ İLİŞKİLERİNİN DÜZENLENMESİ HAKKINDA KANUN

Dış İlişkiler

MADDE 1- Türkiye Büyük Millet Meclisinin milletlerarası faaliyetlerinden başlıcaları şunlardır:

a) Türkiye Cumhuriyetinin üye olduğu milletlerarası kuruluşlardan, üye ülke parlamentolarının temsil edildiği organlar çerçevesinde yürütülen ilişkiler.

b) Türkiye Cumhuriyeti ile bünyesinde parlamenterlerden müteşekkil bir organ bulunan milletlerarası bir kuruluş arasında mevcut bir anlaşma gereği tesis edilmiş veya edilecek karma parlamento komisyonları çerçevesindeki ilişkiler.

c) Milletlerarası bir anlaşma ile veya böyle bir anlaşma olmaksızın kurulmuş veya kurulacak parlamento birlikleri çerçevesindeki ilişkiler.

d) Yabancı devletler parlamentolarının bir veya birkaçı ile karşılıklılık ilkesine göre kurulacak dostluk grupları ile yürütülen ilişkiler.

e) Yabancı devletler parlamentoları ile karşılıklı resmi ziyaretler.

f) Yabancı parlamentolar, hükümetler, milletlerarası kurum, kurul veya kuruluşların parlamento üyelerinin iştirakiyle düzenleyecekleri milletlerarası toplantılar ile bunlardan Türkiye Büyük Millet Meclisince düzenlenecek toplantılar.

g) Türkiye'nin dış politikasını ilgilendiren konularda yabancı ülkelere gönderilecek özel parlamento heyetlerinin faaliyetleri.

Üyelerin Seçimi

MADDE 2- Birinci maddede gösterilen dış ilişkilerde, dostluk grupları hariç, Türkiye Büyük Millet Meclisini temsil edecek heyet üyeleri aşağıdaki esaslara göre seçilirler.

a) Türkiye Büyük Millet Meclisini temsil edecek asıl ve yedek üyeler mensup oldukları siyasi parti grubunun iç yönetmelik hükümlerine göre aday gösterilirler. Bu adaylar T.B.M.M. Başkanlığınca Genel Kurulun bilgisine sunulmakla seçilmiş sayılırlar.

Asil üyenin katılmadığı her toplantı ve çalışmaya yedek üye oy verme hakkı da dahil olmak üzere tam yetkiyle katılır. Bu katılımı sağlamakdan Heyet Başkanı sorumlu ve yetkilidir.

b) Her bir siyasi parti grubuna düşen sayı, bunların, parti grupları toplam sayısı içindeki yüzde oranlarına göre Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca tespit edilir. Bu sayı ve oranlara, siyasi parti grupları, bildirimden itibaren üç

gün içinde itiraz edebilirler. Bu itirazlar, Başkanlık Divanı tarafından kesin olarak karara bağlanır.

c) Bir siyasi parti grubunun, kendisine düşen asıl veya yedek üyeliklerden bir diğer siyasi parti grubu lehine, seçim sonuçları kesinleşmeden önce feragat etmesi mümkündür.

d) Yedek üyelikler için de yukarıdaki bendler uyarınca işlem yapılır. Aynı siyasi parti grubuna mensup bir asil üyenin yerini ancak aynı gruba mensup bir yedek üye alabilir; (c) bendi uyarınca yapılmış olan feragatlar saklıdır.

e) Bu madde gereğince yapılan seçimler Türkiye Büyük Millet Meclisinin çalışma dönemi olarak kabul edilen Başkanlık Divanı görev süresince geçerlidir. Birinci dönem 2 yıl, ikinci dönem 3 yıllık süreyi kapsar.

f) Heyet üyelerinin kendi aralarından üye tamsayısının salt çoğunluğunun oyu ile seçecekleri milletvekili o heyetin başkanı olur.

Üyeliğin Sona Ermesi

MADDE 3- Birinci maddeye göre oluşan parlamentolararası grupların üyelerinden mensubu olduğu siyasi parti ile üyelik bağı sona eren veya Türkiye Büyük Millet Meclisinde grup kurma hakkını kaybeden bir siyasi parti grubu mensubu milletvekilinin üyeliği kendiliğinden sona erer.

Siyasi parti gruplarının oranlarında değişiklik olması sonucunda bunların bir heyette sahip oldukları üyelik sayısı değişen oranlara uymuyorsa, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı bu durumu tespit eder. Bunun üzerine ikinci madde uyarınca gerekli işlem yapılır.

Dostluk Grupları ve Parlamentolararası Birlik Grupları

MADDE 4- Dostluk grupları ve parlamentolararası birlik grupları Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda alınacak karar üzerine kurulurlar.

Dostluk grupları Türkiye Büyük Millet Meclisinin bütün üyelerine açıktır.

Parlamentolararası birlik gruplarının veya temsil heyetlerinin teşkili amacı ile ikinci maddeye göre yapılacak seçimlerle, ilgili parlamentolararası birliğin ana tüzüğü varsa bu tüzük hükümleri de nazara alınır.

Dostluk gruplarının dış temas heyetleri temsili olarak oluşturulur. Bu temaslar Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanının oluruyla ve mütekabiliyet esaslarına göre düzenlenir ve yürütölür.

Tüzükler

MADDE 5- a) Dostluk grupları tüzüklerini kendileri yaparlar. Bu amaçla hazırlanacak tüzüklerde; (i) değişik

siyasi eğilimli üyelerin gerek dostluk grubu yönetim kurulunda, gerek grup adına dış ülkelere gönderilecek temsil heyetlerinde adaletli bir şekilde yer almalarını sağlayacak; (ii) aynı Türkiye Büyük Millet Meclisi üyesinin birden fazla dostluk grubu yönetim kuruluna seçilmesini önleyecek ve (iii) dış ülkelere gönderilecek dostluk grubu heyetlerini yalnızca yönetim kurulu üyeleri ile sınırlandırmayacak hükümlerin de öngörülmesi gereklidir.

b) Parlamentolararası birlik için Grup Tüzüğü yapılması gerekiyorsa bu Tüzük Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanınca ve Hükümetin görüşü alındıktan sonra yapılır. Parlamentolararası birlik için hazırlanacak tüzüklerde bu maddenin (a/i) bendinde kayıtlı hususa ilaveten yurt dışında yapılacak temas ve toplantılara muntazaman katılmasını sağlayacak hükümler de öngörülür.

Yabancı Parlamentolara Yapılacak Resmi Ziyaretler

MADDE 6- Yabancı parlamentolardan Türkiye Büyük Millet Meclisine yapılan ziyaret davetlerine uyup uymamak konusunda karar Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda alınır. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı alınan kararı diplomatik yoldan davet sahibine duyurur.

Davete uyulacaksa, ikinci madde uyarınca seçim yapılır.

(Değişik: 9/10/1996-4186/1 md.) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanının heyete başkanlık etmesi halinde, grubu bulunan tüm partiler İçtüzük hükümleri uyarınca kendilerine düşen oran nispetindeki sayıda üye ile heyette temsil edilir.

Daveti yapan Parlamento ile karşılıklı Dostluk grupları kurulmuş ise, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı, Dostluk Grubu Başkanını veya ilgili siyasi parti grubunun müspet görüşünü almak kaydıyla bir milletvekilini bu heyete dahil edebilir. Bu takdirde, bu üyenin mensup olduğu gruba düşen sayıdan bir kişi eksiltilir.

Türkiye Büyük Millet Meclisine Yapılacak Resmi Ziyaretler

MADDE 7- Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından, yabancı parlamentolara yapılacak ziyaret davetleri, Başkanlık Divanınca kararlaştırılır. Bu karar Genel Kurulun bilgisine sunulur.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı alınan kararı diplomatik yoldan davet edilene duyurur.

Yürütme Organının Dış Temaslarına Katılım

MADDE 8- (Değişik: 2/7/2018-KHK-703/54 md.) Cumhurbaşkanı, Cumhurbaşkanı yardımcıları ve Bakanların yaptıkları yurt dışı gezi, temas ve toplantılara Türkiye Büyük Millet Meclisinde grubu bulunan siyasi partilerin milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunun kararıyla katılabilirler.

Kongre ve Konferanslar

MADDE 9- Yabancı parlamentolar, Hükümetler, milletlerarası kurum, kurul veya kuruluşların, parlamento üyelerinin iştirakiyle düzenlenip, Türkiye Büyük Millet Meclisinin de bir heyetle katılması istenilen kongre ve konferans gibi milletlerarası toplantılara katılıp katılmama konusunda Meclis Genel Kurulundan karar alınır, Alınan karar Meclis Başkanı tarafından diplomatik yoldan davet sahibine duyurulur.

Davete uyulacaksa, heyetin seçimi ikinci madde uyarınca yapılır.

Birinci fıkraya göre ve isim belirtilmek suretiyle yapılan davetlerde; siyasi parti gruplarının yüzde oranlarına uygun olması kaydıyla ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının olumlu görüşleri üzerine Genel Kurulun onayı ile heyet seçilmiş olur.

Siyasi Tanıtma Faaliyetleri

MADDE 10- Türkiye'nin dış politikasını ilgilendiren konularda; milli dava ve çıkarlarımızın gereği gibi tanıtımı ve destek sağlanması amacıyla yabancı ülke parlamenterleri ile temaslar yapılması ve fikir oluşturulması için Türkiye Büyük Millet Meclisinden bir heyet gönderilmesine Dışişleri Bakanlığının gerek görmesi halinde, konu hakkında Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanı'nın görüş ve önerisi üzerine Genel Kurul'ca karar verilir.

Gönderilmesi kararlaştırılan heyetin seçimi ikinci madde uyarınca yapılır.

Araverme veya Tatilde Uygulanacak Usul

MADDE 11- Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin çalışmalarına aravermesi veya tatilde bulunması hallerinde, dört, altı ve dokuzuncu maddelerdeki davetlerle onuncu maddedeki Başkanlık Divanı önerilerinin onaya sunulması ve heyetlerin seçimi imkansız ise; Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı, siyasi parti grup başkanları veya vekillerinden birisi veya yetkili bir grup temsilcisi ile birlikte yapacakları toplantıda alınacak karar uygulanır. Bu karar, Meclis çalışmaları başladığında Genel Kurul'un bilgisine sunulur.

Yabancı Dil Şartı

MADDE 12- Bir, iki, dokuz ve onuncu maddeler gereğince Türkiye Büyük Millet Meclisi'nden milletlerarası toplantılara katılacak olan milletvekillerinin Fransızca veya İngilizceyi veyahut gitmeleri bahis konusu olan toplantıda kullanılacak dillerden birini iyi bilmeleri gereklidir. Bu Milletvekillerinin ikinci madde gereğince isimlerinin Meclis'e sunulabilmesi ve seçimlerinin kesinlik kazanabilmesi için, bu fıkrada yazılı dillerden birini iyi bildiklerini kanıtlayıcı bilgi ve belgeleri mensubu oldukları siyasi parti grubu yönetimine vermeleri gereklidir. Siyasi parti grupları bu bilgi ve belgeleri inceleyip araştırdıktan sonra hasıl olacak kanaatlarını, belgeleri ile birlikte ve her aday için ayrı bir yazı ile Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bildirirler. Ancak bu

bilgi ve belgeler üzerinde Başkanlık Divanında inceleme yapılmadan ve aranan yabancı dil bilgisinin mevcudiyeti tespit edilmeden adaylar Genel Kurul'un bilgisine sunulamaz. Dil bilgisi yeterli görülmeyen adayların yerine yenilerinin gösterilmesi ilgili siyasi parti grubundan istenir.

Dostluk grupları ve yabancı parlamentolara ziyaret amacı ile gidecek heyet üyelerinde yabancı dil şartı aranmaz.

Heyetlerin Hükümetle Teması

MADDE 13- Birinci maddede sayılan heyetler, dış ülkelere gitmeden önce hükümetle temas ederler. Hükümet, bu heyetlere istedikleri ve gerekli bilgileri verir ve gereken yardımı yapar.

Heyet Başkanlarının Görevleri

MADDE 14- Bu Kanunda bahis konusu heyet başkanları, heyetin temsil görevini yerine getirmesini sağlayıcı tedbirleri alırlar. Her toplantıya gitmeden önce toplantı gündemindeki konular hakkında Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanına bilgi vermek ve dönüşte ise, heyetin faaliyetleri ile ilgili bir rapor hazırlayarak Meclis Başkanlığına sunmak zorundadırlar. Komisyon ve alt komisyon üyeleri de dönüşlerinde, heyet başkanlığına raporlarını yazılı olarak verirler.

Birinci maddenin (a), (b), (c) bendlerine göre oluşan heyet başkanları, bu raporlara ilaveten yıl sonunda "yıllık

faaliyet raporu” hazırlayıp, Meclis Başkanlığına sunarlar. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı bu raporlardan gerekli gördüklerini Genel Kurul’un bilgisine sunar.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı, ikinci fıkrada belirtilen heyetler arasında bilgi alış verişini ve koordinasyonu sağlamak amacıyla yılda iki defadan az olmamak üzere heyet başkanları ile toplantılar yapar.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Binasının Milletlerarası Toplantılarda Kullanılması

MADDE 15- Türkiye Büyük Millet Meclisi binalarının milletlerarası toplantılar için kullanılmasına, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanı izin vermeye yetkilidir. Bu iznin verildiği, ilgili mercie Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı tarafından bildirilir.

Yürürlükten Kaldırılan Kanun

MADDE 16- 16.1.1964 tarih ve 378 sayılı Yasama Meclisleri Dış Münasebetlerinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun ile ek ve değişiklikleri yürürlükten kaldırılmıştır.

GEÇİCİ MADDE- Bu Kanunun 2 nci maddesinin (e) bendi hükmü 1991 yılı çalışma dönemi için yapılacak heyet seçimlerinden itibaren uygulanır.

Yürürlük

MADDE 17- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 18- Bu Kanunu Türkiye Büyük Millet Meclisi yürütür.

**3620 SAYILI KANUNA EK VE DEĞİŞİKLİK
GETİREN MEVZUATIN YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ
TARİHLERİNİ GÖSTERİR LİSTE**

Değiştiren Kanunun/ KHK'nin Numarası	3620 sayılı Kanunun Değişen Maddeleri	Yürürlüğe Giriş Tarihi
4186	—	13/10/1996
KHK/703	8	24/6/2018 tarihinde birlikte yapılan Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimleri sonucunda Cumhurbaşkanının andiçerek göreve başladığı tarihte (9/7/2018)

Cumhurbaşkanı Seçimi Kanunu
(İlgili Hükümler)

Kanun Numarası : 6271
Kabul Tarihi : 19/1/2012
Yayımlandığı Resmî Gazetenin Tarihi - Sayısı : 26/1/2012 - 28185

CUMHURBAŞKANI SEÇİMİ KANUNU

(...)

Seçim dönemi, seçim döneminin başlangıcı ve seçimlerin tamamlanması

MADDE 3- (Değişik: 25/4/2018-7140/3 md.)

(1) Cumhurbaşkanı ve Türkiye Büyük Millet Meclisi seçimleri beş yılda bir aynı günde yapılır.

(2) Bir kimse en fazla iki defa Cumhurbaşkanı seçilebilir. Ancak Cumhurbaşkanının ikinci döneminde Meclis tarafından seçimlerin yenilenmesine karar verilmesi hâlinde, Cumhurbaşkanı bir defa daha aday olabilir.

(3) Cumhurbaşkanı ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin görev sürelerinin dolmasından önceki son Pazar günü oy verme günüdür. Görev süresi, birlikte yapılan bir önceki seçim tarihi esas alınarak belirlenir. Oy verme gününden geriye doğru hesaplanacak altmış günlük sürenin ilk günü seçimin başlangıç tarihidir.

(4) Seçimlerin yenilenmesine karar verilmesi hâlinde bu karar kırksekiz saat içinde Resmî Gazete’de yayımlanarak ilân olunur. Bu kararın verildiği günden sonra gelen altmışıncı günü takip eden ilk Pazar günü Cumhurbaşkanı ile Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimi birlikte yapılır.

(5) Cumhurbaşkanlığı makamının herhangi bir nedenle boşalması ve Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimine bir yıl veya daha az süre kalması hâlinde, Cumhurbaşkanı

seçimi, makamın boşaldığı günden sonra gelen altmışıncı günü takip eden ilk Pazar günü Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimiyle birlikte yapılır.

(6) Cumhurbaşkanlığı makamının herhangi bir nedenle boşalması ve Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimine bir yıldan fazla süre kalması hâlinde, Cumhurbaşkanı seçimi, makamın boşaldığı günden sonra gelen kırkbeş gün içindeki son Pazar günü yapılır. Bu şekilde seçilen Cumhurbaşkanı Türkiye Büyük Millet Meclisi seçim tarihine kadar görevine devam eder. Kalan süreyi tamamlayan Cumhurbaşkanı açısından bu süre dönemden sayılmaz.

(7) Yukarıdaki fıkralarda öngörülen süreler içinde seçimin tamamlanması amacıyla, Yüksek Seçim Kurulu tarafından, seçim takvimi resen belirlenir ve ilân edilir.

Seçim sistemi ve uygulanması

MADDE 4 – (Değişik: 25/4/2018-7140/4 md.)

(1) Genel oyla yapılacak seçimde, geçerli oyların salt çoğunluğunu alan aday, Cumhurbaşkanı seçilir. İlk oylamada bu çoğunluk sağlanamazsa, bu oylamayı izleyen ikinci Pazar günü ikinci oylama yapılır. Bu oylamaya, ilk oylamada en çok oy almış bulunan iki aday katılır ve geçerli oyların çoğunluğunu alan aday Cumhurbaşkanı seçilir.

(2) İkinci oylamaya katılmaya hak kazanan adaylardan birinin herhangi bir nedenle seçime katılmaması hâlinde; ikinci oylama, boşalan adaylığın birinci oylamadaki sıraya göre ikame edilmesi suretiyle yapılır. Ancak ikame, geçici

sonuçların ilânını takip eden gün saat 17.00'ye kadar yapılabilir.

(3) Oylamalara tek adayla gidilmesi hâlinde, oylama referandum şeklinde yapılır. Geçerli oyların salt çoğunluğunu alan aday Cumhurbaşkanı seçilir. Oylamada, adayın geçerli oyların salt çoğunluğunu alamaması hâlinde seçim yenilenir ve kesin sonuçların ilânından sonra gelen kırkbeşinci günü takip eden ilk Pazar günü sadece Cumhurbaşkanı seçimi yapılır.

(4) Cumhurbaşkanının görev süresinin dolması veya seçimlerin yenilenmesine karar verilmesi ya da seçimlerin tamamlanamaması hâllerinde, yenisi göreve başlayıncaya kadar mevcut Cumhurbaşkanının görevi devam eder.

(5) Cumhurbaşkanı seçilenin, varsa Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliği sona erer.

Seçimin geri bırakılması

MADDE 5- (1) Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından savaş sebebiyle yeni seçimlerin yapılmasına imkân görülmediğine dair karar verilmesi hâlinde, Cumhurbaşkanı seçimi bir yıl geriye bırakılır.

(2) Geri bırakma sebebi ortadan kalkmamışsa, erteleme kararındaki usule göre bu işlem tekrarlanabilir.

Seçilme yeterliği

MADDE 6- (1) Kırk yaşını doldurmuş ve yüksek öğrenim yapmış Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri veya bu niteliklere ve milletvekili seçilme yeterliğine sahip her Türk vatandaşı Cumhurbaşkanı seçilebilir.

İKİNCİ BÖLÜM

Seçim Öncesi İşleri

Aday gösterilme

MADDE 7- (Değişik: 25/4/2018-7140/5 md.)

- (1) Cumhurbaşkanlığına;
  - a) Siyasi parti grupları,
  - b) En son yapılan milletvekili genel seçiminde toplam geçerli oyların tek başına veya birlikte en az yüzde beşini almış olan siyasi partiler,
  - c) En az yüzbin seçmen aday gösterebilir.
- (2) Aday gösterilmek, kişinin yazılı muvafakatine bağlıdır.

(3) Aday gösterme süresinin sona erdiği tarihten itibaren hiçbir şekilde yeni aday gösterilemez.

Siyasi partilerce aday gösterilme

MADDE 8- (Değişik: 25/4/2018-7140/6 md.)

(1) Türkiye Büyük Millet Meclisinde grubu bulunan siyasi partiler grup kararıyla, diğer siyasi partiler ise tüzüklerinde gösterilen yetkili organlarının kararıyla Cumhurbaşkanlığına aday gösterebilirler.

(2) Yüksek Seçim Kurulu tarafından ilân edilen süre içinde, adayların isimleri, muvafakat belgeleri ve gerekli diğer belgelerle birlikte Yüksek Seçim Kuruluna başvurularak aday gösterilmiş olur. Her siyasi parti veya

parti grubu ancak bir aday için başvuruda bulunabilir. Bir kişiyi birden fazla siyasi parti grubu veya siyasi parti aday gösterebilir.

(3) Adaylarla ilgili bilgi ve belgelerde eksiklik tespit edilmesi hâlinde, Yüksek Seçim Kurulunca, ilgili siyasi partilere eksikliklerin giderilmesi için beş günlük süre verilir.

(4) Eksiklikleri, verilen süre içinde gidermeyen siyasi partiler, aday göstermekten vazgeçmiş sayılır.

(...)

Cumhurbaşkanı seçiminin sonuçlandırılması

MADDE 20- (1) Cumhurbaşkanı seçiminin kesin sonuçları, Yüksek Seçim Kurulu tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı ile Cumhurbaşkanlığı Makamına bildirilir, kamuoyuna ilân edilir ve Resmî Gazetede yayımlanır.

(2) Seçilen Cumhurbaşkanı adına, Yüksek Seçim Kurulu tarafından Cumhurbaşkanı seçildiğine dair bir tutanak düzenlenir. **(Ek cümle: 14/6/2018-KHK-699/1 md.)** Bu tutanak seçilen Cumhurbaşkanıya verilmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulur.

Andiçme töreni

MADDE 21- (Değişik: 14/6/2018-KHK-699/2 md.)

(1) Seçilen Cumhurbaşkanı adına düzenlenen tutanak, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı veya Geçici Başkan tarafından verilir ve aynı birleşimde andiçme töreni yapılır. Bu birleşim,

birlikte yapılan Cumhurbaşkanı ve Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçiminin ardından Meclisin toplandığı ilk günü takip eden üç gün içinde gerçekleştirilir.

(2) Cumhurbaşkanının ikinci oylamada seçilmesi veya sadece Cumhurbaşkanı seçiminin yapılması halinde andiçme töreni, seçim sonucunun kesinleşmesini takip eden üç gün içinde yapılır. Türkiye Büyük Millet Meclisi toplantı halinde değilse derhal toplantıya çağrılır.

(3) Cumhurbaşkanınca atanan Cumhurbaşkanı yardımcıları ve Bakanlar atanmalarını takip eden gün andiçerler.

(...)

**6271 SAYILI KANUNA EK VE DEĞİŞİKLİK
GETİREN MEVZUATIN VEYA ANAYASA
MAHKEMESİ KARARLARININ YÜRÜRLÜĞE
GİRİŞ TARİHLERİNİ GÖSTERİR LİSTE**

Değiştiren Kanunun/KHK'nin veya İptal Eden Anayasa Mahkemesi Kararının Numarası	6271 sayılı Kanunun Değişen veya İptal Edilen Maddeleri	Yürürlüğe Giriş Tarihi
Anayasa Mahkemesinin 15/6/2012 tarihli ve E.: 2012/30, K.: 2012/96 sayılı Kararı	Geçici Madde 1	1/1/2013
7140	3 üncü maddenin birinci ve yedinci fıkraları, 4 üncü maddenin birinci, ikinci ve üçüncü fıkraları, 7, 8, 8/A	Birlikte yapılacak ilk Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimine ilişkin takvimin başladığı tarihte
	3 üncü maddenin ikinci, üçüncü, dördüncü, beşinci ve altıncı fıkraları, 4 üncü maddenin dördüncü fıkrası	Birlikte yapılan ilk Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimleri sonucunda Cumhurbaşkanının göreve başladığı tarihte
KHK/699	20, 21	6/7/2018

Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanun

Kanun Numarası : 3071
Kabul Tarihi : 1/11/1984
Yayımlandığı Resmî Gazetenin Tarihi - Sayısı : 10/11/1984 - 18571

DİLEKÇE HAKKININ KULLANILMASINA DAİR KANUN

Amaç

MADDE 1- (Değişik: 2/1/2003-4778/23 md.)

Bu Kanunun amacı, Türk vatandaşlarının ve Türkiye’de ikamet eden yabancıların kendileriyle veya kamu ile ilgili dilek ve şikâyetleri hakkında, Türkiye Büyük Millet Meclisine ve yetkili makamlara yazı ile başvurma haklarının kullanılma biçimini düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2- (Değişik: 2/1/2003-4778/24 md.)

Bu Kanun, Türk vatandaşları ve Türkiye’de ikamet eden yabancılar tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisi ile idarî makamlara yapılan dilek ve şikâyetler hakkındaki başvuruları kapsar.

Dilekçe hakkı

MADDE 3- Türk vatandaşları kendileriyle veya kamu ile ilgili dilek ve şikâyetleri hakkında, Türkiye Büyük Millet Meclisine ve yetkili makamlara yazı ile başvurma hakkına sahiptirler.

(Ek: 2/1/2003-4778/25 md.)Türkiye’de ikamet eden yabancılar karşılıklılık esası gözetilmek ve dilekçelerinin Türkçe yazılması kaydıyla bu haktan yararlanabilirler.

Dilekçede bulunması zorunlu şartlar

MADDE 4- (Değişik: 2/1/2003-4778/26 md.)

Türkiye Büyük Millet Meclisine veya yetkili makamlara verilen veya gönderilen dilekçelerde, dilekçe sahibinin adı-soyadı ve imzası ile iş veya ikametgâh adresinin bulunması gerekir.

Gönderilen makamda hata

MADDE 5- Dilekçe, konusuyla ilgili olmayan bir idari makama verilmesi durumunda, bu makam tarafından yetkili idari makama gönderilir ve ayrıca dilekçe sahibine de bilgi verilir.

İncelenemeyecek dilekçeler

MADDE 6- Türkiye Büyük Millet Meclisine veya yetkili makamlara verilen veya gönderilen dilekçelerden;

- a) Belli bir konuyu ihtiva etmeyenler,
  - b) Yargı mercilerinin görevine giren konularla ilgili olanlar,
  - c) 4 üncü maddede gösterilen şartlardan herhangi birini taşımayanlar,
- İncelenemezler.

Dilekçenin incelenmesi ve sonucunun bildirilmesi

MADDE 7- (Değişik: 2/1/2003-4778/27 md.)

Türk vatandaşlarının ve Türkiye’de ikamet eden yabancıların kendileri ve kamu ile ilgili dilek ve şikâyetleri konusunda yetkili makamlara yaptıkları başvuruların sonucu veya yapılmakta olan işlemin safahatı hakkında dilekçe sahiplerine en geç otuz gün içinde gerekçeli olarak cevap verilir. İşlem safahatının duyurulması halinde alınan sonuç ayrıca bildirilir.

Türkiye Büyük Millet Meclisine yapılan başvuruların incelenmesi

MADDE 8- (Değişik: 2/1/2003-4778/28 md.)

Türkiye Büyük Millet Meclisine gönderilen dilekçelerin, Dilekçe Komisyonunda incelenmesi ve karara bağlanması altmış gün içinde sonuçlandırılır. İlgili kamu kurum veya kuruluşları Türkiye Büyük Millet Meclisi Dilekçe Komisyonunca gönderilen dilekçeleri otuz gün içinde cevaplandırır. İnceleme ve karara bağlamanın esas ve usulleri Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde gösterilir.

(Ek: 1/12/2011-6253/41 md.) Dilekçe Komisyonu, görevleri ile ilgili olarak, kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile özel kuruluşlardan her türlü bilgi ve belgeyi almak, ilgilileri çağırıp bilgi almak, idari denetimin yapılmasını istemek,

bilirkişi görevlendirmek ve yerinde inceleme yapmak yetkisine sahiptir. Bu yetkinin kullanılması durumunda kamu kurum ve kuruluşları ile kamu personeli, talep edilen bilgi ve belgeyi vermek, idari denetimi yapmak ve yerinde inceleme için gerekli tedbirleri almakla ykmldr.

Kaldırılan hüküm

MADDE 9- 26 Aralık 1962 tarih ve 140 sayılı Türk Vatandaşlarının Türkiye Büyük Millet Meclisine Dilekçe ile Başvurmaları ve Dilekçelerin İncelenmesi ile Karara Başlanması Düzenlenmesine Dair Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.

GEÇİCİ MADDE- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde gerekli değişiklikler yapılıncaya kadar, 140 sayılı Türk Vatandaşlarının Türkiye Büyük Millet Meclisine Dilekçe ile Başvurmaları ve Dilekçelerin İncelenmesi ile Karara Başlanması Düzenlenmesine Dair Kanunun Dilekçe Komisyonunun alışma esas ve usullerine ilişkin hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

Yürürlük

MADDE 10- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 11- Bu Kanun hükümlerini Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ile Bakanlar Kurulu¹⁹ yürütür.

---

¹⁹ 698 sayılı 477 Sayılı Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 72'nci maddesi hükmüne göre, "Yürürlükte bulunan kanun ve kanun hükmünde kararnameler ile 10/5/2018 tarihli ve 7142 sayılı Kanuna dayanılarak yürürlüğe konulan kanun hükmünde kararnamelerin yürütme maddelerinde Bakanlar Kurulu ve bakanlara yapılmış olan atıflar Cumhurbaşkanına yapılmış sayılır." Bu hüküm, bu kitapçıkta Bakanlar Kuruluna yapılan diğer atıflar bakımından da geçerli olduğundan ilgili yerlerde bu hususa ilişkin ayrıca kayıt düşülmemiştir.

**3071 SAYILI KANUNA EK VE DEĞİŞİKLİK
GETİREN MEVZUATIN YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ
TARİHLERİNİ GÖSTERİR LİSTE**

Değiştiren Kanunun / KHK'nin Numarası	3071 sayılı Kanunun Değişen Maddeleri	Yürürlüğe Giriş Tarihi
4778	-	11/1/2003
6253	8	18/12/2011

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Kanunu

Kanun Numarası : 3686
Kabul Tarihi : 5/12/1990
Yayımlandığı Resmî Gazetenin Tarihi - Sayısı : 8/12/1990 - 20719

İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU KANUNU

Amaç

MADDE 1- Bu Kanunun amacı; Dünya’da ve ülkemizde insan haklarına saygı ve bu konudaki gelişmeleri izlemek suretiyle uygulamaların bu gelişmelere uyumunu sağlamak ve başvuruları incelemek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisinde bir İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun kuruluş, görev, yetki, çalışma usul ve esaslarını düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2- Bu Kanun; T.C. Anayasası ile İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi gibi çok taraflı uluslararası belgelerde belirlenmiş bulunan insan hak ve hürriyetleri ile uluslararası alanda genel kabul gören insan haklarını kapsar.

Komisyonun Kuruluşu

MADDE 3- Üye sayısı Danışma Kurulunun teklifi üzerine Genel Kurulca belirlenecek İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunda; siyasi parti grupları ile bağımsızlar Meclisteki sayılarının - boş üyelikler hariç - üye tamsayısına nispet edilmesi ile bulunacak yüzde oranına uygun olarak temsil edilirler.

Bu Komisyon üyelikleri için, bir yasama döneminde iki seçim yapılır. **(Değişik ikinci cümle: 1/12/2011-6253/41**

md.) İlk seçilenlerin görev süresi iki yıldır, ikinci devre için seçilenlerin görev süresi ise o yasama döneminin sonuna kadar devam eder.

Komisyon, Siyasi Parti gruplarının yüzde oranlarına göre, bir başkan, iki başkanvekili, bir sözcü ve bir katip seçer. Bu seçim, üye tamsayısının salt çoğunluğuyla toplanan Komisyonun, toplantıya katılanlarının salt çoğunluğunun gizli oyuyla yapılır.

Komisyonun Görevleri

MADDE 4- İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun görevleri şunlardır:

a) Uluslararası alanda genel kabul gören insan hakları konusundaki gelişmeleri izlemek,

b) Türkiye'nin insan hakları alanında taraf olduğu uluslararası andlaşmalarla T.C. Anayasası ve diğer milli mevzuat ve uygulamalar arasında uyum sağlamak amacıyla yapılması gereken değişiklikleri tespit etmek ve bu amaçla yasal düzenlemeler önermek,

c) **(Değişik: 1/12/2011-6253/41 md.) (Değişik: 2/7/2018-KHK-703/55 md.)** Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca havale edilen kanun teklifleri ile olağanüstü hal sırasında çıkarılan Cumhurbaşkanlığı kararnamelerini görüşmek, Türkiye Büyük Millet Meclisi komisyonlarının gündemindeki konular hakkında, istem üzerine görüş ve öneri bildirmek,

d) Türkiye'nin insan hakları uygulamalarının, taraf olduğu uluslararası andlaşmalara, Anayasa ve Kanunlara uygunluğunu incelemek ve bu amaçla, araştırmalar yapmak, bu konularda iyileştirmeler, çözümler önermek,

e) İnsan haklarının ihlale uğradığına dair iddialar ile ilgili başvuruları incelemek veya gerekli gördüğü hallerde ilgili mercilere iletmek,

f) Gerektiğinde dış ülkelerdeki insan hakları ihlallerini incelemek ve bu ihlalleri o ülke parlamenterlerinin dikkatlerine doğrudan veya mevcut parlamenter forumlar aracılığıyla sunmak,

g) Her yıl yapılan çalışmaları, elde edilen sonuçları, yurtiçi ve dışında İnsan Haklarına saygı ve uygulamaları kapsayan bir rapor hazırlamak.

Komisyonun Yetkileri

MADDE 5- İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, görevleri ile ilgili olarak, Bakanlıklarla Genel ve Katma Bütçeli Dairelerden, mahalli idarelerden, muhtarlıklardan, üniversitelerden ve diğer kamu kurum ve kuruluşları ile özel kuruluşlardan bilgi istemek ve buralarda inceleme yapmak, ilgililerini çağırıp bilgi almak yetkisine sahiptir.

Komisyon, gerekli gördüğünde uygun bulacağı uzmanların bilgilerine başvurabilir ve Ankara dışında da çalışabilir.

Komisyonun Çalışma Usul ve Esasları

MADDE 6- İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, üye tamsayısının en az üçte biri ile toplanır ve toplantıya

katılanların salt çoğunluğu ile karar verir; ancak karar yeter sayısı hiçbir şekilde üye tamsayısının dörtte birinin bir fazlasından az olamaz.

Komisyon, incelemelerini alt komisyonlar kurmak suretiyle de yapabilir.

Komisyon, görevleri ile ilgili olarak hazırladığı raporları Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunar. Bu raporlar Danışma Kurulunun görüş ve önerisi ile Genel Kurul gündemine alınabilir ve okunmak suretiyle veya üzerinde görüşme açılarak bilgi edinilir.

(Değişik: 2/7/2018-KHK-703/55 md.) Komisyon raporları Cumhurbaşkanlığı ve ilgili bakanlıklara da Başkanlıkça gönderilir.

Komisyonun gerekli görmesi halinde; inceleme konusunun sorumluları hakkında genel hükümlere göre kovuşturma veya işlem yapılabilmesi için, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca Komisyon raporu ilgili mercie bildirilir.

Komisyon çalışmaları ile ilgili olarak, yurtiçi ve yurtdışı görevlendirmelere ait giderler, Komisyonun Kararı ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanının onayı ile 6245 sayılı Harcırah Kanunu hükümlerine göre Türkiye Büyük Millet Meclisi Bütçesinden karşılanır.

İnceleme ve Sonucun Bildirilmesi

MADDE 7- İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca havale olunan başvurular ile ilgili konuları inceler.

(Değişik: 2/1/2003-4778/29 md.) Komisyon, başvuruların sonucu veya yapılmakta olan işlem hakkında başvuru sahibine en geç altmış gün içinde bilgi verir.

Uygulanacak İçtüzük

MADDE 8- İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun çalışmalarında, bu Kanunda sarahat olmayan hallerde, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü hükümleri uygulanır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanının, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü gereğince komisyonlar üzerinde haiz olduğu denetleme yetkisi bu Komisyon için de geçerlidir.

Yürürlük

MADDE 9- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 10- Bu Kanun hükümlerini Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ile Bakanlar Kurulu yürütür.

**3686 SAYILI KANUNA EK VE DEĞİŞİKLİK
GETİREN MEVZUATIN YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ
TARİHLERİNİ GÖSTERİR LİSTE**

Değiştiren Kanunun/ KHK'nin Numarası	3686 sayılı Kanunun Değişen Maddeleri	Yürürlüğe Giriş Tarihi
4778	-	11/1/2003
6253	3, 4	18/12/2011
KHK/703	4, 6	24/6/2018 tarihinde birlikte yapılan Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimleri sonucunda Cumhurbaşkanının andiçerek göreve başladığı tarihte (9/7/2018)

Avrupa Birliği Uyum Komisyonu Kanunu

Kanun Numarası : 4847
Kabul Tarihi : 15/4/2003
Yayımlandığı Resmî Gazetenin Tarihi - Sayısı : 19/4/2003 - 25084

AVRUPA BİRLİĞİ UYUM KOMİSYONU KANUNU

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (Değişik: 2/7/2018-KHK-703/56 md.)

Bu Kanunun amacı; Türkiye'nin Avrupa Birliğine katılım sürecine ilişkin gelişmeleri izlemek ve müzakere etmek, Avrupa Birliğindeki gelişmeleri takip etmek ve bu gelişmeler konusunda Türkiye Büyük Millet Meclisini bilgilendirmek ve istenildiğinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulan kanun teklifleri ile olağanüstü hal sırasında çıkarılan Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin Avrupa Birliği Mevzuatına uygunluğunu inceleyerek ihtisas komisyonlarına görüş sunmak üzere, Türkiye Büyük Millet Meclisinde, Avrupa Birliği Uyum Komisyonunun kuruluş, görev, yetki, çalışma usul ve esaslarını düzenlemektir.

Komisyonun kuruluşu

MADDE 2- Üye sayısı Danışma Kurulunun teklifi üzerine Genel Kurulca belirlenecek Avrupa Birliği Uyum Komisyonunda; siyasi parti grupları ile bağımsızlar Meclisteki sayılarının - boş üyelikler hariç- üye tamsayısına nispet edilmesi ile bulunacak yüzde oranına uygun olarak temsil edilirler. Siyasi parti grupları, Türkiye-Avrupa Birliği Karma Parlamento Komisyonu üyelikleri için adaylarını Avrupa Birliği Uyum Komisyonu üyeleri arasından bildirir.

Avrupa Birliği Uyum Komisyonu üyeleri belirlenirken İngilizce veya Fransızcaı anlama, konuşma ve yazma düzeylerinde iyi bilen, Avrupa Birliği hukuku alanında uzman milletvekillerine öncelik tanınır.

Bu Komisyon üyelikleri için, bir yasama döneminde iki seçim yapılır. **(Değişik ikinci cümle: 1/12/2011-6253/41 md.)** İlk seçilenlerin görev süresi iki yıldır, ikinci devre için seçilenlerin görev süresi ise o yasama döneminin sonuna kadar devam eder.

Komisyon, siyasi parti gruplarının yüzde oranlarına göre bir başkan, iki başkanvekili, bir sözcü ve bir katip seçer. Bu seçim, üye tamsayısının salt çoğunluğuyla toplanan Komisyonun, toplantıya katılanlarının salt çoğunluğunun gizli oyuyla yapılır.

Komisyonun görevleri

MADDE 3- Avrupa Birliği Uyum Komisyonunun görevleri şunlardır:

a) **(Değişik: 2/7/2018-KHK-703/56 md.)** Başkanlığın talebi üzerine ya da istenildiğinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan kanun teklifleri ile olağanüstü hal sırasında çıkarılan Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin Avrupa Birliği Mevzuatına uygunluğunu inceleyerek ihtisas komisyonlarına görüş sunmak,

b) Türkiye'nin Avrupa Birliğine katılım sürecine ilişkin gelişmeleri izlemek ve müzakere etmek,

c) Her yasama yılının sonunda Türkiye'nin Avrupa Birliğine katılım sürecindeki gelişmelere ve Komisyonun o yılki faaliyetlerine ilişkin bir değerlendirme raporu hazırlamak ve bunu Türkiye Büyük Millet Meclisinin ve Hükümetin bilgisine sunmak,

d) Avrupa Birliğindeki gelişmeleri takip etmek, gerektiğinde yurt dışında incelemelerde bulunmak ve bu gelişmeler konusunda Türkiye Büyük Millet Meclisini bilgilendirmek,

e) Avrupa Birliği kurumları ile diğer üye ve aday ülke eş parlamentoları ve Avrupa Birliği komisyonlarıyla ilişkileri yürütmek,

f) Avrupa Birliğine katılım konusunda Türkiye Büyük Millet Meclisinin çalışmalarına ilişkin gerekli bilgi ve dokümanları temin etmek,

g) Avrupa Birliğine katılım konusunda kamuyu bilgilendirici etkinlikler yapmak.

Komisyonun yetkileri

MADDE 4- Komisyon, görevleri ile ilgili olarak, bakanlıklardan, genel ve katma bütçeli dairelerden, mahalli idarelerden, üniversitelerden ve diğer kamu kurum ve kuruluşları ile özel kuruluşlardan bilgi istemek ve ilgililerini çağırıp bilgi almak yetkilerine sahiptir.

Komisyon gerekli gördüğünde uygun bulacağı uzmanların bilgilerine başvurabilir. Ankara dışında ve yurt dışında da çalışabilir.

Komisyonun çalışma usul ve esasları

MADDE 5- Avrupa Birliği Uyum Komisyonu üye tamsayısının en az üçte biri ile toplanır ve toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar verir; ancak karar yeter sayısı hiçbir şekilde üye tamsayısının dörtte birinin bir fazlasından az olamaz.

Komisyon, Avrupa Birliği Mevzuatına uygunluk yönünde Avrupa Birliği Genel Sekreterliğinden görüş isteyebilir.

Komisyon yıllık faaliyet ve değerlendirme raporunu Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunar. Bu rapor, Danışma Kurulunun görüş ve önerisi ile Genel Kurul gündemine alınabilir ve okunmak suretiyle veya üzerinde görüşme açılarak bilgi edinilir.

(Değişik: 2/7/2018-KHK-703/56 md.) Komisyon raporu, Cumhurbaşkanlığı ve ilgili bakanlıklara Başkanlıkça gönderilir.

Komisyon çalışmaları ile ilgili olarak, yurt içi ve yurt dışı görevlendirmelere ait giderler, Komisyonun kararı ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanının onayı ile 6245 sayılı Harcırah Kanunu hükümlerine göre Türkiye Büyük Millet Meclisi Bütçesinden karşılanır.

Uygulanacak İhtüzük

MADDE 6- Avrupa Birliği Uyum Komisyonu çalışmalarında, bu Kanunda açıklık olmayan hallerde Türkiye Büyük Millet Meclisi İhtüzüğü hükümleri uygulanır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanının, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü gereğince komisyonlar üzerinde haiz olduğu denetleme yetkisi bu Komisyon için de geçerlidir.

GEÇİCİ MADDE 1- Siyasi parti grupları; Avrupa Birliği Uyum Komisyonu üyeliklerine yapılacak ilk seçimler için adaylarını, Türkiye-Avrupa Birliği Karma Parlamento Komisyonu üyeleri de dahil olacak şekilde bildirirler.

Avrupa Birliği Uyum Komisyonunun 22 nci dönemde ikinci devre için yapılacak üye seçimleri diğer komisyonlarla birlikte yapılır.

Yürürlük

MADDE 7- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 8- Bu Kanun hükümlerini Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ile Bakanlar Kurulu yürütür.

**4847 SAYILI KANUNA EK VE DEĞİŞİKLİK
GETİREN MEVZUATIN YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ
TARİHLERİNİ GÖSTERİR LİSTE**

Değiştiren Kanunun/ KHK'nin Numarası	4847 sayılı Kanunun Değişen Maddeleri	Yürürlüğe Giriş Tarihi
6253	2	18/12/2011
KHK/703	1, 3, 5	24/6/2018 tarihinde birlikte yapılan Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimleri sonucunda Cumhurbaşkanının andiçerek göreve başladığı tarihte (9/7/2018)

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Kanunu

Kanun Numarası : 5840
Kabul Tarihi : 25/2/2009
Yayımlandığı Resmî Gazetenin Tarihi - Sayısı : 24/3/2009 - 27179

KADIN ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİ KOMİSYONU KANUNU

Amaç

MADDE 1- (Değişik: 2/7/2018-KHK-703/57 md.)

(1) Bu Kanunun amacı, kadın haklarının korunması ve geliştirilmesi, kadın erkek eşitliğinin sağlanmasına yönelik olarak ülkemizde ve uluslararası alandaki gelişmeleri izlemek, bu gelişmeler konusunda Türkiye Büyük Millet Meclisini bilgilendirmek, kendisine esas veya tali olarak havale edilen işleri görüşmek, istenildiğinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulan kanun teklifleri ile olağanüstü hal sırasında çıkarılan Cumhurbaşkanlığı kararnameleri hakkında ihtisas komisyonlarına görüş sunmak üzere Türkiye Büyük Millet Meclisinde Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun kuruluş, görev, yetki, çalışma usul ve esaslarını düzenlemektir.

Komisyonun kuruluşu

MADDE 2- (1) Üye sayısı Danışma Kurulunun teklifi üzerine Genel Kurulca belirlenecek Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunda; siyasi parti grupları ile bağımsızlar Meclisteki sayılarının -boş üyelikler hariç- üye tam sayısına nispet edilmesi ile bulunacak yüzde oranına uygun olarak temsil edilirler.

(2) Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu üyeleri belirlenirken kadın milletvekilleri ile insan hakları konusunda uzman milletvekillerine öncelik tanınır.

(3) Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu üyelikleri için, bir yasama döneminde iki seçim yapılır. Her iki devre için seçilenlerin görev süresi iki yıldır.

(4) Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu siyasi parti gruplarının yüzde oranlarına göre bir başkan, iki başkanvekili, bir sözcü ve bir katip seçer. Bu seçim, üye tamsayısının salt çoğunluğuyla toplanan Komisyonun, toplantıya katılanlarının salt çoğunluğunun gizli oyuyla yapılır.

Komisyonun görevleri

MADDE 3- (1) Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun görevleri şunlardır:

a) **(Değişik: 2/7/2018-KHK-703/57 md.)** Kendisine esas veya tali olarak havale edilen işleri görüşmek, Başkanlığın talebi üzerine ya da istenildiğinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan kanun teklifleri ile olağanüstü hal sırasında çıkarılan Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin kadın erkek eşitliği konusunda T.C. Anayasasına, uluslararası gelişmelere ve yükümlülöklere uygunluğunu inceleyerek ihtisas komisyonlarına görüş sunmak.

b) Her yasama yılının sonunda Türkiye'deki kadın erkek eşitliğinin sağlanmasına yönelik gelişmelere ve

Komisyondun o yilki faaliyetlerine ilişkin bir değerlendirme raporu hazırlamak ve bunu Türkiye Büyük Millet Meclisine sunmak.

c) Kadın hakları ile kadın erkek eşitliğini sağlamaya yönelik olarak diğer ülkelerdeki ve uluslararası kuruluşlardaki gelişmeleri takip etmek, gerektiğinde yurt dışında incelemelerde bulunmak ve bu gelişmeler konusunda Türkiye Büyük Millet Meclisini bilgilendirmek.

ç) Kadın erkek eşitliği konusunda Türkiye Büyük Millet Meclisinin çalışmalarına ilişkin gerekli bilgi ve dokümanları temin etmek.

d) Türkiye Cumhuriyetinin taraf olduğu uluslararası anlaşmaların kadın erkek eşitliği ve kadın hakları konusundaki hükümleri ile T.C. Anayasası ve diğer ulusal mevzuat arasında uyum sağlamak için yapılması gereken değişiklikleri ve düzenlemeleri belirlemek.

e) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca havale edilen kadın erkek eşitliğinin ihlaline ve toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılığa dair iddialar ile ilgili başvuruları incelemek ve gerekli gördüğü hallerde ilgili mercilere iletmek.

f) Kadın erkek eşitliği konusunda kamuyu bilgilendirici etkinlikler yapmak.

Komisyondun yetkileri

MADDE 4- (1) Komisyon görevleri ile ilgili olarak genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri ile gerçek ve tüzel kişilerden kanunlarda ngrlen usullere uyarak bilgi istemek ve ilgililerini çağırarak bilgi almak yetkisine sahiptir.

(2) Komisyon görev alanıyla ilgili faaliyet gösteren kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, sivil toplum örgütleri ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının çalışmalarından yararlanabilir.

(3) Komisyon gerekli gördüğünde uygun bulacağı uzmanların bilgisine başvurabilir, Ankara dışında da çalışabilir.

Komisyonun çalışma usul ve esasları

MADDE 5- (1) Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu üye tam sayısının en az üçte biri ile toplanır ve toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar verir; ancak karar yeter sayısı hiçbir şekilde üye tam sayısının dörtte birinin bir fazlasından az olamaz.

(2) Komisyon yıllık faaliyet ve değerlendirme raporunu Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunar. Bu rapor, Danışma Kurulunun görüş ve önerisi ile Genel Kurul gündemine alınabilir ve üzerinde görüşme açılabilir.

(3) **(Değişik: 2/7/2018-KHK-703/57 md.)** Komisyon raporu, Cumhurbaşkanlığı ve ilgili bakanlıklara Başkanlıkça gönderilir.

(4) Komisyon Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca kendisine havale olunan başvurularla ilgili, başvuru sahibine, yapılan işlem ve başvurunun sonucu hakkında havale tarihinden itibaren en geç üç ay içinde bilgi verir.

(5) Komisyon çalışmaları ile ilgili olarak, yurt içi ve yurt dışı görevlendirmelere ait giderler, Komisyon kararı

ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanının onayı ile 6245 sayılı Harcırah Kanunu hükümlerine göre Türkiye Büyük Millet Meclisi bütçesinden karşılanır.

Uygulanacak İÇTÜZÜK

MADDE 6- (1) Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun çalışmalarında, bu Kanunda düzenleme olmayan hallerde Türkiye Büyük Millet Meclisi İÇTÜZÜĞÜ hükümleri uygulanır.

(2) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanının, Türkiye Büyük Millet Meclisi İÇTÜZÜĞÜ gereğince komisyonlar üzerinde haiz olduğu denetleme yetkisi bu Komisyon için de geçerlidir.

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Siyasi parti grupları Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu üyeliklerine yapılacak ilk seçimler için adaylarını Kanunun yayımını izleyen bir hafta içinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bildirirler. Bu üyeler Türkiye Büyük Millet Meclisinin 23 üncü döneminin sonuna kadar görev yaparlar.

Yürürlük

MADDE 7- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 8- (1) Bu Kanun hükümlerini Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ve Bakanlar Kurulu yürütür.

**5840 SAYILI KANUNA EK VE DEĞİŞİKLİK
GETİREN MEVZUATIN YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ
TARİHLERİNİ GÖSTERİR LİSTE**

Değiştiren Kanunun/KHK'nin Numarası	5840 sayılı Kanunun Değişen Maddeleri	Yürürlüğe Giriş Tarihi
KHK/703	1, 3, 5	24/6/2018 tarihinde birlikte yapılan Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimleri sonucunda Cumhurbaşkanının andiçerek göreve başladığı tarihte (9/7/2018)

**Kamu İktisadi Teşebbüsleri ile Fonların Türkiye
Büyük Millet Meclisince Denetlenmesinin
Düzenlenmesi Hakkında Kanun**

Kanun Numarası

: 3346

Kabul Tarihi

: 2/4/1987

Yayımlandığı Resmî Gazetenin Tarihi - Sayısı : 9/4/1987 - 19426

**KAMU İKTİSADİ TEŞEBBÜSLERİ İLE FONLARIN
TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİNCE
DENETLENMESİNİN
DÜZENLENMESİ HAKKINDA KANUN²⁰**

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

Amaç

MADDE 1- Bu Kanunun amacı, kamu iktisadi teşebbüslerinin Türkiye Büyük Millet Meclisince kuruluş amaçlarına göre denetlenmesine dair usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2- Ödenmiş sermayesinin yarısından fazlası kamu tüzelkişilerince sağlanmış olan kurumlar ile bu kurumların ödenmiş sermayesinin yarısından fazlasını sağlamış oldukları diğer kurumlar ve yukarıda sayılanlardan olmamakla beraber kendilerine bazı kamu yetki ve görevleri verilmiş olup galip vasıfları bu kamu hizmetlerini yürütmek olan ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarından olmayan özel kanunlara tabi kurumlar ve İller Bankası, bu Kanunla konulan denetime tabidirler.

---

²⁰ 3/12/2010 tarihli ve 6085 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesiyle, bu Kanunda Başbakanlık Yüksek Denetleme Kuruluna yapılmış olan atıfların Sayıştay'a yapılmış sayılacağı hüküm altına alınmıştır.

Mahalli idarelerin ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, ödenmiş sermayesinin yarısından fazlasını sağladıkları kurumlar ile bu kurumların ödenmiş sermayesinin yarısından fazlasını sağladıkları kurumlar bu Kanunla konulan denetime tabi değildir.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kamu İktisadi Teşebbüsü sayılmaz. Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası ile bu Kanunla konulan denetime tabi değildir. Sözü geçen bankaların Türkiye Büyük Millet Meclisince denetlenmesi Anayasanın 162 nci maddesinde söz konusu milli bütçenin incelenmesi yoluyla yapılır.

İKİNCİ BÖLÜM

Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonu

Komisyonun kuruluşu

MADDE 3- Kamu İktisadi Teşebbüslerinin Türkiye Büyük Millet Meclisince denetlenmesini sağlamak üzere, Türkiye Büyük Millet Meclisince seçilecek 35 milletvekilinden oluşan Türkiye Büyük Millet Meclisi Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonu kurulmuştur.

Bu Komisyon üyelikleri için, bir yasama döneminde iki seçim yapılır. **(Değişik son cümle: 1/12/2011-6253/41 md.)** İlk seçilenlerin görev süresi iki yıldır, ikinci devre için seçilenlerin görev süresi ise o yasama döneminin sonuna kadar devam eder.

Türkiye Büyük Millet Meclisinde mevcut siyasi parti grupları ve siyasi parti grubu mensubu olmayanlar, Meclisteki sayılarının - boş üyelikler hariç - üye tamsayısına nispet edilmesiyle bulunacak yüzde oranına uygun olarak Komisyonunda temsil edilirler. Siyasi parti grubu mensubu olmayanların temsili siyasi parti gruplarının temsili engelleyecekse, siyasi parti grupları herhalde kendilerine düşen sayıları aşmamak şartıyla tercih olunur.

Komisyon Başkanı, Başkanvekili, Sözcü ve Katip seçimi

MADDE 4- (Değişik: 1/12/2011-6253/41 md.) Türkiye Büyük Millet Meclisi Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonu, dönem başında iki yıl için bir başkan, bir başkanvekili, bir sözcü ve bir de katip seçer. **(Değişik son cümle: 1/12/2011-6253/41 md.)** İkinci devre için seçilenlerin görev süresi o yasama döneminin sonuna kadar devam eder.

Altkomisyonların ve raportörlerin seçimi

MADDE 5- Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonu Başkanı, Komisyonun tasvibini almak suretiyle kamu iktisadi teşebbüslerinin durumunu incelemek üzere raportörler seçebilir ve alt komisyonlar kurabilir. **(Değişik son cümle: 1/12/2011-6253/41 md.)** Alt komisyonlar da, ilk devre için iki yıl, ikinci devre için ise o yasama döneminin sonuna kadar görev yaparlar.

Başkan, başkanvekili, sözcü ve katip altkomisyonlarda lüzumu halinde görev alabilirler.

Komisyonun toplantı ve karar yetersayısı

MADDE 6- Türkiye Büyük Millet Meclisi Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonu, üye tamsayısının en az üçte biri ile toplanır ve toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar verir; ancak karar yeter sayısı hiç bir şekilde üye tam sayısının dörtte birinin bir fazlasından az olamaz.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Kamu İktisadi Teşebbüslerinin Denetlenmesi

Komisyonun İnceleme Usulleri

MADDE 7- (Değişik: 2/7/2018-KHK-703/53 md.)

Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonu, Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulunun raporlarıyla Cumhurbaşkanlığının sevkedeceği diğer raporları ve varsa kendisince tespit edilen konuları inceler. Her teşebbüsün bilançosu ile netice hesaplarını kapsaması gereken bu raporlar; ilgili bakanlıkların görüşleri ve denetlenen kuruluşların cevapları ile birlikte, en geç ertesi yılın Aralık ayı sonuna kadar Cumhurbaşkanlığınca, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulur.

Başkanlığa sunulan raporlar, üç gün içinde Komisyona havale edilir. Komisyon, incelemelerini, raporun kendisine havale edilmesinden itibaren doksan gün içinde tamamlar.

Komisyon ve altkomisyonlar, denetleyecekleri kuruluşların durumunu, ulusal ekonomiye faydalı olabilmeleri için özerk bir tarzda, ekonominin kuralları ve ekonomik gerekler dahilinde, verimlilik ve karlılık ilkeleri

doğrultusunda yönetilerek, kuruluş amaçlarına ulaşmalarını teminen; faaliyetlerinin mevzuata, uzun vadeli kalkınma planına ve planın uygulama programlarına uygunluğu yönlerinden inceler.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin denetimine tabi kamu iktisadi teşebbüsleri ile bu kamu iktisadi teşebbüslerinin iştirakiyle kurulan diğer kamu kuruluşlarının denetimi, üst teşebbüsün denetimi ile bir arada yapılır. Değişik kamu kuruluşlarının iştirakiyle kurulmuş olan böyle bir teşebbüsün hangi üst teşebbüsle bir arada denetime tabi tutulacağı hususunda esas, ödenmiş iştirak miktarı üstünlüğüdür. Bu miktarlar eşitse, bu husus, Komisyonca karara bağlanır.

İnceleme ve değerlendirme, esas olarak dosya üzerinde yapılır. Komisyonun çalışmaları sırasında denetlenen kuruluşların yöneticileri ve ilgili bulundukları bakanlık temsilcileri ile Devlet Planlama Teşkilatı, Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı, Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu yetkilileri bulunur ve gerekirse dinlenir.

Komisyon Başkanı, gerekli gördüğünde altkomisyonlar eliyle, kuruluşlarda yerinde inceleme yaptırır.

Merkezleri Başkentten başka bir yerde bulunan kamu iktisadi teşebbüslerinin denetimi için raportörler veya altkomisyonların en fazla onbeş gün süreyle Ankara dışına gitmelerine Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonunca karar verilebilir. Bu karar, gerekli yolluğun tahakkuku için Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bir yazı ile bildirilir.

Altkomisyonlar ve raportörler, inceleme sonuçlarını Komisyon Başkanına sunarlar. Komisyon, altkomisyonların ve raportörlerin raporlarını, Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu raporları ve ilgili kuruluş ve bakanlıkların görüşleriyle birlikte ele alarak, kuruluşların durumlarını yeniden inceler ve bunların bilanço ve netice hesaplarını tasvip ederek yönetim kurullarının ibra edilmesine veya bilanço ve netice hesaplarını tasvip etmeyerek yönetim kurullarının ibra edilmemesine gerekçeli olarak karar verir.

(Değişik: 2/7/2018-KHK-703/53 md.) Komisyonun, bütün kamu iktisadi teşebbüslerini kapsaması gereken, tasvibe ve genel görüşmeye sunulan raporları basılıp Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerine dağıtılır, dağıtım tarihindeki Türkiye Büyük Millet Meclisi tutanağına eklenir ve Cumhurbaşkanlığına iletilir.

Komisyon raporunun kesinleşmesi

MADDE 8- (Değişik: 2/7/2018-KHK-703/53 md.) Dağıtılan rapora; siyasi parti grupları, 20 milletvekili veya Cumhurbaşkanı dağıtım tarihinden itibaren 15 gün içinde itiraz edebilir. Bu süre içinde itirazda bulunulmazsa, Komisyon raporu kesinleşir.

İtiraz, incelenen kuruluşlardan hangilerinin bilanço ve netice hesaplarına yapılacaksa; gerekçe gösterilerek ve yazılı olarak Komisyon Başkanlığına bildirilir.

İtiraz olunan raporlar, Komisyonca itiraz süresinin bitiminden itibaren en çok 30 gün içinde itiraz olunan

hususlara dair Komisyonun görüşü ile birlikte Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulur.

Bu raporlar, Genel Kurulda öncelikle görüşülür.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu raporu hemen gündemine alır ve 20 gün içerisinde bu rapor üzerinde genel görüşme açar, genel görüşme en çok 15 gün sürer. Bu genel görüşme sonunda Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu, bilançolarla netice hesaplarını tasvip etmek suretiyle kamu iktisadi teşebbüslerinin yönetim kurullarının ibra edilmesini karara bağlar veyahut bilançolarla netice hesaplarını tasvip etmemek suretiyle kamu iktisadi teşebbüslerinin yönetim kurullarının ibra edilmesini reddeder.

Genel görüşmeye tabi olan kuruluşlar

MADDE 9- 2 nci maddenin birinci fıkrası hükmüne tabi olup da, genel kurulları Türk Ticaret Kanununa veya özel kanunlarına tabi şirket ve kurumlar hakkında da, 7 ve 8 inci madde hükümleri uygulanır. Ancak, bunların bilanço ve netice hesaplarıyla ilgili olarak Komisyonca, yine bilanço ve netice hesapları ile bunlar hakkında Komisyonca, hazırlanan raporlarla ilgili olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda herhangi bir oylama yapılamaz ve bunların yönetim kurullarının ibra edilmesi veya edilmemesi hususunda karar verilemez; bu raporlar, sadece genel görüşme konusu olur.

Kararların yayımlanması

MADDE 10- Komisyonca karara bağlanıp süresi içinde kesinleşen veya itiraz üzerine Genel Kurulca tasvip edilen veya edilmeyen bilançolarla netice hesapları veya mali durumları gösteren tablolar ibra edilme veya edilmeme kararı ile birlikte Resmi Gazete’de yayımlanır.

İbra etmeme kararlarının ilgili mercilere bildirilmesi

MADDE 11- (Değişik: 2/7/2018-KHK-703/53 md.) İbra edilmeyen kuruluşların sorumluları hakkında genel hükümlere göre adli kovuşturma veya işlem yapılabilmesi için karar, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca, Cumhurbaşkanlığına ve ilgili adli mercie bildirilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Fonların Denetlenmesi

Denetim Usulü

MADDE 12- (İptal: Anayasa Mah. 28.1.1988 tarih ve E. 1987/12, K. 1988/3 sayılı Kararı ile)

BEŞİNCİ BÖLÜM

Son Hükümler

Uygulanacak İçtüzük

MADDE 13- Türkiye Büyük Millet Meclisi Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonunun ve altkomisyonlarının çalışmalarında, bu Kanunda sarahat olmayan hallerde, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü hükümleri uygulanır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü gereğince komisyonlar üzerinde haiz olduğu denetleme yetkisine bu Komisyon için de haizdir.

Yürürlükten kaldırılan kanunlar

MADDE 14- 12/5/1964 tarihli ve 468 numaralı Kamu İktisadi Teşebbüslerinin Türkiye Büyük Millet Meclisince Denetlenmesinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun ile ek ve değişiklikleri yürürlükten kaldırılmıştır.

GEÇİCİ MADDE- Denetimleri bu Kanunun 2 nci maddesinin son fıkrası hükümlerine tabi kuruluşların henüz sonuçlanmamış, önceki yıllara ilişkin faaliyetlerinin denetimleri de bu Kanun hükümleri dairesinde yapılır.

Yürürlük

MADDE 15- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 16- Bu Kanunun; Yasama Organıyla ilgili hükümlerini Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı, diğer hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

**3346 SAYILI KANUNA EK VE DEĞİŞİKLİK
GETİREN MEVZUATIN YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ
TARİHLERİNİ GÖSTERİR LİSTE**

Değiştiren Kanunun/KHK'nin Numarası	3346 sayılı Kanunun Değişen Maddeleri	Yürürlüğe Giriş Tarihi
6253	3, 4, 5	18/12/2011
KHK/703	7, 8, 11	24/6/2018 tarihinde birlikte yapılan Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimleri sonucunda Cumhurbaşkanının andiçerek göreve başladığı tarihte (9/7/2018)

**Devlet İstihbarat Hizmetleri ve
Milli İstihbarat Teşkilatı Kanunu
(İlgili Hükümler)**

Kanun Numarası : 2937
Kabul Tarihi : 1/11/1983
Yayımlandığı Resmî Gazetenin Tarihi - Sayısı : 3/11/1983 - 18210

DEVLET İSTİHBARAT HİZMETLERİ VE MİLLÎ İSTİHBARAT TEŞKİLATI KANUNU

(...)

Bütçe

MADDE 20- (Değişik: 1/2/2018-7078/67 md.) Milli İstihbarat Teşkilatının giderlerini karşılamak amacıyla her yıl Cumhurbaşkanlığı bütçesi içerisinde özel bir tertibe yeteri kadar ödenek konulur.

(Değişik: 2/7/2018-KHK-703/152 md.) MİT için konulan ödenğin mali yıl içerisinde hizmete کافی gelmemesi halinde ihtiyaç duyulan ödenek Maliye Bakanlığınca öncelikle karşılanır.

(Değişik: 2/7/2018-KHK-703/152 md.) MİT'e tahsis edilen ödeneklerin ita amiri Teşkilat Başkanıdır.

(Değişik: 2/7/2018-KHK-703/152 md.) Teşkilat Başkanı bu yetkisini yazılı olarak devredebilir.

(Değişik: 1/2/2018-7078/67 md.) (Değişik: 2/7/2018-KHK-703/152 md.) MİT için Cumhurbaşkanlığı bütçesine konulan ödenekler, Yasama Organının ilgili komisyonunda gizli bir oturumda görüşülerek karara bağlanır.

(Değişik: 2/7/2018-KHK-703/152 md.) MİT bütçesinin hazırlanması ile harcama esas ve usulleri yönetmelikle belirlenir.

(...)

EK MADDE 2- (Ek: 17/4/2014-6532/12 md.)

Bu maddede belirtilen görevleri yerine getirmek üzere, Türkiye Büyük Millet Meclisi bünyesinde Güvenlik ve İstihbarat Komisyonu kurulmuştur.

(Değişik: 2/7/2018-KHK-703/152 md.) MİT tarafından yürütülen Devlet istihbarat hizmetleri ile Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı ve Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı tarafından görevleri gereği yürütülen güvenlik faaliyetlerine ve istihbari nitelikteki faaliyetlere ilişkin olarak İçişleri Bakanlığı, Maliye Bakanlığı ve MİT tarafından hazırlanacak yıllık raporlar Cumhurbaşkanlığına gönderilir. Cumhurbaşkanlığınca bu raporlar üzerine hazırlanacak yıllık rapor mart ayı içinde Güvenlik ve İstihbarat Komisyonuna sunulur. Komisyon, incelemelerini ve görüşmelerini raporun kendisine intikalinden itibaren doksan gün içinde tamamlar ve hazırlayacağı raporu bu süre içinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunar.

Komisyonun üye sayısı on yedidir. Üye dağılımı siyasi parti gruplarının parti grupları toplam sayısı içindeki yüzde oranlarına göre yapılır.

Komisyonun görevleri şunlardır:

a) Millî güvenliğe ilişkin konularda görüş ve öneriler sunmak

b) Güvenlik ve istihbarat konularında uluslararası alanda kabul gören gelişmeleri izlemek

c) Kendi faaliyetlerine ilişkin rapor hazırlamak

d) Güvenlik ve istihbarat hizmetleri sırasında elde edilen kişisel verilerin güvenliğini ve bireyin hak ve özgürlüklerini koruyucu öneriler geliştirmek

Komisyon görüşmeleri kapalı oturumla yapılır. Kapalı oturumda Komisyon üyeleri, ilgili bakanlar, görevli hükümet temsilcileri ve Komisyonda görev yapan yasama uzmanları ile stenograflardan başkası bulunamaz.

Komisyon çalışmalarına ilişkin bilgi ve belgelerin saklanması ve korunmasında gizlilik esastır. Komisyon görüşmelerine katılanlar ile bu görüşmelere herhangi bir suretle vâkıf olanlar, Komisyon çalışmaları ve görüşülen konular hakkında hiçbir açıklama yapamaz ve bunları sır olarak saklamakla yükümlüdür.

Komisyon tarafından hazırlanan raporları ve bunların eklerini taşıyan, çoğaltan, teslim alanlar da dâhil olmak üzere tüm görevliler, bu raporların ve eklerinin korunması için gereken dikkat ve özeni göstermek zorundadır.

(Değişik: 2/7/2018-KHK-703/152 md.) İlgili kurumlar ve Cumhurbaşkanlığınca hazırlanacak raporlarda, Komisyon raporlarında ve bunların ekleri ile Komisyon tutanaklarında, Devlet sırrı niteliğindeki bilgi ve belgelere yer verilmez.

Komisyondun alışma usul ve esaslarına ilişkin olarak bu maddede hüküm bulunmayan hâllerde Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü hükümleri uygulanır.

(Değışik: 2/7/2018-KHK-703/152 md.) İlgili kurumlar ve Cumhurbaşkanlığınca hazırlanacak raporların hazırlanmasına ve kapsamına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir.

**Dijital Mecralar Komisyonu Kurulması ile Bazı
Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında
Kanun
(İlgili Hükümler)**

Kanun Numarası : 7252
Kabul Tarihi : 23/7/2020
Yayımlandığı Resmî Gazetenin Tarihi - Sayısı : 28/7/2020 - 31199

DİJİTAL MECRALAR KOMİSYONU KURULMASI İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN

Dijital Mecralar Komisyonu

MADDE 1- (1) Kanunlara, bireylerin kişilik haklarına, özel hayatın gizliliğine ve diğer temel hak ve özgürlüklere aykırı yahut çocukların fiziksel ve psikolojik gelişimlerine zarar verici şekilde internet kullanımının önlenmesi amacıyla alınan tedbirler ile yapılan iş ve işlemler hakkında inceleme, görüşme, raporlama, tavsiye ve görüş bildirme işlemlerini yürütmek ve bu maddede belirtilen diğer görevleri yerine getirmek üzere, Türkiye Büyük Millet Meclisi bünyesinde Dijital Mecralar Komisyonu kurulmuştur.

(2) Komisyonun üye sayısı on yedidir. Üye dağılımı siyasi parti gruplarının parti grupları toplam sayısı içindeki yüzde oranlarına göre belirlenir. Komisyon, üye tamsayısının en az üçte biri ile toplanır ve toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar verir.

(3) Komisyonun görevleri şunlardır:

a) Kendisine esas veya tali olarak havale edilen işleri görüşmek, Komisyon Başkanlığının talebi üzerine veya ihtisas komisyonlarınca talep edilmesi halinde; Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan kanun teklifleri ile olağanüstü

hal sırasında ıkarılan Cumhurbaşkanlığı kararnamelerini görev alanı yönünden inceleyerek görüş sunmak.

b) İnternet kullanımının kanunlara, bireylerin kişilik haklarına, özel hayatın gizliliğine ve diğer temel hak ve özgürlüklere aykırı yahut çocukların fiziksel ve psikolojik gelişimlerine zarar verici şekilde gerçekleşmesinin önlenmesi konularında görüş ve öneriler sunmak.

c) İnternet kullanımı yoluyla işlenen suçlarla etkin şekilde mücadele edilmesi konusunda görüş ve öneriler sunmak.

) (b) ve (c) bentlerinde belirtilen konularda uluslararası alanda kabul gören gelişmeleri izlemek, bu konular hakkında gerektiğinde yurt dışında incelemelerde bulunmak ve bu gelişmeler konusunda görüş ve öneriler sunmak.

d) İnternetin hukuka uygun kullanımı konusunda kamuoyunu bilgilendirici etkinlik ve projeler yapmak.

(4) Komisyonun yetkileri şunlardır:

a) Görevleri ile ilgili olarak kamu kurum ve kuruluşlarından, 4/5/2007 tarihli ve 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun kapsamında faaliyet gösteren içerik sağlayıcılar, erişim sağlayıcılar, yer sağlayıcılar ile yerli veya yabancı diğer gerçek ve tüzel kişilerden bilgi ve belge istemek ve ilgililerden bilgi almak.

b) Görev alanıyla ilgili faaliyet gösteren kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının çalışmalarından yararlanmak.

c) Gerekli gördüğünde uygun bulacağı uzmanları fikirlerini almak üzere çağırmak.

(5) Komisyon Ankara dışında da çalışabilir. Komisyon çalışmaları ile ilgili olarak, yurt içi ve yurt dışı görevlendirmelere ait giderler, Komisyon kararı ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanının onayı ile 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu hükümlerine göre Türkiye Büyük Millet Meclisi bütçesinden karşılanır.

(6) Komisyonun çalışma usul ve esaslarına ilişkin olarak bu maddede hüküm bulunmayan hâllerde Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü hükümleri uygulanır.

(...)

MADDE 11 – (1) Bu Kanunun;

a) 4 üncü maddesi yayımı tarihini takip eden ayın başında,

b) 10 uncu maddesi 1/7/2020 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde,

c) Diğer maddeleri yayımı tarihinde, yürürlüğe girer.

MADDE 12 – (1) Bu Kanunun;

- a) 1 inci maddesini Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı,
- b) Diğer maddelerini Cumhurbaşkanı, yürütür.

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ ÜYELİĞİNE İLİŞKİN KANUNLAR

Milletvekili Seçimi Kanunu

Kanun Numarası : 2839
Kabul Tarihi : 10/6/1983
Yayımlandığı Resmî Gazetenin Tarihi - Sayısı : 13/6/1983 - 18076

MİLLETVEKİLİ SEÇİMİ KANUNU

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

Amaç ve kapsam

MADDE 1- Bu Kanun, milletvekili seçimi sistem ve usulünü, seçim çevreleriyle milletvekili sayısını, seçim dönemi ve zamanını, ara seçimi, seçimin yenilenmesi, seçilebilme ve aday olma esasları ile milletvekili seçimine ilişkin ilkeleri ve uygulamaları düzenler.

Seçim sistemi ve usulü

MADDE 2- Milletvekili seçimi tek derecelidir. Seçim nispi temsil sistemine göre, genel, eşit ve gizli oyla, bütün yurttta aynı günde yargı yönetim ve denetimi altında yapılır.

Seçmen, oyunu tam bir serbestlikle kendisi kullanır.

Oyların sayımı, dökümü ve tutanaklara bağlanması, açık olarak yapılır.

Milletvekili sayısı ve dağılımı

MADDE 3- (Değişik: 27/10/1995-4125/8 md.)

(Değişik: 25/4/2018-7140/8 md.) Milletvekili sayısı 600'dür. (Son iki cümle iptal: Anayasa Mahkemesinin 18/11/1995 tarihli ve E. 1995/54, K. 1995/59 sayılı Kararı ile).

Seçim çevreleri ve çıkaracağı milletvekili sayısı
MADDE 4- (Değişik: 27/10/1995-4125/9 md.)

İllerin çıkaracağı milletvekili sayısının tespitinde toplam milletvekili sayısından her ille önce bir milletvekili verilir.

(Değişik: 23/11/1995-4138/1 md.) Son genel nüfus sayımı ille belli olan Türkiye nüfusu, birinci fıkradaki illere verilen milletvekili sayısı çıkarıldıktan sonra kalan milletvekili sayısına bölünmek suretiyle bir sayı elde edilir. İl nüfusunun bu sayıya bölünmesi ille her ilin ayrıca çıkaracağı milletvekili sayısı tespit olunur.

(...) nüfusu milletvekili çıkarmaya yetmeyen illerin nüfusları ille artık nüfus bırakan illerin artık nüfusları büyüklüklerine göre sıraya konulur ve ilk hesapta iller arasında blştrlmemiş bulunan milletvekillikleri bu sıraya göre dağıtılır. **(Ek cümle : 22/10/2009-5922/1 md.; İptal: Anayasa Mahkemesinin; 10/2/2011 tarihli ve E.: 2009/88, K.:2011/39 sayılı Kararı ille.)**

Son kalan milletvekilliğinin verilmesinde, iki veya daha fazla ilin eşit nüfus veya nüfus artığı göstermesi halinde, bunlar arasında ad çekilir.

Yapılan tespit sonunda, çıkaracağı milletvekili sayısı 18'e kadar olan iller, bir seçim vresi sayılır. ıkaracağı milletvekili sayısı 19'dan 35'e kadar olan iller iki, 36 ve daha fazla olan iller  seçim vresine bölünür. Bu seçim vreleri, numara sırasına göre adlandırılır.

Bu illerin seçim vreleri belirlenirken:

a) Seçim çevreleri, mümkün olduğu ölçüde eşit veya birbirine yakın sayıda milletvekili çıkaracak şekilde oluşturulur.

b) Mümkün olduğu ölçüde ilçelerin mülki bütünlüğü dikkate alınır.

c) Aynı seçim çevresinde yer alacak ilçelerin nüfus ve coğrafi yakınlıkları ile ulaşım imkanları gözönünde bulundurulur.

Bu illerin milletvekili sayısının seçim çevrelerine dağıtımında; seçim çevrelerinin çıkaracakları milletvekili sayısı, nüfusları bakımından illerin milletvekili sayısını tespit etmeye ilişkin esaslara göre belirlenir.

Seçim çevreleri ve çıkaracakları milletvekili sayısının ilanı

MADDE 5- Seçim çevreleri ve her seçim çevresinin çıkaracağı milletvekili sayısı, Yüksek Seçim Kurulu tarafından, genel nüfus sayımı sonuçlarının açıklanmasından itibaren en geç altı ay içinde, 4 üncü madde uyarınca tespit edilerek Resmi Gazete, radyo ve televizyonla ilan edilir.

Seçim dönemi, seçimin başlangıcı ve seçim günü

MADDE 6- (Değişik: 22/10/2009-5922/2 md.) (Değişik: 25/4/2018-7140/8 md.) Türkiye Büyük Millet Meclisinin seçimleri beş yılda bir Cumhurbaşkanı seçimi ile birlikte aynı gün yapılır.

(Değişik: 22/10/2009-5922/2 md.) (Değişik: 25/4/2018-7140/8 md.) Bir önceki seçimin yapıldığı tarihten itibaren beş yılın dolmasından önceki son Pazar günü oy verilir. Oy

verme gününden geriye doğru hesaplanacak altmış günlük sürenin ilk günü seçimin başlangıç tarihidir.

Savaş sebebiyle yeni seçimlerin yapılmasına imkan görülmezse, Türkiye Büyük Millet Meclisi, seçimlerin bir yıl geriye bırakılmasına karar verebilir.

Geri bırakma sebebi ortadan kalkmamışsa, erteleme kararındaki usule göre bu işlem tekrarlanabilir.

Ara seçimi

MADDE 7- Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliklerinde boşalma olması halinde, ara seçime gidilir.

Ara seçimleri, her seçim döneminde bir defa yapılır ve genel seçimden otuz ay geçmedikçe ara seçime gidilemez. Ancak, boşalan üyeliklerin sayısı, üye tamsayısının yüzde beşini bulduğu hallerde, ara seçimlerinin üç ay içinde yapılmasına Türkiye Büyük Millet Meclisince karar verilir.

Genel seçimlere bir yıl kala ara seçimi yapılamaz.

(Ek: 2/1/2003-4778/14 md.) Yukarıda yazılı haller dışında, bir ilin veya seçim çevresinin Türkiye Büyük Millet Meclisinde üyesinin kalmaması halinde, boşalmayı takip eden doksan günden sonraki ilk Pazar günü o seçim çevresinde ara seçim yapılır.

Seçimin yenilenmesi

MADDE 8- Seçim dönemi bitmeden önce, seçimin yenilenmesine Türkiye Büyük Millet Meclisi veya Cumhurbaşkanınca karar verilmesi halinde, durum Bakanlar Kurulu tarafından kırksekiz saat içinde ilan olunur.

(Değişik: 10/9/1987-3403/4 md.) Yenileme kararı Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından verilmişse Meclis, seçimin yapılacağı tarihi de belirler. Yenileme kararının Cumhurbaşkanınca verilmesi halinde, bu kararın verildiği günden sonra gelen doksanuncu günü takip eden ilk Pazar günü oy verilir.

Sürelerin tespiti

MADDE 9- Seçimlerin yenilenmesine veya ara seçimi yapılmasına karar verildiği hallerde, Yüksek Seçim Kurulu, bu Kanun ile 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun seçimlere ilişkin olarak tespit ettiği süreleri kısaltarak uygulayabilir.

Seçilme yeterliği

MADDE 10- (Değişik: 19/10/2006-5552/1 md.) **(Değişik: 25/4/2018-7140/8 md.)** Onsekiz yaşını dolduran her Türk vatandaşı milletvekili seçilebilir.

Milletvekili seçilemeyecek olanlar

MADDE 11- Aşağıda yazılı olanlar milletvekili seçilemezler:

- a) İlkokul mezunu olmayanlar,
- b) Kısıtlılar,
- c) **(Değişik: 13/3/2018-7102/23 md.)** Askerlikle ilişkili olanlar,
- d) Kamu hizmetinden yasaklılar,

e) Taksirli suçlar hariç, toplam bir yıl veya daha fazla hapis veya süresi ne olursa olsun ağır hapis cezasına hüküm giymiş olanlar,

f) Affa uğramış olsalar bile;

1. **(Değişik: 2/1/2003-4778/15 md.)** Basit ve nitelikli zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlar ile istimal ve istihlak kaçakçılığı dışında kalan kaçakçılık suçları, resmî ihale ve alım satımlara fesat karıştırma veya Devlet sırlarını açığa vurma suçlarından biriyle mahkûm olanlar,

2. Türk Ceza Kanununun İkinci Kitabının, birinci babında yazılı suçlardan veya bu suçların işlenmesini aleni olarak tahrik etme suçundan mahkum olanlar,

3. **(Değişik: 2/1/2003-4778/15 md.)** Terör eylemlerinden mahkûm olanlar,

4. Türk Ceza Kanununun 536 ncı maddesinin birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarında yazılı eylemlerle aynı Kanunun 537 nci maddesinin birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralarında yazılı eylemleri siyasi ve ideolojik amaçlarla işlemekten mahkum olanlar.

İKİNCİ BÖLÜM

Seçim Öncesi İşleri

Adaylık

MADDE 12- Bir siyasi partiye mensup olsun veya olmasın seçilme yeterliğine sahip her Türk vatandaşı bu

Kanun hükümlerine göre milletvekilliğine adaylığını koyabilir.

(Değişik: 28/3/1986-3270/28 md.) 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun 14 üncü maddesinin 11 inci fıkrası gereğince Yüksek Seçim Kurulunun tespit ve ilan ettiği seçime katılabilecek siyasi partiler, 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu hükümlerine göre, bütün seçim çevrelerinde aday gösterebilirler. **(Son cümle mülga: 27/10/1995-4125/21 md.)**

Seçim İttifakı

MADDE 12/A- (Ek: 13/3/2018-7102/15 md.)

Seçimlere katılma yeterliliği taşıyan siyasi partiler, ittifak yaparak seçime katılabilir. İttifak yapan siyasi partiler, kendi aday listelerini verir.

İttifak yaparak seçime katılma kararı alan siyasi partiler, seçimin başlangıç tarihinden itibaren en geç yedi gün içinde, genel başkanların imzalarını ihtiva eden ittifak protokolünü Yüksek Seçim Kuruluna teslim eder. Aday listelerinin teslim edilmesi için belirlenen tarihten iki gün öncesine kadar, aynı usulle ittifak protokolünde değişiklik yapılabilir.

İttifak protokolünde; siyasi partilerce belirlenmesi halinde, ittifak unvanı ve kanunlara aykırı olmayan diğer hususlar yer alır.

Siyasi partiler, aday listelerinin teslim edilmesi için belirlenen tarihten üç gün öncesine kadar, Yüksek Seçim Kuruluna bildirimde bulunmak suretiyle ittifaktan vazgeçebilir. Bu durum, Yüksek Seçim Kurulunca aynı

İttifak içerisindeki diğer siyasi partilere derhal bildirilir. Vazgeçme halinde, ittifak diğer partiler arasında devam eder. İttifaktan vazgeçmenin bildirilmesini takip eden gün saat 17.00'ye kadar, ittifak içerisindeki diğer siyasi partiler ittifak protokolünü değiştirebilir veya ittifaktan vazgeçebilir.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar ile seçim ittifakına ilişkin diğer hususlar Yüksek Seçim Kurulunca belirlenir.

İller toplamının en az yarısında tam aday göstermeyen siyasi partilerin durumu

MADDE 13- (Değişik: 24/8/1991-3757/2 md.) Herhangi bir sebeple iller toplamının en az yarısında 12 nci maddede öngörülen sayı kadar aday göstermemiş olan veya bu illerin seçim çevrelerinin herhangi birinde 12 nci maddede öngörülen sayıdan eksik aday göstermiş bulunan siyasi partilerin genel merkezlerindeki yetkili organlarına Yüksek Seçim Kurulu tarafından, eksiklerin derhal tamamlanması lüzumu bildirilir.

İlgili parti teşkilatı bu tebliğden itibaren iki gün içinde eksik kalan adaylıkları doldurur. Aksi takdirde o siyasi parti bütün seçim çevrelerinde seçime katılma hakkını kaybeder.

İller toplamının yarısından fazlasında aday gösteren partilerin durumu

MADDE 14- (Değişik: 24/8/1991-3757/3 md.) Siyasi partiler tarafından iller toplamının yarısından fazlasında 12 nci maddede öngörülen sayı kadar aday gösterilmiş olmakla beraber yarıyı geçen seçim çevrelerinin bir veya bir kaçında

eksik aday gösterilmesi halinde, Yüksek Seçim Kurulunca o partinin genel merkezindeki yetkili organlarına aday listelerinin tamamlanması lüzumu bildirilir.

İlgili parti teşkilatı bu tebliğden itibaren iki gün içinde o çevrelerin listelerindeki eksikleri tamamlar. Aksi takdirde, yukarıdaki madde hükmü saklı kalmak şartıyla, adayları eksik kalan seçim çevresinde o siyasi parti, seçime katılma hakkını kaybeder.

İtiraz üzerine meydana gelen eksikler

MADDE 15- Siyasi partilerin aday listelerinde, yapılan itirazlar üzerine eksiklik husule geldiği takdirde, Yüksek Seçim Kurulunun tebliğinden itibaren iki gün içinde bu eksikler tamamlanır. Aksi takdirde yukarıdaki maddeler hükümleri, bu hallerde de uygulanır.

Siyasi partilerin adayları ve bağımsız adaylar

MADDE 16- Siyasi partiler anlaşarak müşterek liste halinde aday gösteremezler.

Siyasi partilere kayıtlı olmayan kimselerin, herhangi bir siyasi parti tarafından aday gösterilmeleri, kendilerinin yazılı muvafakatlarına bağlıdır.

(Ek: 13/3/2018-7102/16 md.) Seçimlere katılma yeterliliği taşıyan siyasi partinin seçime katılmaması halinde, bu partinin üyesi, kendisinin ve üyesi olduğu siyasi partinin yazılı muvafakati alınarak, başka bir siyasi parti tarafından aday gösterilebilir.

Bir kimse aynı zamanda değişik siyasi partiden veya aynı partiden aynı seçim için birden fazla seçim çevresinden aday olamaz, aday gösterilemez ve seçilemez.

Bağımsız adaylar da, aynı seçim için birden fazla seçim çevresinde aday olamaz ve seçilemez.

(Ek: 25/4/2018-7140/2 md.) Bir kimse Cumhurbaşkanlığına ve milletvekilliğine aynı anda aday olamaz ve aday gösterilemez.

Kurullarda görevli hakimlerin durumu

MADDE 17- Yüksek Seçim Kurulu ve il seçim kurulu başkan ve üyeleri ile ilçe seçim kurulu başkanları, bu görevlerinden ancak adaylıklarını koymaları halinde çekilebilirler. Adaylığı tercih edenler, bu tercih haklarını genel ve ara seçimlerin başlangıcından bir ay önce, seçimin yenilenmesine karar verilmesi halinde yenileme kararının ilanından başlayarak yedi gün içinde kullanabilirler.

Adaylığı tercih edenler, 18 ve 19 uncu maddelerde, memurlar hakkında konulan kayıtlara tabi olurlar.

İl ve ilçe seçim kurullarında görevlendirilen hakimlerin görevli bulundukları seçim çevrelerinde, eşleri ve ikinci dereceye kadar (bu derece dahil) kan ve sıhri hısımları adaylıklarını koydukları veya aday gösterildikleri takdirde, bu hakimler seçim kurullarındaki görevlerinden çekilmek ve durumu derhal yetkili merciine bildirmek zorundadırlar.

Yüksek Seçim Kurulu Başkanı ve üyeleri, eşleri ve ikinci dereceye kadar (bu derece dahil) kan ve sıhri hısımları hakkındaki işlemlerde kurul toplantılarına katılamazlar.

Adaylık için görevden çekilmesi gerekenler

MADDE 18- (Değişik: 8/4/2010-5980/29 md.)

Hakimler ve savcılar, yüksek yargı organları mensupları, yüksek öğretim kurumlarındaki öğretim elemanları, Yükseköğretim Kurulu, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu üyeleri, kamu kurumu ve kuruluşlarının memur statüsündeki görevlileri ile yaptıkları hizmet bakımından işçi niteliği taşımayan diğer kamu görevlileri, aday olmak isteyen belediye başkanları ve subaylar ile astsubaylar, aday olmak isteyen siyasi partilerin il ve ilçe yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile belediye meclisi üyeleri, il genel meclisi üyeleri, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile sendikalar, kamu bankaları ile üst birliklerin ve bunların üst kuruluşlarının ve katıldıkları teşebbüs veya ortaklıkların yönetim ve denetim kurullarında görev alanlar genel ve ara seçimlerin başlangıcından bir ay önce seçimin yenilenmesine karar verilmesi halinde yenileme kararının ilanından başlayarak yedi gün içinde görevlerinden ayrılma isteğinde bulunmadıkça adaylıklarını koyamazlar ve aday gösterilemezler.

Görevden ayrılmaya ilişkin hükümler

MADDE 19- 18 inci madde kapsamına girenlerin ayrılma istekleri en yakın amire verilecek bir dilekçeyle yapılır. Dilekçedeki imzanın sahibine ait olduğu, amir tarafından onanır ve doğruca bağlı bulunduğu bakanlığa veya kuruma derhal gönderilir. Dilekçe sahibine, dilekçenin

alındığına dair bir belge ve mertebeler silsilesiyle amirlere de bilgi verilir. Aynı esaslar dairesinde telgrafla da müracaat yapılabilir.

Dilekçenin bakanlığa veya kuruma geldiği tarihten itibaren, en geç on gün içinde ayrılma isteğinin kabul edildiği dilekçe sahibine ve amirlerine tebliğ olunur.

Subay ve astsubayların savaş ve seferberlik hallerindeki ayrılma istekleri hariç olmak üzere, ayrılma hakkını kazanmış olanların, ayrılma istekleri reddedilemez. 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununun 2 nci maddesinin yedinci fıkrası hükmü saklıdır. Ayrılma istekleri kabul edilen subay ve astsubaylardan milletvekili seçilmemiş olanlar sonradan bu isteklerinden vazgeçemezler ve silahlı kuvvetlere dönemezler.

Ayrılma hakkını kazanmamış olduklarından dolayı, ayrılma istekleri reddedilenler, aday listesine giremezler ve adaylıklarını koyamazlar.

Ayrılma istekleri kabul edilenler, görev başında bulundukları sürece propaganda mahiyetinde hiç bir harekette bulunamazlar. Subaylar ile astsubaylar ve görevleri gereği resmi elbise giyenler, resmi elbiseyle propaganda yapamaz ve bu mahiyette herhangi bir harekette bulunamazlar.

Siyasi partilerin aday listelerini vermeleri

MADDE 20- (Değişik: 27/10/1995-4125/11 md.)

Siyasi partilerin genel merkezleri, seçime katılacakları seçim çevrelerine ait aday listeleri (...) Yüksek Seçim Kuruluna

alındı belgesi karşılığında ön seçim gününden en geç on gün sonraki gün, saat 17.00'ye kadar verirler.

Yüksek Seçim Kurulu, bunları derhal il seçim kurullarına bildirir. Yüksek Seçim Kurulu, bütün siyasi partilerin aday listelerini Resmi Gazete ve radyo ile il seçim kurulları da kendi çevrelerine ait olanları alışılmış araçlarla geçici listeler halinde ilan ederler.

Bağımsız adayların müracaatı

MADDE 21- (Değişik: 27/10/1995-4125/12 md.)

Bağımsız milletvekili adaylığı için yapılacak başvuru, adayın milletvekili seçilmek istediği çevrenin il seçim kurulu başkanlığına, bu Kanunun adaylık için aradığı şart ve nitelikleri taşıdığını belirten bir yazı ile yapılır. Kurul başkanlığı başvurunun alındığına ilişkin bir belge verir ve derhal Yüksek Seçim Kuruluna duyurur. Yüksek Seçim Kurulu bu başvuruları, il seçim kurulları da kendi çevrelerine ait olanları, alışılmış araçlarla geçici listeler halinde ilan ederler.

(Değişik: 8/4/2010-5980/30 md.) Bağımsız adaylık için başvuranlar, en yüksek derecedeki Devlet memuruna mali haklar kapsamında yapılmakta olan her türlü ödemelerin bir aylık brüt tutarını ilgili mal sandığına emaneten yatırıp makbuzunu milletvekili seçilebilmek için gerekli başvurma belgelerine eklerler.

Adaylara karşı itiraz

MADDE 22- Adayların geçici olarak ilanından itibaren iki gün içinde il seçim kuruluna itiraz edilebilir. İtirazlar, il seçim kurullarınca, en geç iki gün içinde karara bağlanır.

İlgililer, bu kararlara karşı iki gün içinde Yüksek Seçim Kuruluna itiraz edebilirler.

Yüksek Seçim Kurulu, üç gün içinde ve en geç, kesin aday listelerinin ilanı gününe kadar bu itirazları karara bağlar.

Adayların incelenmesi

MADDE 23- Bir il, bir kaç seçim çevresine bölünmüş olsa bile il seçim kurulları, kendi seçim çevrelerinin adayları hakkında yaptıkları inceleme sonunda, bu Kanunda yazılı adaylık şartlarında noksanlık veya aykırılık bulunduğunu görürlerse, durumu geçici ilan tarihinden itibaren iki gün içinde ilgili adaya, siyasi partilerin il başkanlarına ve Yüksek Seçim Kuruluna bildirirler.

Adayların ilanı

MADDE 24- Adaylıklar kesinleştikten sonra, Yüksek Seçim Kurulu bütün adayları oy verme gününden önceki ellibeşinci gün, seçim çevreleri itibariyle Resmi Gazete ve radyo ile ilan eder.

İl seçim kurulları da kendi seçim çevrelerindeki adayları, Yüksek Seçim Kurulunun belirttiği tarihte, alışılmış araçlarla ilan ederler.

Adaylıktan istifa ve ölüm

MADDE 25- Aday listelerinin kesinleştiği tarihten, oy verme günü saat 17.00'ye kadar ölüm veya istifa nedeniyle

aday listelerinde meydana gelecek eksilmeler, listelerin tamamlanmasını gerektirmez. Ancak, aday listelerinde yukarıdaki nedenlerle boşalma olması halinde listedeki adaylar liste sırasına göre kaydırılmak suretiyle boşalan yerler doldurulur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Seçim Günü İşleri

Kullanılacak oy pusulasının şekli

MADDE 26- (Değişik: 27/10/1995-4125/13 md.)

Milletvekili seçimlerinde kullanılacak siyasi partilerin birleşik oy pusulaları ile bağımsız adayların oy pusulaları aşağıdaki esaslar dahilinde hazırlanır:

a) Oy pusulaları, 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun 14 üncü maddesinin (1) numaralı bendindeki esaslara uygun olarak, kağıdında “Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu” filigranı bulunan kağıtlara Yüksek Seçim Kurulu tarafından bastırılır.

b) **(Değişik: 12/10/2006-5550/2 md.)** Birleşik oy pusulasının en üstüne “Siyasi Partiler ve Bağımsız Adaylar” ibaresi yazılır. Bu ibarenin altına seçime katılan siyasi parti temsilcileri huzurunda Yüksek Seçim Kurulu tarafından çekilen kura sırasına göre, en başta ve ortada partinin özel işaretinin altında kısaltılmış adı, onun altında da tam yazı halinde adı, onun altında koyu renkli harflerle parti genel başkanının adı ve soyadı, belirli bir aralık veya çizgiden sonra çapı iki santimetre olan bir boş daire basılır ve bütün

bunların altı çizilir. Bu çizginin altına o partinin kesinleşen aday listesinde yer alan adayların ad ve soyadları, aldıkları sıra numarasına göre yazılır. **(Son cümle iptal Anayasa Mahkemesinin 18/11/1995 tarihli ve E. 1995/54, K. 1995/59 sayılı kararı ile.)**

(Ek paragraf: 13/3/2018-7102/17 md.) İttifak yapan siyasi partiler, kuraya ittifak olarak dâhil edilir ve oy pusulasında yan yana yer alır. Bu partilerin ittifak içerisindeki sıraları da kurayla belirlenir. İttifak yapan siyasi partilerin sütunlarının üzerinde; kısa kenarı iki santimetre, uzun kenarı bu partilerin sütunlarının genişliği ile sütunlarının aralığı toplamı kadar olan, dikdörtgen şeklinde ittifak unvanının yer alacağı ortak bir bölüm bulunur. İttifakın unvanı yoksa, ittifak unvanı bölümüne yalnız “İTTİFAK” ibaresi yazılır. Unvanı olmayan ittifakın birden fazla olması halinde, bunlar başvuru sırasına göre numaralandırılır. İttifak unvanı bölümü ile aralarındaki boşluk dâhil ittifak yapan siyasi partilerin sütunlarının tamamı ittifak alanıdır.

c) **(Değişik: 8/4/2010-5980/31 md.)** Siyasi parti sütunları arasında (0,75) santimetre ve iki çizgi ile belirlenmiş bir aralık bırakılır.

d) **(Değişik: 8/4/2010-5980/31 md.)** Bağımsız adaylar, birleşik oy pusulasının en sağ tarafındaki siyasi parti sütunundan sonra ve aynı hizada olmak üzere, (0,75) santimetre aralık bırakılarak, dikey ve kalın bir çizgi çizildikten sonra yerleştirilir. Bir seçim çevresinde birden fazla bağımsız aday varsa sıra, aralarında çekilecek kura

ile belirlenir. Başta ve ortada bağımsız adayın adı ve soyadı yazılır. Belirli bir aralık veya çizgiden sonra çapı iki santimetre olan bir boş daire basılır ve bunların altı çizilir. Birden fazla bağımsız aday sütunları arasında, (0,75) santimetre ve iki çizgi ile belirlenmiş bir aralık bırakılır.

Siyasi parti sütunlarının altında bağımsız adaylara yer verilmez. Ancak, bağımsız aday sayısının fazla olması ve bunların oy pusulasına yerleştirilmesinin mümkün olmaması halinde, siyasi parti adaylarından sonra kalın bir çizgi çizildikten ve beş santimetre boşluk bırakıldıktan sonra tekrar bir çizgi çizilerek, kalan bağımsız adaylar filigranlı kağıt ebadına uygun olarak yerleştirilir.

e) **(Ek: 8/4/2010-5980/31 md.)** Oy pusulasında, genel başkan ve adayların nüfus kimlik belgelerindeki ad ve soyadları tam olarak yazılır. Herhangi bir kısaltma, unvan veya sıfat kullanılamaz.

f) **(Ek: 8/4/2010-5980/31 md.)** Birleşik oy pusulasında siyasi partilerin özel işaretleri, tüzüğüne uygun biçimde renkli olarak bastırılır. Siyasi partilerin oy pusulasında kullanılacak özel işareti, adı ve kısaltılmış adının belirlenmesinde parti tüzüğü esas alınır. Tüzüklerine göre, kısaltılmış adları mevcut olmayan siyasi partilerin, birleşik oy pusulalarında tam adı yazılır. Birleşik oy pusulalarında, bağımsız adaylar için herhangi bir özel işaret veya ibare kullanılamaz.

(Ek: 8/4/2010-5980/31 md.) Yurt dışı seçmenler tarafından kullanılacak birleşik oy pusulaları, bu maddede öngörülen usul ve esaslara göre hazırlanır.

Birleşik oy pusulalarının mahalline yollanması ve mühürlenmesi

MADDE 27- Her sandıkta kullanılacak birleşik oy pusulaları dörtyüzlük paketler haline getirilerek Yüksek Seçim Kurulunca numaralanıp mühürlendikten sonra yeteri kadar zarf ile birlikte seçim çevrelerine gönderilir.

Paketleri alan ilçe seçim kurulları, hangi numaralı paketin hangi sandık kuruluna verildiğini bir tutanakla tespit eder.

Paketi alan sandık kurulu, oy verme günü, oy vermeye başlamadan evvel paketi açar ve birleşik oy pusulalarının tamamını sandık kurulu mühürü ile mühürler. Sandık kuruluna gelen seçmene bu oy pusulalarından bir adet verilirken sandık kurulu mühürünü taşıdığı ve hiçbir tarafında herhangi bir işaret bulunmadığı kurul üyelerine, müşahitlere ve seçmene gösterilir.

Siyasi partilerin kesin adaylarının ad ve soyadları liste sırasına göre il seçim kurullarınca basılı listeler halinde oy verme ve sandık alanında görülebilir yerlere asılır. **(Mülga son cümle: 27/10/1995-4125/21 md.)**

Oyların kullanma şekli

MADDE 28- (Değişik: 28/3/1986-3270/32 md.)

Seçmen, Yüksek Seçim Kurulu tarafından yaptırılıp sandık kurullarına kadar ulaştırılmış bulunan ve sandık kurulu başkanında oy verme süresince bulundurulması

mecburi olan ve birleşik oy pusulası ile birlikte kendisine verilen “Evet” yazılı mühürü alarak oyunu kullanmak üzere kapalı oy verme yerine girer.

(Değişik: 12/10/2006-5550/3 md.) Seçmen, “Evet” mührünü sadece tercih ettiği siyasî partiye veya varsa yalnızca oy vermek istediği bağımsız adaya ait özel daire içine basmak ve oy pusulasını zarfa koymak suretiyle oyunu kullanır.

(Değişik: 27/10/1995-4125/14 md.) Oyunu kullanan seçmen oy pusulasını katlayarak zarfa koyar ve zarfı yapıştırır. “Evet” yazılı mühürü sandık kurulu başkanına geri verir ve oyunu sandığa atar.

(Değişik: 12/10/2006-5550/3 md.) Seçmen, “Evet” mührünü bastığı siyasî partiye veya bağımsız adaya oy vermiş sayılır.

(Mülga beşinci fıkra: 27/10/1995-4125/14 md.)

(Mülga altıncı fıkra: 27/10/1995-4125/14 md.)

Geçerli oyların hesabı

MADDE 29- (Değişik: 27/10/1995-4125/15 md.)

Bir seçim çevresinde seçime katılan siyasi partinin 28 inci maddenin ikinci fıkrası uyarınca almış olduğu geçerli oyların toplamı siyasi partinin o seçim çevresinde almış olduğu geçerli oyu gösterir. **(Ek iki cümle: 13/3/2018-7102/18 md.)** Ancak aynı ittifak içerisindeki siyasi partilerin her birinin geçerli oyu; ittifakı oluşturan siyasi partilerin o seçim çevresinde tek başına aldıkları oy sayısına, ittifakın ortak oylarından gelen payın ilave edilmesiyle elde edilir.

İttifak yapan her bir partiye ortak oylardan gelen pay; ittifak yapan siyasi partilerin tek başına aldıkları oyun bu partilerin toplam oyuna bölünmesi ile elde edilen katsayının ittifakın ortak oyu ile çarpımı sonucu elde edilir.

(Değişik: 27/10/1995-4125/15 md.) Bağımsız adayın almış olduğu geçerli oy, 28 inci maddenin ikinci fıkrası uyarınca elde ettiği geçerli oyların toplamıdır.

Birinci ve ikinci fıkralar uyarınca siyasi partiler ile bağımsız adayların aldıkları geçerli oyların toplamı o seçim çevresinin geçerli oylarını gösterir.

Ülke düzeyindeki geçerli oylar, bütün seçim çevrelerine ait geçerli oyların toplamıdır.

Sayımın tutanağa geçirilmesi

MADDE 30- (Mülga: 27/10/1995-4125/21 md.)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Seçimden Sonra Yapılacak İşler

İlçelerde seçim sonuçlarının birleştirilmesi

MADDE 31- (Değişik: 13/3/2018-7102/23 md.) İlçe seçim kurulu, sandık tutanaklarının birleştirilmesinde, siyasi partiler ile bağımsız adayların herbirinin aldıkları oy sayısını ve ittifakların ortak oy sayısı ile ortak oylarından gelen payı tespit ederek tutanağa geçirir. **(Mülga ikinci cümle: 27/10/1995-4125/21 md.)**

İl seçim kurullarında birleştirme

MADDE 32- İl seçim kurulu, ilçe seçim kurullarından gelen tutanakları, yukarıdaki maddede belirtilen şekilde birleştirir ve her seçim çevresindeki;

- a) Seçmenlerin sayısını,
- b) Oylarını kullanan seçmenlerin sayısını,
- c) İtiraz edilmiş veya ihtilaflı görülmüş olup da, geçerli sayılarak hesaba katılan oy pusulaları sayısını,
- d) Geçerli sayılmayan ve hesaba katılmayan oy pusulaları sayısını,
- e) Geçerli sayılan ve hesaba katılan oy pusulaları genel toplamını,
- f) **(Değişik: 13/3/2018-7102/19 md.)** Seçime katılmış olan siyasi partiler ve bağımsız adaylar ile ittifakların her birinin aldığı oy sayısını,

g) **(Mülga: 27/10/1995-4125/21 md.)**

h) **(Mülga: 27/10/1995-4125/21 md.)**

Seçim çevrelerine göre ayrı ayrı tutanağa geçirir.

Genel baraj ve hesaplanması

MADDE 33- (Değişik: 23/5/1987-3377/9 md.)
(Değişik: 31/3/2022-7393/1 md.) Genel seçimlerde ülke genelinde, ara seçimlerde seçim yapılan çevrelerin tümünde, geçerli oyların yüzde yedisini geçmeyen partiler milletvekili çıkaramazlar. **(Ek cümle: 13/3/2018-7102/20 md.)** Seçim ittifakı yapılması halinde, yüzde yedilik barajın hesaplanmasında ittifak yapan siyasi partilerin aldıkları geçerli oyların toplamı esas alınır ve bu siyasi partiler için

ayrıca baraj hesaplaması yapılmaz. Bir siyasi parti listesinde yer almış bağımsız adayların seçilebilmesi de listesinde yer aldığı siyasi partinin ülke genelinde ve ara seçimlerde seçim yapılan çevrelerin tümünde yüzde yedilik barajı aşması ile mümkündür.

İl seçim kurulları, yukarıdaki maddeye göre, birleştirme tutanağını düzenledikten sonra sonuçları en seri şekilde telgrafla, ayrıca telefon veya telsizle Yüksek Seçim Kuruluna bildirirler.

(Değişik: 13/3/2018-7102/20 md.) (Değişik: 31/3/2022-7393/1 md.) Yüksek Seçim Kurulu, bütün illerden bu şekilde alınan bilgilere göre, Türkiye genelinde geçerli oyların toplamını yapar ve her siyasi partinin ve ittifakın aldığı geçerli oy toplamını genel geçerli oy toplamına bölerek, siyasi partilerin ve ittifakların ülke genelinde aldığı oy yüzdesini hesaplar ve yüzde yedilik barajı aşan siyasi partilerin ve ittifakların isimlerini il seçim kurullarına bildirir ve ilan eder.

Bu ilandan sonra, bir veya bir kaç seçim çevresinde, seçimin iptaline karar verilmesi ülke genelinde alınan oy yüzdesinin yeniden tespitini gerektirmez.

Bir seçim çevresinde siyasi partiler, ittifaklar ve bağımsız adayların elde edecekleri milletvekili sayısının hesabı

MADDE 34- (Değişik: 13/3/2018-7102/21 md.) (Değişik: 31/3/2022-7393/2 md.) Bağımsız adaylar ve 33 üncü maddede yazılı oranı aşan siyasi partiler ile bu oranı

aşan ittifakı oluşturan partilerin, bir seçim çevresinde elde edecekleri milletvekili sayısı aşağıdaki şekilde hesaplanır:

(Değişik: 27/10/1995-4125/16 md.; İptal: Anayasa Mahkemesinin 18/11/1995 tarihli ve E. 1995/54, K. 1995/59 sayılı Kararı ile.)

(Değişik: 23/5/1987-3377/10 md.) (Değişik: 23/11/1995-4138/2 md.) (Değişik: 13/3/2018-7102/21 md.) (Değişik: 31/3/2022-7393/2 md.) Seçime katılmış siyasi partilerin ve bağımsız adayların adları alt alta ve aldıkları geçerli oy sayıları da hizalarına yazılır. Siyasi partilerin oy sayıları, önce bire, sonra ikiye, sonra üçe.... ile o çevrenin çıkaracağı milletvekili sayısına ulaşıncaya kadar bölünür. Elde edilen paylar ile bağımsız adayların aldıkları oylar ayırım yapılmaksızın en büyükten en küçüğe doğru sıralanır. Seçim çevresinden çıkacak milletvekili sayısı kadar bu payların sahibi olan siyasi partilere ve bağımsız adaylara rakamların büyüklük sırasına göre milletvekili tahsis olunur. **(Ek cümle: 17/10/1987-3404/1 md.; Mülga: 27/10/1995-4125/21 md.)**

Son kalan milletvekilliği için birbirine eşit rakamlar bulunduğu takdirde, bunlar arasında ad çekilmek suretiyle tahsis yapılır.

(Değişik: 23/11/1995-4138/2 md.) (Değişik: 13/3/2018-7102/21 md.) Seçime katılan siyasi partilerden veya ittifaklardan hiçbirisi yukarıdaki maddede yazılı oranı aşamamış ise milletvekilleri üçüncü ve dördüncü fıkra hükümlerine göre paylaştırılır.

(Ek: 28/3/1986-3270/33 md.; Mülga: 23/11/1995-4138/2 md.)

(Ek: 13/3/2018-7102/21 md.) (Değişik: 31/3/2022-7393/2 md.) İttifakın aldığı oy toplamı genel barajı geçtiği takdirde, seçim çevrelerinde milletvekili hesabı ve dağılımı, ittifak içerisinde yer alan her bir partinin o seçim çevresinde almış olduğu oy sayısı dikkate alınarak üçüncü fıkra hükümlerine göre yapılır.

Siyasi partilerin çıkaracakları ülke seçim çevresi milletvekili sayısının hesabı

MADDE 34/A- (Ek: 27/10/1995-4125/17 md.; İptal: Anayasa Mahkemesinin 18/11/1995 tarihli ve E.1995/54, K.1995/59 sayılı Kararı ile.)

Siyasi parti adaylarından seçilenlerin tespiti

MADDE 35- (Değişik: 27/10/1995-4125/18 md.)

İl seçim kurulu başkanı alınan sonuçlara göre, o seçim çevresinden; siyasi parti aday listelerinde ve varsa bağımsız adaylardan seçilenleri tespit eder ve tutanağın bir suretini o seçim çevresinde ilan ettirir. Diğer bir suretini, bir hafta süre ile il seçim kurulu kapısına astırır.

Milletvekili seçilenlerin Yüksek Seçim Kuruluna bildirilmesi ve tutanakların verilmesi

MADDE 36- Milletvekili seçilenler belli olur olmaz, seçilenlerin ad ve soyadları ve parti adayı iseler mensup oldukları siyasi parti, il seçim kurullarınca en seri şekilde telgrafla, ayrıca telefon veya telsiz ile seçim çevreleri de gösterilerek Yüksek Seçim Kuruluna bildirilir.

(Değişik: 27/10/1995-4125/19 md.) Milletvekili seçilenlere il seçim kurulu tarafından, milletvekili seçildiklerine dair derhal bir tutanak verilir. Bu tutanaklardan iki örneği de Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığına en seri vasıtaıyla gönderilir. **(İkinci cümle İptal: Anayasa Mahkemesinin 18/11/1995 tarihli ve E.1995/54 K.1995/59 sayılı Kararı ile.)** Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığı tutanaklardan birini Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verir.

Seçim sonuçlarının yayımı

MADDE 37- Yukarıdaki maddenin birinci fıkrası uyarınca il seçim kurullarından bilgi verildikçe, Yüksek Seçim Kurulu bu bilgileri bekletmeden radyo ve televizyon ile derhal yayımlar.

Bütün illerden verilecek bilgiler tamamlanır tamamlanmaz, tasdikli tutanak suretlerinin alınması veya itiraz varsa bu itirazın incelenerek karara bağlanması beklenmeksizin, her partinin kazandığı milletvekili sayısı ve milletvekili seçilenlerin ad ve soyadları Yüksek Seçim Kurulunca Türkiye Radyo ve Televizyonları ile derhal yayımlanır.

Seçim sonuçlarını gösteren tutanakların bütün illerden gönderilmesi üzerine, Yüksek Seçim Kurulu, en kısa zamanda Radyo ve Televizyon ve Resmi Gazete ile ikinci bir bildiri yayımlayarak, iller ve seçim çevreleri itibarıyla, milletvekili seçilenlerin ad ve soyadlarını, seçmen sayısını,

oy kullanan seçmen sayısını, katılma oranını, geçerli oy pusulası sayısını her parti ile bağımsız adayların kazandıkları oy sayısını açıklar.

Devlete ait bütün ulaştırma ve haberleşme araçları, seçim kurulları arasında seçimle ilgili haber, yazı, bilgi ve malzemenin ulaştırılmasında öncelikle kullanılır.

Seçim sonuçlarının Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığı tarafından yayımlanması

MADDE 38- Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığı, Yüksek Seçim Kurulu tarafından kendisine verilecek belgelere dayanarak, iller, seçim çevreleri ve ilçeler, seçim bölgeleri ve sandık bölgeleri itibarıyla, sandık kurulları tutanaklarında bulunan bilgileri en geç, seçimi takip eden bir yıl içinde yayımlar.

Seçimin veya tutanağın iptali

MADDE 39- Oyların dökümüne, sayımına veya bu oyların partiler ile bağımsız adaylara bölümüne ilişkin olarak milletvekili tutanaklarına yapılan itiraz üzerine yeniden yapılan döküm, sayım ve hesap sonucunda tutanakların iptaline karar verildiği takdirde, yeniden yapılacak döküm, sayım ve hesap sonucuna göre seçilmiş oldukları anlaşılanlara Yüksek Seçim Kurulu tarafından tutanakları verilir.

Bir seçim çevresinde yapılan seçimin, seçim işlemleri sebebiyle iptaline karar verildiği takdirde, o seçim çevresinde yeniden seçim yapılır ve Yüksek Seçim Kurulu seçimin iptaline dair kararla birlikte o çevrede, seçimin yapılacağını Resmi Gazete ve diğer vasıtalarla derhal ilan eder.

(Değişik: 2/1/2003-4778/16 md.) Bu ilandan sonra gelen doksanıncı günü takip eden ilk Pazar günü oy verme günüdür.

Yukarıdaki fıkralar dışında milletvekillerinden bir veya birkaçının tutanaklarının iptaline karar verildiği takdirde, tutanakları iptal olunan milletvekilleri yerine, 34 ve 35 inci madde esaslarına göre sıradaki adaya tutanak verilir.

Sırada olanlar yetmediği takdirde, açık kalan milletvekillikleri için Kanunun ara seçimi hakkında kabul ettiği hükümlere uyulur.

Seçim belgelerinin saklanması

MADDE 40- Hesaba katılan ve katılmayan ve itiraza uğramış olan oy pusulaları, sayım ve döküm cetvelleri ve milletvekilliğine seçilme tutanakları ve seçimle ilgili diğer her türlü evrak, iki yıl süre ile ilçelerde ilçe seçim kurulu başkanı, illerde il seçim kurulu başkanı tarafından saklanır ve Yüksek Seçim Kurulunun talebi olmadıkça hiçbir yere gönderilemez.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Bağımsız adayların emaneten yatırdıkları para hakkında yapılacak işlemler

MADDE 41- (Değişik: 27/10/1995-4125/20 md.) Milletvekili seçimi sonucunda bağımsız adayın aldığı oy seçilmesine yetmezse emanete alınan para Hazineye gelir yazılır.

Ölen veya kanuni süre içinde adaylıktan vazgeçen veya adaylıkları reddedilen veya yukarıdaki fıkrada belirtilen sayıdan çok oy alan bağımsız adaylara veya kanuni mirasçılarına seçimden sonra müracaat etmeleri halinde emanetteki para geri verilir.

Özel hüküm bulunmayan hallerdeki uygulama

MADDE 42- Bu Kanunda özel hüküm bulunmayan hallerde, 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun bu Kanuna aykırı olmayan hükümleri uygulanır.

Yüksek Seçim Kurulu, milletvekili seçimlerinin sağlıklı ve düzenli bir şekilde gerçekleşmesini sağlamak amacıyla gerekli ilke kararları almaya yetkilidir.

ALTINCI BÖLÜM

Değiştirilen Kanun Hükümleri

MADDE 43- 26/4/1961 tarih ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun maddelerinde bulunan “Cumhuriyet Senatosuna ilişkin hükümler” madde metinlerinden çıkarılmıştır.

MADDE 44 İLA 61- (Bu maddeler 24 Nisan 1961 tarih ve 298 sayılı “Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun”un 7, 14, 52, 103, 149, 151, 152, 153, 157, 159, 160, 161, 162, 164, 168, 169, 170 ve 180 inci maddelerinde değişiklik yapılmasına dair olup adı geçen kanundaki yerlerine işlenmişlerdir.)

MADDE 62- (22 Nisan 1983 tarih ve 2820 sayılı “Siyasi Partiler Kanunu”nun geçici 6 ncı maddesinin değiştirilmesine dair olup adı geçen kanundaki yerine işlenmiştir.)

YEDİNCİ BÖLÜM

Geçici Hükümler

GEÇİCİ MADDE 1- Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra yapılacak milletvekili seçimi için oy verme günü 6 Kasım 1983 tarihidir.

Seçim döneminin başlangıç tarihi Yüksek Seçim Kurulunca, yukarıdaki fıkra da belirtilen oy verme günü esas alınarak tespit ve ilan edilir.

Yüksek Seçim Kurulu, bu Kanun ile 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun seçimlere ilişkin olarak tespit ettiği süreleri kısaltarak uygulayabilir.

6 Kasım 1983 tarihinde yapılacak Türkiye Büyük Millet Meclisi seçimlerinin bu Kanunun 6 ncı maddesinde öngörülen beş yıllık süresinin hesabında, oy verme günü olarak Ekim 1983 ayının ikinci pazar gününün tarihi esas alınır.

GEÇİCİ MADDE 2- Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra yapılacak ilk milletvekili seçiminde siyasi partilerin seçime katılabilmeleri için büyük kongrelerini yapmış olmaları şartı aranmaz. Ancak, Yüksek Seçim

Kurulunca tespit ve ilan edilecek seçim döneminin başlangıç tarihine kadar illerin en az yarısında teşkilat kurmuş olmaları gerekir.

GEÇİCİ MADDE 3- 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun geçici dördüncü maddesinde, siyasi parti kurucuları üzerinde, Milli Güvenlik Konseyinin incelemede bulunmak ve haklarında olumsuz karar alınanların değiştirilmesini talebetmek yetkisi, aynı kanunun geçici altıncı maddesine göre, bu Kanunun yürürlüğe girmesini müteakip yapılacak ilk milletvekili genel seçimleri için siyasi partilerin kurucular kurulunca tespit edilecek milletvekilleri adayları hakkında da aşağıdaki esaslara göre uygulanır.

a) Milli Güvenlik Konseyi; Siyasi Partilerce hazırlanan milletvekili aday listelerini, Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığı tarafından geçici olarak ilan edildiği tarihten itibaren oniki gün içinde inceler.

b) Yukarıdaki (a) bendi hükümlerine göre yapılan inceleme sonunda Milli Güvenlik Konseyince hakkında olumsuz karar alınan milletvekili adaylarının isimleri ilgili siyasi parti listelerinden çıkartılmak üzere Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığına bildirilir. Milli Güvenlik Konseyinin adaylar hakkında aldığı bu karar kesindir.

c) **(Değişik: 19/9/1983-155 No.lu M.G.K. kararı)²¹** Milli Güvenlik Konseyinin (a) bendi uyarınca ilk incelemesi sırasında haklarında olumsuz karar alınması nedeniyle siyasi

---

²¹ İlgili Milli Güvenlik Konseyi Kararı, 21/9/1983 tarihli ve 18168 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

parti aday listelerinden çıkartılan milletvekili adaylarının yerine, ilgili siyasi partiler iki gün içinde yeni adaylarını birer yedeği ile beraber sıralarını da belirtmek suretiyle Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığı aracılığıyla Milli Güvenlik Konseyine bildirebilirler.

Milli Güvenlik Konseyi bildirilen bu adaylar üzerindeki incelemesini yedi gün içinde tamamlar.

Yapılan inceleme sonunda Milli Güvenlik Konseyince adaylıkları olumlu görülenlerin adları Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığına bildirilir.

d) Kanunun siyasi partilerin seçimlere katılabilmelerine ilişkin hükümleri saklı kalmak koşuluyla Milli Güvenlik Konseyi tarafından olumsuz karar alınmak suretiyle listeden çıkartılmış bulunan adaylar nedeniyle listenin, herhangi bir nedenle tamamlanamamış olması o siyasi partinin kalan adaylarla seçime katılmasına engel olmaz.

GEÇİCİ MADDE 4- Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra yapılacak ilk milletvekili genel seçiminde; Milli Güvenlik Konseyi, Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığı tarafından geçici olarak ilan edilen listedeki bağımsız adayların durumunu, ilan tarihinden itibaren oniki gün içinde inceler.

Hakkında olumsuz karar alınan bağımsız aday, listeden çıkarılmak üzere Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığına bildirilir. Milli Güvenlik Konseyinin bağımsız adaylar hakkında aldığı bu kararlar kesindir.

GEÇİCİ MADDE 5- Bu Kanunun yürürlüğe girmesini müteakip, yapılacak ilk milletvekili genel seçimlerinde, seçmenler “Evet” mühürünü sadece tercih ettiği siyasi partiye veya varsa yalnızca bir bağımsız adaya ait özel daire içine basmak suretiyle oylarını kullanırlar. Adaylar için tercih işareti kullanılmaz.

Seçmen tarafından ilgili siyasi partiye ait özel daire içine mühür basıldıktan sonra o partiye ait listede tercih işaretleri konmuş ise bu işaretler oy pusulasını geçersiz kılmaz.

Sayımın tutanağa geçirilmesi, ilçelerde, il seçim kurullarındaki birleştirme işlemleri yukarıdaki fıkraların esasları gözönünde bulundurularak yapılır.

34 üncü madde uyarınca partilerin kazandığı milletvekillikleri sayısı tespit edildikten sonra birleşik oy pusulasında yer alan parti listesindeki sıraya göre o partiden milletvekilliğine seçilenler tespit edilir.

GEÇİCİ MADDE 6- Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç otuz gün içinde Yüksek Seçim Kurulu tarafından son genel nüfus sayımı sonuçlarına göre, 4 üncü madde uyarınca seçim çevreleri ve her seçim çevresinin çıkaracağı milletvekili sayısı tespit edilerek Resmi Gazete, radyo ve televizyonla ilan edilir.

GEÇİCİ MADDE 7- Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonraki ilk milletvekili genel seçimlerinde ilçe seçim kurulu, bir başkan ile altı asıl ve altı yedek üyeden oluşur. İlçe seçim kurulunun iki asıl ve iki yedek üyesi memurlar

arasından, dört asıl ve dört yedek üyesi seçim çevresinde seçime katılmış siyasi parti üyeleri arasından seçilir. O seçim çevresinde dörtten fazla siyasi parti seçime katılmış ise, ilçe seçim kurulunun partili asıl üyelerinin hangi partilerden alınacağı, ilçe seçim kurulu başkanı tarafından kura ile tespit edilir. Bu halde partili yedek üyeler asıl üyelik alamayan siyasi partilere öncelik verilmek suretiyle aynı şekilde kura ile belirlenir.

Bu seçim çevresinde dörtten az siyasi parti seçime katıldığı takdirde ilçe seçim kurulunun boş kalan üyelikleri, parti üyesi olmayan ve bu görevi yapabilecek kişilerin seçilmesi suretiyle tamamlanır.

GEÇİCİ MADDE 8- Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonraki ilk milletvekili genel seçimlerinde sandık kurulu bir başkan ile altı asıl ve altı yedek üyeden oluşur.

İlçe seçim kurulu başkanı;

a) Sandık kurulunun başkanı ile iki asıl ve iki yedek üyesini memurlar arasından,

b) Sandık kurulunun partili dört asıl ve dört yedek üyesini o seçim çevresinde seçime katılmış bulunan siyasi parti üyeleri arasından,

Seçer.

O seçim çevresinde dörtten fazla siyasi parti seçime katılmış ise her sandık kurulu için ayrı ayrı olmak üzere ilçe seçim kurulu başkanı tarafından kura ile sandık kurullarının asıl üyeliğinin hangi siyasi partilere verileceği tespit edilir.

Bu halde sandık kurullarının partili yedek üyeleri asıl üyelik alamayan siyasi partilere öncelik verilmek suretiyle aynı şekilde kura ile belirlenir.

Sandık kurulu üyesi olarak görevlendirilecek memur bulunamadığı veya o seçim çevresinde dörtten az siyasi parti seçime katıldığı takdirde, kurulun boş kalan üyelikleri parti üyesi olmayan ve bu görevi yapabilecek kişilerin seçilmesi suretiyle tamamlanır.

GEÇİCİ MADDE 9- Yapılacak ilk milletvekili genel seçimlerinde;

a) Önceden kütüğe yazıldıkları halde oy verme tarihinde kısıtlı veya kamu hizmetlerinden yasaklı olanlar veya ceza infaz kurumlarında hükümlü veya tutuklu olarak bulunanlar oy kullanamazlar.

b) Yazım veya güncelleştirme sırasında hükümlü veya tutuklu oldukları için kütüğe yazılmayanlardan, bilahare tahliye edilenler oy verme gününden önceki onbeşinci gün saat 17.00'ye kadar ikametgahlarının bulunduğu yer ilçe seçim kuruluna tahliye edildiklerine ilişkin belge ile birlikte başvurmaları ve oy verme yeterliğine sahip olmaları halinde sürenin geçmiş ve kütüğün kesinleşmiş olmasına bakılmaksızın kütüğe ve ikametgahlarının bulunduğu sandık listelerine dahil edilmelerine ilçe seçim kurullarınca karar verilir.

GEÇİCİ MADDE 10- İlk milletvekili genel seçiminde kullanılacak seçmen kütüklerinin yazım veya

güncelleştirilmesi sırasında yurt dışında bulunan Türk vatandaşları seçim gününden önceki onbeşinci gün saat 17.00'ye kadar ikametgahlarının bulunduğu yer ilçe seçim kuruluna pasaportlarıyla başvurmaları ve oy verme yeterliğine sahip olmaları halinde sürenin geçmiş ve kütüğün kesinleşmiş olmasına bakılmaksızın kütüğe ve sandık listelerine dahil edilmelerine ilçe seçim kurullarınca karar verilir ve durum, hangi sandıkta oy kullanabilecekleri de belirtmek suretiyle pasaportlarına işlenir.

GEÇİCİ MADDE 11- İlk milletvekili genel seçiminde kullanılacak seçmen kütüklerinin yazım veya güncelleştirilmesi sırasında er, onbaşı, kıta çavuşu veya askeri öğrenci oldukları için kütüğe yazılmayanlardan; terhis edilen veya askerlikle ilişkisi kesilenler ile subay veya astsubay olanlar oy verme gününden önceki onbeşinci gün saat 17.00 ye kadar ikametgahlarının bulunduğu yer ilçe seçim kurullarına bu durumlarına ilişkin belge ile birlikte başvurmaları ve oy verme yeterliğine sahip olmaları halinde sürenin geçmiş ve kütüğün kesinleşmiş olmasına bakılmaksızın kütüğe ve ikametgahlarının bulunduğu sandık listelerine dahil edilmelerine ilçe seçim kurullarınca karar verilir.

GEÇİCİ MADDE 12- (Mülga: 23/5/1987-3377/14 md.)

GEÇİCİ MADDE 13- (Ek: 21/11/1995-4135/1 md.)

10.6.1983 tarih ve 2839 Sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 27.10.1995 Tarih ve 4125 Sayılı Kanunla

Değişik 20 nci maddesinin birinci fıkrasındaki on günlük süre, 20 nci Dönem Milletvekili Seçimlerinde onbeş gün olarak uygulanır ve bu süre kısaltılamaz. Yüksek Seçim Kurulu seçim takvimi düzenlemesini buna göre yapar.

GEÇİCİ MADDE 14- (Ek: 23/11/1995-4138/3 md.; İptal: Anayasa Mahkemesinin 1/12/1995 tarihli ve E. 1995/56, K.1995/60 sayılı Kararıyla.)

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Son Hükümler

Seçimde oy kullanmayanlar

MADDE 63- (Değişik: 28/3/1986-3270/35 md.)

Seçmen kütüğünde kaydı ve sandık listesinde oy kullanma yeterliği bulunduğu halde, Milletvekilliği genel ve ara seçimlerinde meşru mazeretleri olmaksızın katılmayanlar, ilçe seçim kurulu başkanı tarafından onbin lira para cezasıyla cezalandırılırlar. Bu karar kesindir.²²

Yürürlükten kaldırılan kanunlar

MADDE 64- 24/5/1961 tarih ve 304 sayılı Cumhuriyet Senatosu Üyelerinin Seçimi Kanunu ile 25/5/1961 tarih ve 306 sayılı Milletvekili Seçimi Kanunu ve bu kanunların bütün ek ve değişiklikleri yürürlükten kaldırılmıştır.

---

²² Bu maddede belirtilen para cezasının XX. dönem Milletvekili Genel Seçimleri için 250.000 (ikiyüzellibin) lira olarak uygulanacağı 27/10/1995 tarih ve 4125 sayılı Kanunun 22 nci maddesiyle hükme bağlanmıştır.

Yürürlük

MADDE 65- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 66- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

**2839 SAYILI KANUNA EK VE DEĞİŞİKLİK
GETİREN MEVZUATIN YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ
TARİHLERİNİ GÖSTERİR LİSTE**

Değiştiren Kanunun/ KHK'nin Numarası	2839 sayılı Kanunun Değişen Maddeleri	Yürürlüğe Giriş Tarihi
3270	–	15/4/1986
3377	–	3/6/1987
3403	–	11/9/1987
3404	–	19/10/1987
3757	–	26/8/1991
4044	–	1/10/1994
4125	–	28/10/1995
4135	–	21/11/1995
4138	–	24/11/1995
4778	–	11/1/2003
5550	6, 26, 28	20/10/2006
5552	10	28/10/2006
5922	4, 6	30/10/2009
5980	18, 21, 26	10/4/2010
7102	11, 12/A, 16, 26, 29, 31, 32, 33, 34	16/3/2018

7140	16, 3 üncü maddenin birinci fıkrasındaki değişiklik, 6 ncı maddenin birinci fıkrasında yapılan değişiklik	Birlikte yapılacak ilk Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimine ilişkin takvimin başladığı tarihte
	6 ncı maddenin ikinci fıkrasında yapılan değişiklik	Birlikte yapılan ilk Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimleri sonucunda Cumhurbaşkanının göreve başladığı tarihte
7393	33,34	6/4/2022

**Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliği ile
Bağdaşmayan İşler Hakkında Kanun**

Kanun Numarası : 3069
Kabul Tarihi : 31/10/1984
Yayımlandığı Resmî Gazetenin Tarihi - Sayısı : 6/11/1984 - 18567

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ ÜYELİĞİ İLE BAĞDAŞMAYAN İŞLER HAKKINDA KANUN

MADDE 1- Bu Kanunun amacı, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin yapamayacakları görev ve işleri belirlemektir.

MADDE 2- Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, Devlet ve diğer kamu tüzelkişilerinde ve bunlara bağlı kuruluşlarda; Devletin veya diğer kamu tüzelkişilerinin doğrudan doğruya ya da dolaylı olarak katıldığı teşebbüs ve ortaklıklarda; özel gelir kaynakları ve özel imkanları kanunla sağlanmış kamu yararına çalışan derneklerin ve Devletten yardım sağlayan ve vergi muafiyeti olan vakıfların, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile sendikalar ve bunların üst kuruluşlarının ve katıldıkları teşebbüs veya ortaklıkların yönetim ve denetim kurullarında görev alamazlar, vekili olamazlar, herhangi bir taahhüt işini doğrudan veya dolaylı olarak kabul edemezler, temsilcilik ve hakemlik yapamazlar.

Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, yürütme organının teklif, inha, atama veya onamasına bağlı resmi veya özel herhangi bir işle görevlendirilemezler. **(Mülga ikinci cümle: 2/7/2018-KHK-703/52 md.) (...)**

MADDE 3- Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri ayrıca; 2 nci maddede belirtilen kurum ve kuruluşlarda ücret karşılığı iş takipçiliği, komisyonculuk, müşavirlik yapamazlar; Devletin şahsiyetine karşı işlenen suçlar ile zimmet, ihtilas, irtikap, kaçakçılık ve döviz suçları gibi Devletin maddi çıkarlarıyla ilgili davalarda Devlet aleyhine vekil olamazlar; serbest mesleklerini icrada, ferdi işletmelerini idarede milletvekilliği unvanlarını kullanamazlar.

MADDE 4- Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, 2 nci maddede belirtilen kurum ve kuruluşlarda genel sekreter, sekreter veya benzeri herhangi bir nam altında hiçbir yönetim görevi alamazlar.

Milletvekilleri, yabancı bir devlet veya milletlerarası bir kuruluş tarafından verilen idari ve siyasi, ücretli herhangi bir işi veya görevi Türkiye Büyük Millet Meclisinin kararı olmadıkça kabul edemezler.

MADDE 5- Milletvekillerinin yapamayacakları işlere ilişkin diğer kanunlarda yer alan hükümler saklıdır.

MADDE 6- Türkiye Büyük Millet Meclisi üyesi seçilmeden önce bu Kanunla yasaklanan herhangi bir yükümlülük üstlenmiş bulunan üyeler mevcut durumlarını altı ay içinde bu Kanuna uygun hale getirirler.

MADDE 7- Bu Kanuna aykırı hareket eden üyeler hakkında, İçtüzük hükümleri uyarınca işlem yapılır.

Üyeliğin düşmesine; Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının salt çoğunluğu ile karar verilir.

MADDE 8- Bu Kanun yayımından altı ay sonra yürürlüğe girer.

MADDE 9- Bu Kanun hükümlerini Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ve Bakanlar Kurulu yürütür.

**3069 SAYILI KANUNA EK VE DEĞİŞİKLİK
GETİREN MEVZUATIN YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ
TARİHLERİNİ GÖSTERİR LİSTE**

Değiştiren Kanunun/ KHK'nin Numarası	3069 sayılı Kanunun Değişen Maddeleri	Yürürlüğe Giriş Tarihi
KHK/703	2	24/6/2018 tarihinde birlikte yapılan Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimleri sonucunda Cumhurbaşkanının andiçerek göreve başladığı tarihte (9/7/2018)

**Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyelerinin
Ödenek, Yolluk ve Emekliliklerine Dair Kanun**

Kanun Numarası : 3671
Kabul Tarihi : 26/10/1990
Yayımlandığı Resmî Gazetenin Tarihi - Sayısı: 28/10/1990 - 20679

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ ÜYELERİNİN ÖDENEK, YOLLUK VE EMEKLİLİKLERİNE DAİR KANUN

Ödenek, Yolluk, Diğer Mali ve Sosyal Haklar

MADDE 1- Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin aylık ödeneklerinin tutarı, en yüksek Devlet memurunun almakta olduğu miktardır. En yüksek Devlet memuruna ödenenlerden gelir vergisine tabi olmayanlar bu Kanuna göre de gelir vergisine tabi tutulmaz.

Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerine bu madde uyarınca hesaplanacak aylık ödenek tutarının yarısı yolluk olarak ödenir.

Bu yolluklar herhangi bir suretle haczedilemez.

Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri en yüksek Devlet memurunun almakta olduğu mali ve sosyal haklardan yararlanırlar.

Emeklilik

MADDE 2- (Değişik: 3/4/1997-4234/1 md.)

Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri ile dışarıdan atanan bakanlar, seçildikleri veya atandıkları, emekli olanlar ise istekte bulundukları tarihi izleyen ayın başından itibaren T.C. Emekli Sandığı ile ilgilendirilirler. Emekli olanların iştirakçi oldukları sürece sosyal güvenlik kurumlarından aldıkları aylıkları kesilir.

(İptal iki ila altıncı fıkralar: Anayasa Mahkemesinin 27/5/1999 tarih ve E. : 1998/58, K. : 1999/19 sayılı Kararı ile; Mülga: 27/1/2000-4505/6 md.)

5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren, Yasama Organı Üyeleri ile dışarıdan atanan bakanların bu görevlerde geçen her hizmet yılı için aynı Kanunun 32 nci maddesi çerçevesinde üç aylık fiili hizmet zammı uygulanır.

Emekli Aylığının Bağlanması

MADDE 3- (Değişik: 3/12/1992-3855/3 md.)

Yasama Organı Üyeleri ile dışarıdan atanan bakanların veya daha önce bu görevlerde bulunmuş olanların istekleri üzerine emekli aylıklarının bağlanmasında, emekli aylığını bağlayacak ilgili Sosyal Güvenlik Kurumunun mevzuatında yer alan genel hükümler uygulanır.

Milletvekilleri ile Yasama Organı Eski Üyelerinin Sosyal Hakları

MADDE 4- (Değişik: 24/11/1994-4049/4 md.)

Milletvekillerinin, Yasama Organı Üyeliği ile açıktan atandığı Bakanlık görevi sona erenlerin ve bunların bakmakla yükümlü oldukları aile fertlerinin; ölenlerin aylık veya 5 inci madde gereğince tazminat alan veya müstahak olup da, bu tazminatı 5 inci maddenin üçüncü fıkrasındaki şartlar sebebiyle alamayan dul ve yetimlerinin tedavileri Türkiye Büyük Millet Meclisince sağlanır. **(Ek cümle: 6/12/2019-**

7196/49 md.) Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanınca çıkarılan yönetmelikle belirlenir.

(Ek: 29/3/2018-7104/16 md.) Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri ve bu üyeliği sona erenler ile dışarıdan atanan bakanlar, kamu kurum ve kuruluşlarının tüm sosyal tesis ve imkanlarından, bu tesislerin kullanımına ilişkin ilgili kamu kurum ve kuruluşları tarafından belirlenmiş en uygun esas ve usuller dâhilinde yararlanırlar.

Tazminat

MADDE 5- (Değişik: 24/11/1994-4049/5 md.; İptal: Anayasa Mahkemesinin 27/5/1999 tarihli ve E. : 1998/58, K. : 1999/19 sayılı Kararı ile; Mülga: 27/1/2000-4505/6 md.)

Hak Kazanma ve Ödeme

MADDE 6- Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri bu sıfatı iktisap ettikleri aydan itibaren, bu Kanunda belirtilen ödenek ve yolluklara hak kazanırlar. Herhangi bir nedenle Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliği sıfatı kalkanların istihkakları, bu sıfatın kalktığı ayı takip eden aybaşından itibaren verilmez. Ancak, ölüm ve çeşitli sebeplerle genel seçimin yenilenmesi halinde önceden aldıkları üç aylık ödenek ve yolluklar geri alınmaz. Aylık ödenek ve yollukların üç aylığı peşin olarak ve çekle ödenir.

Ölüm Yardımı

MADDE 7- Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin ölümleri halinde 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ile

ek ve değişikliklerine göre en yüksek Devlet Memurunun almakta olduğu aylığın (ek gösterge dahil) oniki aylık tutarı ölüm yardımı olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi bütçesinden usulü dairesinde ve resen ödenir.

Yasama Organı üyeliği sona erenler için bu yardım ölüm tarihi itibariyle birinci fıkraya göre hesaplanacak miktarın yarısı tutarında olmak üzere Türkiye Büyük Millet Meclisi bütçesinden ödenir.

Bu madde uyarınca ölüm yardımı yapılanlara diğer mevzuat hükümleri ile öngörülen ölüm yardımları yapılmaz.

Bu maddenin tatbikinde 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 208 inci maddesi hükümleri uygulanır.

Yürürlükten Kaldırılan Hükümler

MADDE 8- 9.10.1984 tarih ve 3053 sayılı Kanun yürürlükten kaldırılmıştır. 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununun bu Kanuna aykırı hükümleri uygulanmaz.

EK MADDE 1- (Ek: 4/7/2012-6353/19 md.) (Değişik: 6/12/2019-7196/50 md.) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca, milletvekilleri ve yasama organı eski üyelerine, 24/6/2018 tarihinden önce dışarıdan atandığı bakanlık görevi sona erenlere ve bunların sıfat ve vazifesine bağlı olarak kanunlarda belirtilen hak sahiplerine, şekli ve içeriği Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanınca belirlenecek kimlik belgesi verilir. Bu kimlik belgesi, tüm resmî ve özel kuruluşlar tarafından kabul edilecek resmî kimlik hükmündedir.

Milletvekilleri ve yasama organı eski üyeleri ile 24/6/2018 tarihinden önce dışarıdan atandığı bakanlık görevi sona erenlerin Türkiye Cumhuriyeti kimlik kartı, sürücü belgesi, diplomatik pasaport, yivli ve yivsiz silah ruhsatı alma ve yenileme işlemleri ile bunların sıfat ve vazifesine bağlı olarak bir hakkın kullanımına dair resmî kurumlara yapılacak yazılı bildirimler ilgili kanunlarda izin verilen illerde yapılabileceği gibi Ankara ilinde de yapılabilir. Bu işlemler ve bildirimler ilgilinin talebi halinde, resmî kurumlar nezdinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı vasıtasıyla yürütülür. Ayrıca, bu fıkra da sayılanların talebi halinde, kendilerine ait veya edinecekleri araçlara Ankara ilinin plakası verilir.

Milletvekilleri ve yasama organı eski üyeleri ile 24/6/2018 tarihinden önce dışarıdan atandığı bakanlık görevi sona erenlerin bu sıfat veya vazifelerinden dolayı 15/7/1950 tarihli ve 5682 sayılı Pasaport Kanununda belirtilen hak sahiplerinin pasaport alma ve yenileme işlemleri hakkında da ikinci fıkra hükmü uygulanır.

Bu maddeye göre Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı tarafından yapılacak iş ve işlemlere dair usul ve esaslar Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanı tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.

GEÇİCİ MADDE 1- (Mülga: 3/12/1992-3855/6 md.)

GEÇİCİ MADDE 2- (Değişik: 24/11/1994-4049/9 md.)

(...)²³ ; 5 inci maddede yer alan 9000 rakamı da 1995 yılında 12.000, 1996’da 13.000, 1997 ve müteakip yıllarda 14.000 olarak uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 3- (Değişik: 24/11/1994-4049/ 9 md.; Mülga: 27/1/2000-4505/6 md.)

GEÇİCİ MADDE 4- (Mülga: 3/12/1992-3855/6 md.)

GEÇİCİ MADDE 5- (Mülga: 3/12/1992-3855/6 md.)

GEÇİCİ MADDE 6- (Ek: 3/4/1997-4234/3 md.; İptal: Anayasa Mahkemesinin 27/5/1999 tarihli ve E. : 1998/58, K. : 1999/19 sayılı Kararı ile; Mülga: 27/1/2000 - 4505/6 md.)

GEÇİCİ MADDE 7- (Ek: 3/4/1997-4234/3 md.; İptal: Anayasa Mahkemesinin 27/5/1999 tarihli ve E. : 1998/58, K. : 1999/19 sayılı Kararı ile; Mülga: 27/1/2000-4505/6 md.)

GEÇİCİ MADDE 8- (Ek: 27/1/2000-4505/2 md.)

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce yasama organı üyelerinden ve dışarıdan atanan bakanlardan altmışbeş yaşını doldurmuş bulunanlar ile bunların dul ve yetimlerine çeşitli kanunlarda yer alan hükümlere göre bağlanmış bulunan aylık ve sair tazminatlara ilişkin olarak yapılan her türlü işlem ve tahsisler kazanılmış hak olarak

---

²³ Bu arada yer alan “2 nci maddede yer alan 8000 rakamı 1995 ve müteakip yıllarda 9000;” ibaresi Anayasa Mahkemesinin 17/10/1996 tarihli ve E.: 1996/4, K.: 1996/39 sayılı Kararı ile iptal edilmiştir.

saklı olup bağlanmış bulunan emekli, dul-yetim aylıkları ile sair tazminatların Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığına ödenmesine devam olunur.

Ayrıca bu Kanunun 5 inci maddesine göre Türkiye Büyük Millet Meclisinden tazminat almakta iken, bu maddenin yürürlükten kalkması sonucu tazminatları kesilen ve Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığından da temsil tazminatı ödenmeyen yasama organı üyeleri ile dışarıdan atanan bakanların kendilerine, dul ve yetimlerine 5434 sayılı Kanunun ek 68 inci maddesindeki esaslar dahilinde, Türkiye Büyük Millet Meclisi bütçesinden temsil tazminatı ödenir. Bu tazminatlar ödendikçe faturası karşılığında Hazineden tahsil olunur.

Yürürlük

MADDE 9- Bu Kanunun 2 nci maddesi ile geçici 4 üncü maddesi 1 Temmuz 1990 tarihinde; diğer maddeleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer. Ancak 2 nci maddenin son fıkrasında yer alan fiili hizmet zammı verilmesinden dolayı bu Kanunun yürürlüğünden önce geçmiş süreler için aylık ve ikramiye farkı ödenmez.

Yürütme

MADDE 10- Bu Kanunun Türkiye Büyük Millet Meclisi ile ilgili hükümlerini Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı, diğer hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

**3671 SAYILI KANUNA EK VE DEĞİŞİKLİK
GETİREN MEVZUATIN VEYA ANAYASA
MAHKEMESİ İPTAL KARARLARININ
YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ TARİHLERİNİ GÖSTERİR
LİSTE**

Değiştiren Kanunun/ KHK'nin veya İptal Eden Anayasa Mahkemesi Kararının Numarası	3671 sayılı Kanunun Değişen veya İptal Edilen Maddeleri	Yürürlüğe Giriş Tarihi
3855	1, 2, 3, 4, 5, Geçici Madde 2, 3	12/12/1992 tarihini izleyen ayın 15 inci günü (15/1/1993)
4049	2, 4, 5	6/12/1994
Anayasa Mahke- mesinin 17/10/1996 tarihli ve E.1996/4, K.1996/39 sayılı Kararı	Geçici Madde 2	8/1/1997
4234	Geçici Madde 7	15/4/1997
	2, 5, Geçici Madde 3, Geçici Madde 6	8/1/1997 tarihinden geçerli olmak üzere yayımlı tarihi olan 15/4/1997

4505	Geçici Madde 8	12/2/2000
Any. Mahkemesinin 27/5/1999 tarihli ve E. : 1998/58, K. : 1999/19 sayılı Kararı	2, 5, Geçici Madde 6, Geçici Madde 7	4/3/2000 tarihinden başlayarak üç ay sonra (4/6/2000)
6353	Ek Madde 1	12/7/2012
7104	4	6/4/2018
7196	4, Ek Madde 1	24/12/2019

**Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde
Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
(İlgili Hükümler)**

Kanun Numarası : 5335
Kabul Tarihi : 21/4/2005
Yayımlandığı Resmî Gazetenin Tarihi - Sayısı : 27/4/2005 - 25798

**BAZI KANUN VE KANUN HÜKMÜNDE
KARARNAMELERDE
DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN**

(...)

MADDE 30- (Değişik: 21/1/2010-5947/18 md.) (Değişik: 29/6/2011-KHK-644/37 md.) (Değişik: 2/7/2018-KHK-703/199 md.) Cumhurbaşkanı tarafından atanan veya görevlendirilenler, Türkiye Büyük Millet Meclisince yapılan seçimler sonucunda görev verilenler ile yükseköğretim kurumlarının öğretim üyeliklerine ve Sağlık Bakanlığının tabip ve uzman tabip kadrolarına yapılacak atamalar hariç olmak üzere, herhangi bir sosyal güvenlik kurumundan emeklilik veya yaşlılık aylığı alanlar, genel bütçeye dahil dairelerin, katma bütçeli idarelerin, döner sermayelerin, kefalet sandıklarının, sosyal güvenlik kurumlarının ve bütçeden yardım alan kuruluşların kadrolarına açıktan atanamazlar. Diğer kanunların bu fıkraa aykırı hükümleri uygulanmaz.

Herhangi bir sosyal güvenlik kurumundan emeklilik veya yaşlılık aylığı alanlar bu aylıkları kesilmeksizin; genel bütçeye dahil daireler, katma bütçeli idareler, döner sermayeler, fonlar, belediyeler, il özel idareleri, belediyeler ve il özel idareleri tarafından kurulan birlik ve işletmeler, sosyal güvenlik kurumları, bütçeden yardım alan kuruluşlar ile özel kanunla kurulmuş diğer kamu kurum, kurul, üst kurul ve kuruluşları, kamu iktisadi teşebbüsleri ve bunların bağlı

ortaklıkları ile müessese ve işletmelerinde ve sermayesinin %50'sinden fazlası kamuya ait olan diğer ortaklıklarda herhangi bir kadro, pozisyon veya görevde çalıştırılmaz ve görev yapamazlar.

Diğer kanunların emeklilik veya yaşlılık aylığı almakta iken emeklilik veya yaşlılık aylıkları ve/veya diğer tazminatları kesilmeksizin atanmaya, çalıştırılmaya veya görevlendirilmeye izin veren hükümleri ile 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun ek 11 inci maddesine göre 1.1.2005 tarihinden önce alınmış Bakanlar Kurulu kararları uygulanmaz.

Bu maddenin ikinci ve üçüncü fıkra hükümleri;

a) Cumhurbaşkanlığına seçilenler,

b) **(Değişik: 2/7/2018-KHK-703/199 md.)** Cumhurbaşkanlığı yardımcılığı veya bakanlığa atananlar,

c) Yasama Organı üyeliğine seçilenler,

(...)

h) **(Değişik: 2/7/2018-KHK-703/199 md.)** Özel kanunlarında veya Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde emeklilik veya yaşlılık aylığı kesilmeksizin çalıştırılma veya görev yapma hakkı verilenlerden Cumhurbaşkanı tarafından atanan veya görevlendirilenler²⁴ ve Türkiye Büyük Millet Meclisince yapılan seçimler sonucunda görev verilenler,

---

²⁴ 13/9/2018 tarihli ve 17 sayılı “Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi”nin çerçeve 1’inci maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi ile yapılan değişiklik kapsamında Bakan Yardımcısı kadrosuna atananların varsa emeklilik ve yaşlılık aylıklarının kesilmeyeceği hükme bağlanmıştır.

i) 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 60 ıncı maddesinin (a) fıkrası uyarınca Yasama Organı üyeliğinin bitiminden sonra öğretim üyesi olarak atanmış olanlar,

(...)

Hakkında uygulanmaz.²⁵

(...)

---

²⁵ Anayasa Mahkemesinin 3/4/2007 tarihli ve E.: 2005/52, K.: 2007/35 sayılı Kararı ile bu maddenin “... ihtiyaç fazlası olan personelin, ilgili kuruluşların da görüşü alınarak, genel bütçeye dahil dairelere, katma bütçeli idarelere, döner sermayelere, kefalet sandıklarına, sosyal güvenlik kurumlarına, bütçeden yardım alan kuruluşlara nakledilmesine ilişkin esas ve usûlleri belirlemeye Devlet Personel Başkanlığının bağlı olduğu Bakan ile Maliye Bakanı yetkilidir” bölümü iptal edilmiştir.

**Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ve Divan
Üyelerinin Temsil Ödenekleri ile Türkiye Büyük
Millet Meclisi Hesaplarını İnceleme Komisyonunca
Seçilen Denetçi Üyenin Ödeneği Hakkında Kanun**

Kanun Numarası

: 3054

Kabul Tarihi

: 9/10/1984

Yayımlandığı Resmî Gazetenin Tarihi - Sayısı: 16/10/1984 - 18547

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANI
VE DİVAN ÜYELERİNİN TEMSİL ÖDENEKLERİ
İLE TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
HESAPLARINI İNCELEME KOMİSYONUNCA
SEÇİLEN DENETÇİ ÜYENİN ÖDENEĞİ
HAKKINDA KANUN**

MADDE 1- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanına ve Divan Üyelerine, aşağıda belirtilen gösterge rakamlarının memur aylıklarına uygulanan katsayı ile çarpımı sonucu bulunan miktarda temsil ödeneği verilir.²⁶

	1.1.1991'den İtibaren	1.1.1992'den İtibaren	1.1.1993'den İtibaren	1.1.1994'den İtibaren	1.1.1995'den İtibaren
	Uygulanacak	Uygulanacak	Uygulanacak	Uygulanacak	Uygulanacak
UNVANI	Göstergeler	Göstergeler	Göstergeler	Göstergeler	Göstergeler
Başkan	3600	4200	4800	5400	6000
Başkanvekili	2800	3300	3800	4300	5000
İdare Amiri	2100	2400	2800	3100	3600
Katip Üye	2100	2400	2800	3100	3600

---

²⁶ Bu maddede belirtilen gösterge rakamları 12/4/1990 tarih ve 420 sayılı KHK'nin 4 üncü maddesi ile değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

MADDE 2- (Değişik: 27/12/1993-3952/1 md.) Türkiye Büyük Millet Meclisi Hesaplarını İnceleme Komisyonunca seçilen Denetçi Üyeye de Katip Üye için belirtilen gösterge rakamlarının memur aylıklarına uygulanan katsayı ile çarpımı sonucu bulunan miktarda ödenek verilir.

Denetçi üyeye kesintisiz bir ayı geçen vekalet hallerinde ödenek vekile verilir.

MADDE 3- Birinci ve ikinci maddelerde yazılı ödeneklere, göreve başlama tarihinden itibaren hak kazanılır. Bu ödenekler herhangi bir vergi ve kesintiye tabi değildir ve her ay peşin olarak çekle ödenir.

Bu ödeneklere esas teşkil eden göstergeler emeklilik hesabında hiçbir surette dikkate alınmaz.

MADDE 4- 24/2/1962 tarih ve 21 sayılı Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisi Başkanları ve Divan Üyelerinin Temsil Ödenekleri Hakkında Kanun ile 24/2/1962 tarih ve 22 sayılı Meclis Hesaplarının Tetkiki Komisyonu Üyelerinden Denetçi Seçilenlere Ödenecek Denetçi Ücreti Hakkında Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 5- Bu Kanun 1 Ocak 1985 tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 6- Bu Kanun hükümlerini Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı yürütür.

**3054 SAYILI KANUNA EK VE DEĞİŞİKLİK
GETİREN MEVZUATIN YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ
TARİHLERİNİ GÖSTERİR LİSTE**

Değiştiren Kanunun/KHK'nin Numarası	3054 sayılı Kanunun Değişen Maddeleri	Yürürlüğe Giriş Tarihi
KHK/420	1	1/1/1991
3952	2	1/1/1992 tarihinden geçerli olmak üzere 30/12/1993

EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR